

Özgür Düşün

Aylık Gençlik Dergisi Yıl:4 Sayı: 33 Subat-Mart 2006 1.5 YTL www.ozgurduşun.org

**Kawa'nın çağrısı
zulme ve sömürüye
karşı**

İSYANDIR

Açlığın, sefaletin ve sınırların her geçen gün arttığı dünyada ve coğrafyamızda, ülkemiz bakım sınıfları, yeni dönem planlarıyla halkımızın bilincini bulandırmaya devam ediyor. Son süreçte yaşanan 'kuş gribi' vakaları, AKP hükümetinin Genel Sağlık Sigortası adı altında sağlık sistemini ticarileştirme çabaları, özde çiftçide genel anlamda tüm köylülüğe vücut bulan sorunlara 'tırırsın mı var lan?' 'aristeliğiyle' verilen yanıtlar, sistemin çarpıklığını ve çürümüşlüğüne bir kez daha ortaya koymaktadır. Dünya gündemine 'karikatür krizi' olarak damgasını vuran olaylar, ABD'nin ve AB'nin İran ile Ortadoğu üzerinde oynadığı oyunlar ve Filistin'de Hamas'ın seçimleri kazanmasıyla ABD'nin önüne koyduğu yeni dönem hedefleri, emperyalist saldırganlığı ve talanın giderek derinleştiğinin de sinyallerini veriyor.

Her türlü sömürüğü, talanı üreten ve halka işsizlik, yabancılaştırma ve yozlaşma dışında hiçbir şey vermeyen bu dünyanın kendisidir. Kaşksuz ki ülkemizde de dünyada ezilen halkların onurlu mücadelesi, emperyalistlere ve onun uzaklarına gereken cevabı er-geç verecektir. Yeter ki dünyanın ve ülkemizin içinde bulunduğu süreci iyi kavrayıp analiz edebilelim ve çeşitli milliyet ve inançlardaki halklarımızı yeni demokratik perspektifinin ortaya koyduğu doğrultuda ayağa kaldırabilelim. Bugün, 8 Mart'ın 'kızılığını', 'kadınlığını' alanlara taşıyan kadınlarımız, bu ayağa kalkışın ve tarihi yazmanın yolunu işaret ediyor. Ülkemizdeki gelişmelere ve gündemlere ilişkin değerlendirmelerimize yer verdiğimiz dergimizde, kadına ve kadın sorununa dair yazılarımız da yerlerini aldı.

Bu sayımızda 'Okurlardan' bölümümüzle dergimize yeni bir soluk, yeni bir renk katıyoruz. Tüm okurlarımızı, dergimiz hakkındaki fikir ve önerileri, yaşama dair paylaşmak istedikleri her şeyi, kısa olmak kaydıyla, kösemizi zenginleştirmeye, özgür düşün hareketiyle buluşmaya çağırıyoruz. Yaşanan birtakım aksaklıklar nedeniyle dergimizin geç yayımlanmasını okurlarımızın anlayışla karşılayacağını umuyoruz. Dergimizin aylık periyotta yayına devam edeceğini.

Dehşetlerin aramızda doluşmaya devam ettiği günümüzde, dehşetlere karşı mücadeleyi yükseltmek ve Newroz ateşlerini çoğaltmak umuduyuz...

Bir sonraki sayımızda buluşmak üzere...

Düzeltilme: Teknik bir hatadan kaynaklı, geçen sayımızda 'Alibeyköy'den bir okur' imzasıyla yayımladığımız şiiri Ruhan Mavrak olarak düzeltiyor, özür diliyoruz...

İÇİNDEKİLER

Geleceği Kazanmak İçin Mücadeleye	1
Düşünce Vaatlerle Değil Mücadeleyle Kazanılır	4
Sosyolojik Düşün- Bir Devletin Kimlik Bunalımı	7
Önce Kadınları Vurun	11
Aile Hekimliği ve GSS	14
Hapishaneden Hapishaneye Mektuplar	
Tekirdağ 1 No'lu F Tipi Hapishanesi C-103	18
Bedenimiz Bizindir Ama...	25
Kitaplık (Susuz Yaz)	28
Mortgage Yasası Kentsel Dönüşümün Neresinde?	31
Belirsizlik Üzerine Hürrealist Notlar	
Süleyman Kabaali	35
Röportaj: Laz Diti Üzerine	37
Sokağın Sesi: Karikatür Krizi...	42
Mücadele Tarihinden: Sovyet Devriminde Kadınlar	44
Sanat ve Estetik	48
Öykü: Düş...	55
Okurlardan...	62
Liseli Demokratik Gençlik Hareketi'nden	64

ABONE OLALIM - ABONE BULALIM OKUYALIM - OKUTALIM

Yurtici Abonelik	
6 Aylık: 10.000.000 TL	
12 Aylık: 20.000.000 TL	
Yurtdışı Abonelik	
6 Aylık: 40 Euro	
12 Aylık: 80 Euro	

BÜROLAR

ADANA	: Dr. Ali Hantepoğlu Cad. M. Küçük Üsüldü İşhanı Kat:5 No:56 Kurumiyeli Seyhan Tel-Fax: (0322) 352 67 20
ANKARA	: Tuna Cad. Çınarlı İş Hanı No: 11 Kat:3 Daire: 61 Katlay Cep: 0312 430 82 66
İZMİR	: 853. Sok. Bülent İşhanı No: 27 Kat: 6/10 Kurumiyeli Tel-Fax: (0232) 445 86 22
KARİTAL	: Atatürk Bulvarı Güneş Sok. Ali Karaman Apt. No:21/3 Tel-Fax: (0216) 389 65 63
D.BAKIR	: İhsanlar Paşa mah. İstiklal cad. M.A-GİL İşhanı Kat:3 No:109 Doğulu Tel-Fax: (0412) 228 22 92
MERSİN	: Zeytinoluk Cad. Güneş İş Merkezi No:7 Daire: 39
ELAZIĞ	: İnciye Mah. Hürriyet Cad. Polat İşhanı Kat:3 Tel: (0424) 212 34 62
MALATYA	: Duhaklı Mah. Bostancı Cad. Behman İşhanı Kat:4 No: 28 Tel: (0462) 323 06 97
KONYA	: Gazi Alparslan Mah. Tekirpaşa Sok. No:3/102 Tel-Fax: (0332) 351 59 55
ATINA	: Mesolegion 5 Ekserbia 10681/Atina/Yunanistan Tel-Fax: (0030) 21 081 45 38
YD TEMSİLCİLİĞİ	: Kaiser Wilhelm Str. 275 67169 Duisburg/DEUTSCHLAND Tel-Fax : (00 49) 175 642 00 27

Özgür Düşün Hesap Numaraları: Mehmet Burak Şahin
Yapı Kredi İST. Fındıklı Zade Şb. No: 0276419-9 / İş Bankası İST. Fındıklı Zade Şb. No: 10680811340
Posta Çeki Hesabı: 934947

MART'ın haykırışı ve kızılığını, isyanını yöneltmemiz gereken yeri gösteriyor. Geleceği kazanmak için ayağa kalkmalı ve kendi iktidarımız için - halkın iktidarı için- mücadele etmeliyiz.

Geleceği kazanmak için mücadeleye

Dergimizin geçen sayısından bu yana dünya ve ülkemiz farklı olaylara tanıklık etti. Bu zaman diliminde etki alanı geniş olayların yaşanmış olması bir kez daha şunu gösteriyor ki emperyalistler arasında yaşanan pazar kavgası iyice derinleşiyor.

Kamuoyuna 'karikatür krizi' olarak yansıyan olaylar dizisi, bir anda bütün dünyada yankılanmaya başladı. Söz konusu karikatür, ilk olarak 30 Eylül 2005 tarihinde Danimarka'da Jyllands-Posten gazetesinde yayınlandı. On iki seriden oluşan karikatürlerde 'Hz.Muhammed' belinde bomba, başında sarıkla gösterilmiş, 'islam ve terörizme' vurgu yapan çizimler yer almıştı. Emperyalistler arzuladıkları etkiyi elde edememiş olacaktı ki aynı karikatürler bu sefer 10 Ocak 2006'da Norveç'te

yayımlandı. Bunun üzerine olaylar birbirini izlemeye başladı. 'Avrupa'da ifade özgürlüğü vardır' anlayışıyla hareket ettiğini söyleyen bir çok Avrupa ülkesi, aynı karikatürleri yayınlamaya başladı. Tarih 31 Ocak'ı gösteriyordu. Yaşanan olayları kısaca aktaracak olursak:

*Suriye'deki protesto gösterilerinde Danimarka ve Norveç büyükelçilikleri yakıldı,

*Pakistan'daki gösterilerde 2 kişi öldü.

*Suudi Arabistan Danimarka

temsiliğini geri çekti.

*Libya Danimarka büyükelçiliğini kapattı.

*Arap ülkelerinde Danimarka ürünleri boykot edilmeye başlandı.

*Gazze'de AB bürosu işgal edildi.

*Dünyanın farklı coğrafyalarında protesto gösterileri düzenlendi...

Aktardığımız tarihlerden ve yaşananlardan da rahatlıkla görülebileceğimiz gibi 'Karikatür krizi'

Özgür Düşün

www.ozgurudusun.com.tr
E-posta: ozgurudusunkalektif@hotmail.com

KARDELER BASIM-YAYIM REKLAM GÖSTERİ ORGANİZASYON LTD. ŞTİ.
Sahibi ve Yürütücüsü: Erdal GÜLER

Yönetim Yeri: Millîyet Cad. Nevbahar Mah. Fındıklı Zade Saray Apt. No: 57 Kat: 5 Daire: 11 FİNDIKLIZADESİ
Tel: (0212) 584 18 06 Fax: (0212) 584 18 05

Kucaklı İrithat Bürosu: Belediyeye İş Hanı
B-Block Kat: 6 No: 15 KOCAELİ

Diğer: Kardeşler Yayıncılık Başka: Kaşkan Mahallesi: Darıpaşa Cad. Güneş Sanayi Sitesi, D Blok No: 155

bilinçli olarak ısıtılıp gündeme sokulmuş ve dünya gündemine oturtulmuştur. Peki yaşananlar kime hizmet ediyor?

ABD 'uzun savaş' söylemiyle yine sahnedir. Plan, Ortadoğu'dan Kuzey Afrika'ya, oradan Güneydoğu Asya'ya kadar geniş bir alanı içine alıyor. ABD'nin yabancı olmadığı bu coğrafyalarda, önümüzdeki dönemlerde krizin ve çatışmaların derinleşeceğini söylemek güç değil. Bush: 'Suriye'de yaşanan olaylarda tek sorumlu Suriye'dir' diyor. Devamlı, 'Suriye'nin desteği olmasa bu insanlar Danimarka ve Norveç büyükelçiliklerini yakamaz' diyerek niyetini ortaya koyuyor. ABD 'küresel terörün' kaynağı olarak İran ve Suriye'yi gösteriyor. Bununla da yetinmeyerek İran ve Suriye'yi; 'Ortadoğu'da istikrarı bozmakla' suçluyor. ABD, 'İran'ın etnik yapısı ve azınlıkların rejimle ilişkisi' başlıklı geniş bir alan çalışmasıyla birlikte, İran'da rejim karşıtı faaliyet yürüten grupları desteklemektedir. Filistin'de Hamas'ın seçimleri kazanmasıyla birlikte Filistin'i de terör kapsamına alan ABD, vakit geçirmeden işe koyulmuştur. ABD; İran ve Filistin'in terör edilmesi amacıyla Mısır, Suudi Arabistan, Lübnan ve Birleşik Arap Emirliklerini içine alan bir

'gezi' düzenlemiş ve ilerleyen dönemlerde yöneleceği 'hedefleri' ortaya koymuştur. Bu niyetlerinin somut bir göstergesi olarak ABD, Filistin'e daha önce yaptığı 50 milyon dolarlık 'yardımı' geri istemiştir. ABD'nin Filistin'e karşı geliştirdiği bu tavır, AB emperyalistleri tarafından karşı bir hamleyle yanıtlanmıştır. AB emperyalistleri 'Hamas'a zaman tanınamaz, başta Arap ülkeleri olmak üzere diğer ülkeler Filistin'e yardım etmeli' diyerek Filistin'e 120 milyon euro 'yardım' yapılması kararı aldı.

AB emperyalistleri, ABD'nin İran politikasını göz önünde bulundurarak ikinci hamleyi yapmaktadır. İran 'uranyumun zenginleştirilmesi' söylemi üzerinden Rusya ile belli paralellikler yakaladı. 6 Mart'ta İran'ın AB emperyalistleriyle 'nükleer silah ve uranyumun zenginleştirilmesi' konularını görüşmesi bekleniyor.

ABD; Türkiye ile birlikte 24-26 Mayıs tarihlerinde Doğu Akdeniz'de 'kitle imha silahlarının yayılmasına karşı güvenlik inisiyatifi' başlıklı bir tatbikat düzenleyecek. Tatbikatın o tarihlerde yapılacak olan İran-Türkiye görüşmeleriyle 'çakışması' tesadüf olmasa gerek. Hamas temsilcisinin Türkiye ziyaretinden sonra ABD, uşağı

Türkiye'nin kulağını çekmiş ve nihayetinde TSK; 'Hamas terörist bir örgüttür diyerek' vazifesini yerine getirmiştir.

Emperyalistler hamlelerini devreye sokuyor. Önümüzdeki dönem, bu hamlelerin yoğunlaşacağı bir dönem olacak. 'Ortadoğu'da istikrardan', 'küresel terörden', 'nükleer silahlanmaya karşı önlemlerden', 'Filistin'e yardım' dem vuran emperyalistler bu sorunların kaynağıdır. Dolayısıyla; 'karikatür krizi' de emperyalistlerin güdümünde geliştirilen suni bir kriz olarak değer görmelidir! Tıpkı daha önce yaşanan krizler gibi... Sorunun kaynağını doğru tahlil edebilmek, beraberinde yönelmememiz gereken yeri gösterir. Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki emperyalizm alt edilmeyen, yaşanılan sorunlara çözüm üretilemez! Dolayısıyla tepkileri emperyalizme yönlendirmek günün çağrısıdır.

Hükümetin, hükümet olduğu günden bugüne değin diline dolağı masalsı söylemler bir bir döktürüyor.

Bugün enflasyon tek haneli rakamlarla ifade edilese de halkın gelir durumunda ciddi bir artış olmamıştır. 'Yardım' amaçlı yapılan dağıtımlar esasında yaşanan izdihamlar, halkın ekonomik açıdan geldiği durumu gözler önüne sermektedir. Her gün televizyonda, günlük yaşamımızda tanık olduğumuz bu sefalet tablosu daha da büyümektedir. Hükümetin, ekonomik açıdan ülkeyi düze çıkarma vaadi havada kaldı.

AKP'nin hükümet olduktan sonra, halkı beklentiye soktuğu bir diğer yakıcı mesele ise işsizlik. İşsizliği azaltma yalanını ileri süren hükümet, gelinen noktada işsizliği azaltmak bir yana bu oranın üç yılın en yüksek seviyesine

ne % 17.1'e çıkarmıştır. Bu oran 2002 yılının ilk üç çeyrek ortalamasında % 16.6 düzeyinde idi. Ülkedeki işsizlik oranı her geçen gün daha da büyümektedir. 'Kaynak yokluğu' nedeniyle, birçok kamu sektöründe eleman ihtiyacı gideremeyen hükümet, zorunlu kamu hizmetlerini sözleşmeli personelle yerine getirmeyi tercih etmektedir. Genel Sağlık Sigortası adı altında ülkenin sağlık sistemini tamamen ticarileştirme çabası içerisinde olan hükümet, bir taraftan da ülkenin hekim ihtiyacını Türk Cumhuriyetlerinden, daha düşük ücret karşılığında çalışacak doktorları ihmal etme yoluna giderek telafi etmeyi denlemektedir. Bugün, tıp fakültelerinden mezun olmuş birçok doktor adayını atama işlemlerini beklerken, hükümetin nitelikli bir sağlık hizmeti vermekten öte işveren gibi davranması ve kendi vatandaşını istihdam etmemesi; amacın, toplumun menfaatinin öte kısa vadede halkın gözünü boyamaya dönük işler yapmak olduğuna işaret eder. Ülkenin birçok yerinde görülen ve ölümlere neden olan kuş gribi vakalarının neticeleri, sağlık sisteminin içinde bulunduğu durumu yeterince ifade etmektedir. Hükümet, kuş gribi vakalarının gelip gidişini karşısında tavırsız kalması sonucunda, halkın hem sağlığı hem de mal varlığı açısından büyük kayıplar vermesine neden olmuştur.

Ülkede, ekonomik büyümenin sürekli artış kaydettiğinin dillendirilmesine rağmen, tekstil işverenlerinin; iş gücünün yükseldiğinden yakınarak önlem alınmazsa birçok işçinin işine son vercekleri uyarısını yapmaları, ekonomik büyümenin de yalandan ibaret olduğunu göstermiştir. İşverenler bir yandan ekonominin kötü şartlarda olduğuna işaret etmeleriyle gerçeği dile getirirken, diğer yandan kendilerinin içinde

bulunduğu durumun sebebinin pa-halı işgücüne bağlamaları gerçek dışıdır. Çünkü ülkedeki emekçilerin gelir durumu, asgari yaşam standartlarını bile karşılamaya yetmemektedir.

Gençlik, diplomalı işsizler kavranına her yıl on binlerce üyesini katarken; on beş yeni üniversitenin kurulması yönünde karar alınması, toplumla ve özellikle gençlerle alay etme yolunda atılmış bir adımdır. Var olan üniversitelerdeki nitelsiz, iş güvencesiz eğitim ortadayken, bu vasat tabloya on beş üniversitenin daha dahil edilmesi; Muğla Üniversitesi'nde, darbeci Kenan Evren'i alkışlayan öğrenci ve öğretim üyelerinin bulunduğu tablonun uzamasından başka bir işlev görmeyecektir. Üniversitelerde demokratik-özzerk-bilimsel eğitim mücadelesi yürütenler tarafından bu tabloya karşı duruş sergilenmediği müddetçe de bu olumsuz durum daha da genişleyecektir.

Yapılan ve yaşanan olumsuzluklar ve haksızlıklar karşısında düşüncelerini dile getirenleri azarlayan, onlara şükretmeyi öğütleyen, hatta vatandaşına kabadayılık taslayarak argo şekilde konuşmayı tercih eden başbakan; söz konusu olan şey halkın medya önünde katledildiği Şemdinli, Yüksekova olayının akıbeti, maliye bakanı Kemal Unakıtan ve diğer partilerin yolsuzlukları, yürütmesi durdurulan ve usulüne uygun yapılmayan ihaleler olunca yan çizmeye başlıyor.

Filistin'de yapılan seçimlerden zaferle çıkan Hamas ile hükümet arasında yapılan diplomatik görüşmeler, her ne kadar İsrail ve ABD cephesinden rahatsızlık yaratmış olsa da AKP hükümeti bu durumdan çok da rahatsız olmadı. Gelişen bu durumdan kendi adına vazife çıkaran hükümet, arabuluculuğa soyunarak, bu durumdan

nasıl yararlanacağını planlarını yapmaya başladı. Hamas'ın, İsrail devletini tanımasını talep eden hükümetin, hadiseyi maksimum faydaya nasıl dönüştüreceğinin yollarını aramaya koyuldu.

Bu gün itibariyle bu saydıklarımızın 'gündemden düşmesi (düşürülmesi)' sistemini hareket kabiliyetini göstermektedir. Yaşananlar farklı olsa da özünde tek bir noktaya çıkıyoruz. Sistem çürümüştür! Yaşananlar şaşırtıcı değildir. Yıllardır yaşadıklarımıza eklenen yeni halkalardır sadece.

Onlar çözüm üretmez!

İşte Şemdinli'de yaşanan 'devlet tezgahına' getirilen 'çözüm' ve Üst düzey 8 'emniyet görevlisinin' hazırladığı rapor, şu önlemleri içeriyor:

*Güvenlik güçleri inisiyatifli ele almalı,

*yerel lisan bilen 'personel' alınmalı,

*aşiretlerin ağırlığından devlet olarak yararlanılmalı,

*Şemdinli'de istihbarat yuvası kurulmalı,

*öğrenim çağındaki gençler için anıtkabir, Çanakkale gezileri düzenlenmeli...

Onlar çözüm üretmez!

Kuş gribinin yaratacağı tehlikenin aylar önce haberdar olan devletin halkın sağlığıyla olan alakası, yaşamını yitirenlerin bedenlerinde kendisini ifade etmiştir.

Onlar çözüm üretmez!

Köylülerin yaşadığı sorunları 'anarı da al güllü LAN' diyerek karşılayanlar, çözümsüzlüğün kendisidir.

MART'ın haykırışı ve kızılığı, isyanımızı yöneltmemiz gereken yeri gösteriyor. Geleceği kazanmak için ayağa kalkmalı ve kendi iktidarımız için - halkın iktidarı için- mücadele etmeliyiz. □

KONUSAN TÜRKİYE'DE YAŞIYORUZ

HADI
KONUS KONUS!

DÜŞÜNCE VAATLERLE DEĞİL MÜCADELEYİLE ÖZGÜRLEŞİR !

Savunduğu düşünceleri çeşitli şekillerde ve araçlarla ifade eden önemli sayıda insanımız, yazarımız, aydınımız bu eylemlerinden ötürü yargılandılar, onlarca yıl hapislere çarptırıldılar ve hapisanelere konuldular. Tek suçları ise varolan devletin resmi anlayışına aykırı beyanlarda bulunmak, bu beyanlarını yayınlarda dile getirmek olmuştur.

1982 Anayasası'nın düşünce ve kanaat hürriyeti üst başlıklı 25.maddesinde;

"Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir.

Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz." ve yine düşünceleri açıklama ve yayma

hürriyeti üst başlıklı 26. maddesinde;

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir." ibareleri yer almaktadır. Ancak kişiler bu temel hakkını diğer hakları gibi başta TCK (Türk Ceza Kanunu) olmak üzere birçok yasadaki anti-demokratik hükümlerden ötürü kullanamamışlar, kullandıkları zaman ise birçok haksız uygulamayla karşı karşıya gelmişlerdir.

DSP-MHP-ANAP koalisyon hükümeti döneminde AB trenine bilet alabilmek için Kopenhag Kriterleri doğrultusunda anayasa-da ufak tefek düzenlemeler yapılmıştı. Bu düzenlemelerden sonra anayasanın maddeleriyle çelişkili olan yasalarda da düzenlemeler

yapma ihtiyacı oluştu. TCK bu yasaların önde geleniydi. Çünkü kişi temel hak ve hürriyetlerinin büyük bir bölümünün kullanılması bu yasaya göre suç teşkil ediyordu. Ancak bu yasayı değiştirmek AKP hükümetine nasip oldu. Kişi temel hak ve özgürlüklerinden biri olan düşünceleri ifade etme; 765 sayılı TCK'nın 159, 312 maddeleri ile TMY'nin 8. maddesinden ötürü sürekli dava konusu olmuştur. 765 sayılı TCK'nın günümüz Türkiye'sinin şartlarına cevap vermediği diğildirilerek 1 Haziran'dan itibaren yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK meclisten çıkarıldı.

Başbakan Erdoğan, 10 Ağustos'ta aydınlarla yapmış olduğu görüşmede; "Her sorunun çözümünün daha çok demokrasi ve refahtan geçtiğine inanıyoruz. Bu

yaklaşım Türkiye'nin tüm sorunları için yeni ve beyaz bir sayfa açtı. Kürt sorunu ve pek çok sorun, demokratikleşme, Cumhuriyet prensipleri ve anayasal çerçevede içinde çözülebilir." diye bir beyanda bulunmuştu.

Erdoğan'ın aydınlarla yapmış olduğu bu görüşmenin üzerinden kısa bir zaman geçmişti ki 19.10.2005 tarihinde Şişli 2. Asliye Ceza Mahkemesi'nde başbakanın açıklamasının aksi yönde bir karar çıktı. Hem de kamuoyuna ve AB yetkililerine devrim niteliğinde diye yutturulmaya çalışılan yeni Türk Ceza Kanunu (TCK)'nın 301. maddesine göre. Yukarıda adı geçen mahkeme, haftalık Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'e; bu gazetedeki yazmış olduğu bir yazıdan ötürü "Türklüğü tahkir ve tezyif ettiği" iddiasıyla 'yeni' TCK'nın 301. maddesi uyarınca 6 ay hapis cezası vermişti.

Bu yasanın da eski yasanın düşünceleri ifade etmeyi cezalandıran maddelerini dahi aratacak nitelikte olan yasakçı hükümleri bulunmaktadı. Bu günlerde kendisinden bir hayli bahsedilen ve Orhan Pamuk hakkında açılan dava ile gündeme oturan 301. madde; bunların önde gelenidir.

Türklüğü, Cumhuriyeti, devletin kurum ve organlarını aşağılama başlığı altında kaleme alınmış olan maddenin metnine göre:

"Madde 301- (1) Türklüğü, Cumhuriyeti veya Türkiye Büyük

Millet Meclisi'ni alenen aşağılayan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni, devletin yargı organlarını, askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Türklüğü aşağılamanın yabancısı bir ülkede bir Türk vatandaş tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte bir oranında artırılır.

(4) Eleştiri amacıyla yapılan düşünceler açıklamaları suç oluşturmaz." şeklinde beyan edilmektedir.

301. maddedeki "Türklüğü, Cumhuriyeti veya TBMM'yi alenen aşağılayan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır" hükmüne eklenen; "Eleştiri amacıyla yapılan düşünceler açıklamaları suç oluşturmaz" ifadesine rağmen Dink'e ceza verilmesi yeni TCK'nın yürürlüğünden önce Orhan Pamuk hakkında, İsviçre'de çıkan Tagesanzeiger gazetesinin "Das Magazin" isimli kültür ekine verdiği röportaj haberrinde; "Burada 30 bin Kürdü, bir milyon Ermeni öldürüldü. Neredeyse hiç kimse bunu dile getirmeye cesaret edemiyor. O halde ben yapıyorum. Bu yüzden ben nefret ediyorum" açıklaması üzerine açılan davanın 16 Aralık tarihli duruşma ile görülmesi ve duruşma günü Pamuk'a yönelik saldırılara devlet yetkililerinin se-

yirci kalması eklenen bu ibarenin bir hükmünün olmadığına işaretir. Dink'in cezalandırılmasına esas alınan suç, eski TCK'nın 159. maddesinde yer alıyordu. Aynı suç, yeni TCK'nın 301. maddesinde düzenlenmiş. Düşünce açıklamanın suç olarak nitelendirildiği bir madde bu. Yasa değiştiriliyor ama anlayış aynı... Gazeteci Hrant Dink'in aldığı altı ay hapis cezasından başka; İstanbul İkinci Asliye Ceza Mahkemesi yeni TCK'nın 301/1'inci maddesi kapsamında bir yazar ve bir derginin yazı işleri müdürüne 22 Aralık'ta hapis cezası verdi. 'Yitik Köyler - Binyılların Mirası Nasıl Yakıldı' adlı kitabın yazarı Zülküf Kışanak, 'Türkiye Cumhuriyeti devletini alenen aşağılamak' suçundan beş ay hapis cezasına çarptırılmıştı. Kışanak'ın cezası 3 bin YTL adli para cezasına çevrildi.

'Yeni Dünya İçin Çağrı' dergisinin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Aziz Özer de dergide yayımlanan bir yazısı nedeniyle 10 ay hapis cezasına çarptırılmıştı. Özer'in cezası da 6 bin YTL adli para cezasına çevrildi.

1 Haziran'da yürürlüğe giren yeni Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) da düşünceleri cezalandırmayı sürdürdüğü somut olarak ortaya çıkıyor. TCK 301 'in yanında düşünceleri ifade etme özgürlüğünün önünde TCK'nın başka maddeleri ve yasalarda mevcuttur. Bunlar TCK'nın; suçu ve suçluyu övmek(madde 215/1), halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama (madde 216/1-2-3), kanunlara uymamaya tahrik (madde 217/1) ve bunların basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranına kadar artırılır hükmünü içeren madde 218/1, TCK 305(Temel milli yararları karşı faaliyette bulunmak için yarar sağlama), TCK 288(Adil yargılanmayı etkilemeye teşebbüs), TCK 318 (Halkı askerlikten soğutma) madde metinleri ile Basın Kanunu'nun;

el koyma, dağıtım ve satış yasağını içeren maddesi, Devlet Memurları Kanunu'nun; tarafsızlık ve devlete bağlılık başlıklı maddesi, Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un; yayın ilkeleri, yayınların men edilmesi başlıklı maddesinden görüleceği üzere düşüncüyü ifade etmenin ötüdeki bu setler AKP Hükümeti'nin demokratik cumhuriyet vaaı ve R.T. Erdoğan'ın, "Bu suçtan mağdur olmuş biri olarak dünkü kanaatim neyse aynınsını taşıyorum." ifadesine bel bağlayarak aşılaz. Başbakanla görüşen aydınların, görüşme esnasında başbakanın damardan gerekerek taahhütlerde bulunmasından hareketle hayaller alemine gitmelerini engelleyen bu yaşanan olaylardan sonra nasıl bir tutum alacaklarını demokratik-devrimci kesimler yakından takip ediyorlar.

"Biz özgürlükleri kısıtlama niyetinde değiliz. Bu yasalar yapıırken AB uzmanları gerekçe tartışmalarına kadar her yönünü incelediler, zaten çoğu AB ülkelerinin yasalarından alındı. 17 Aralık 2004'e öyle gelebildik. Anlık tepkilere göre kanun düzenlemesi yapamayız." şeklinde beyana veren AKP hükümeti yetkilileri bu ifadelerle hükümetlerine ve partilerine yönelik eleştirileri savuşturma-ya çalışıyorlar. Düşünce özgürlüğü konusunda, dava açmaya pek meraklı olan Erdoğan'ın yıl içinde, kendisini atı ve kedi biçiminde resmeden karikatüristler gibi birçok kişiyi mahkemeye vermesi kendilerince devrim olarak nitelendirilen düzenlemelerden öte, öncelikli olarak bu düzenlemeleri pratikte uygulayacakların zihniyetlerinde devrimi gerçekleştirmiş olmaları lazımdır. Bunun da mümkün olmayacağını hükümetin şu ana dek varolan uygulamaları göstermektedir.

Sistem karşıtı olanlar elbetteki her şeyi devrim sonrasında havale edecek değillerdir. Demokratik hak ve özgürlüklerimiz her ne ka-

dar halkın kendi iktidarını tesis ettiği koşullarda mevcut olacaksa da bugünden de bu haklarımızı almak için çaba sarf etmeliyiz. Elbetteki bunu, egemenlerin, halkın gözünü boyamak amacıyla yapmış olduğu düzenlemelere kanarak elde edemeyiz. Egemenlerin, halkın yararına olacak bir şeyi kendi istemleri ve iradeleriyle halka bahsetmeyeceklerini tarih bu güne değin bizlere göstermiştir. Ezenlerin boş vaat ve hayal üretmekten başka verdiği bir şey yoktur. Düşünce özgürlüğü adına yaptığı ve yapacakları da bu çerçevede olacaktır. Bugün Orhan Pamuk'a açılan dava ile popülerleşen TCK 301. ve düşüncüyü ifade etme hakkı ötüindeki diğer maddeler, Orhan Pamuk'a karşı açılan davanın düşmesine rağmen varlıklarını devam ettirmektedirler.

Düşüncüyü ifade etme özgürlüğü aleyhine açılan davalar karşısında kendisine; 'devrimci-sosyalist-komünist' diyenlerin tavırlarını açığa çıkarma yönünden de açılan davalar veya kısıtlamalar aynaya işlevi görmektedir. Baskıya, zulme karşı olduğunu iddia eden şahısların veya hareketlerin söz konusu davaların sanığı kendileri gibi düşünmeyen kişiler olduğunda nasıl da sistemle aynı dili konuşuklarını göstermeleri açısından devrimci hareketlerin özgürlük anlayışı açısından bir olumsuzluk teşkil etmektedir. Bir yandan varolan sömürücü sınıfların işlem ve uygulamalarına karşı olduğunu söyleyeceksin veya halkın iktidarından bahsedeceksin bir yandan da karşı olduğun sistemin argümanı ve anlayışını dile getireceksin. Haklı olarak sistem tarafından baskılanmalara maruz kalan halk veya halkın bir bireyi demez mi: "Bu ne perhiz, bu ne lahana turusu?". TKP'nin yayınlarından birisi olan "SOL" dergisinin Ocak 2006 sayısında Ali Mert imzası ile; "Özgür İfadeyle Bağımsızlık Arasında Avrupa Kumayışla Pa-

muk Dokumak" başlıklı yazıyı okuduğumuzda resmi ideolojiden kendisini koparamamış, Kemalizm'in kendisini komünist olarak adlandıranların iligine kadar nasıl işlediğini göstermesi açısından çok iyi bir örnektir. Orhan Pamuk'un; "Cebert, otoriter, tek kültürlülüğü dayatan ve de despot bir ülkenin ucuz kahramanı" olarak nitelendirildiği söz konusu yazıda devletin niteliğini belirtmek için kullanılan kavramlar doğru seçilmiş olsa da Orhan Pamuk için kullanılan nitelendirme yazının eserinin savunduğu düşüncüyü de ele vermektedir. Orhan Pamuk'a yönelik gösterilen bu pervasızlık ve kayıtsızlık Hrant Dink'e yönelik devletin ve devlet destekli sivil faşist saldırıların, Ermeni Sorunu ile ilgili Bilgi Üniversitesi'nde yapılan sempozyuma dönük saldırıların olduğu günlerde de kendisini göstermişti. Yani kendisini, insan haklarından yana-devrimci-sosyalist-komünist olarak nitelendirenlerin; bu saldırılar karşısında sessiz ve etkisiz kalmaları, bu çevrelere olan güveni bir kez daha sarımsıtır.

Bu zamana kadar halkın yanında olan, onlar adına mücadele edenler, düşüncelerini yasalar engelliyor diye açıklamaktan ve yaymaktan geri durmadılar. Karşı çıktığımız, çıkılan sistemin anlayışına göre; yasalarla haklara sınırlamalar getirilip bunları yaptırımlara bağlanırsa yönetilenler de buna kuzu kuzu riayet edeceklerdir. Ancak ezilen, sömürülen, kıyımlara uğrayan emekçi halkın iktidarı için çaba sarf edenlerin doğruları hiçbir engel tanımadan her daim dillendirilmiştir. Yeni insan özgür dünya özlemimiz, bugün, düünden daha fazla kendisini hissettiriyorsa düşüncemizi; her ne şekilde olursa olsun ve hangi engel karşımıza çıkarsa çıksın ifade etmekten çekinmemeliyiz. Tabi ki, kendimiz dışında kalanlara dönük saldırılara karşı dayanışmayı da geliştirip, gerçekleştirerek. □

Konu derin ve uzun soluklu analizleri gerektiriyor. Bizim ülkemiz gerçekliğinin Paris'i ise zaten hep vardı. İç içe geçmiş sömürgecilik matrisinde Anadolu'nun bir banliyösü varki, o da K. Kürdistan'dır... ve bizim içimizde zaten birden fazla Paris yanmaya devam ediyor...

BİR DEVLETİN KİMLİK BUNALIMI VE ALT-ÜSTLEŞENLER

ÜST kimlik, alt kimlik tartışmaları uzun süredir tekrar gündemde. Sorunun kaynağına baktığımızda sistem içi siyaset alanında çözüm-süzlüğün daha uzun süre devam edeceği görülüyor. Zira, bu konu da diğer konular gibi yine sistem sorunun bir türevi. Bu durum deveye sorulan "neren doğru?" sorusuna verdiği "nerem doğru ki?" cevabına benziyor. Bu ülkedeki sistem içi gündemden hangi konuyu ele alırsanız alın hep aynı çarpık-irrasyonel-şizoid manzara ile karşılaşarsınız. İşte kimlik tartışması da bu şizoid-bozuk-çarpık yapının daha geniş bir bozuk yapı(empiryalist dünya sistemi) ile girdiği çatışma ya da entegrasyon sürecindeki kendini tanımlayamama ya da ispatlayamama krizidir.

Nedir kimlik?

Kimlik, bir insanın kişiliği ya da bir grubun niteliğini belirleyen ayırt edici özellikleri tanımlayabilmek için kullanılır. Hangi kimlik olursa olsun, ister bireysel ister grupsal(ırk, sınıf, etniklik vb), hepsi de toplumsal belirteçler tarafından belirlenir. Yani her kimlik aslında sosyal bir "inşa"dır.

Ad verme o belirtecin farklılığını, yani kimliğini belirtir. Ulusal kimlik, sınıfsal kimlik bu kimliklerin başında gelir. Ancak yine de belirtmekte yarar var; her kimlik toplumsal bir belirlemedir. Dolayısıyla bir toplumsal düzende toplumsal formasyonun biçimi ne ise söz konusu edilebilecek kimliklerin tasviri de o mahiyette olacaktır. Nasıl ki, yaşama biçimi-kültür, bir üretim biçiminden genel karakterini alıyorsa, kimlik de aynı doğrultuda kültürel, ekonomik, siyasal ve sosyal alandaki dokulardan biçimini alır. Dolayısıyla toplumsal alanda ne tür

tarih bilinci topluma verilerek ulus ve devlet kutsallaştırılır.

Alt-üstleştirilen kimlikler ve Türk'ün "Milli kimlik" arayışında tökezlemeleri

Felsefi olarak bilginin elde edilmesinde önemli temel kavramlardan biri "gerçeklik" (var oluş), diğeri de "doğruluk" (hakikat)'tur. Gerçeklik zihinden bağımsız var olan her şey iken; doğruluk, öznenin (insanın) söylediği sözün gerçeklikle çıkışması, uyusmasıdır. Örneğin gerçeklik "Dünya vardır" iken, doğruluk "Dünya kendi etrafında dönüyordu". Yani doğruluk zihnin, dile getirdiği fikrin gerçeklikle çıkışmasıdır. Bir anlamda doğruluk insana göre, yani sübjektiftir. O halde kimin dediği doğrudur dendiğinde elimizdeki tek sına ma aracı, söylenen sözün gerçeklikle ne kadar çakıştığı olacaktır. Egemenler kendi düşünce ve düşünce biçimlerinin toplumun düşünceleriniymiş gibi yansıtır. Dolayısıyla gerçekliği kendi söylemleriyle ancak doğru olduğunu kanıtlama uğraşındadırlar. Yabancılaşmanın derin olduğu bir toplumda ne yazık ki toplumun çoğunluğu için gerçekliği görmek, bu görme biçimini belirleyen egemenlerin gözlüğünden bakmaktır. Toplum, doğruluğu, egemenlerin belirlemiş oldukları sınırlar ve kurallarla kavrayacaklardır. Yabancılaşmış bir toplumda neyin doğru olduğundan çok "kimin dediği doğrudur?" inancı hakimdir ve hakim olanın söylemleri elbette doğrudur. Güncel olarak gündemde olan "alt kimlik, üst kimlik" tartışması da egemenlerin söylemlerine ve yabancılaştırma biçimlerine takıldığından bu konuda da toplumun sağlıklı düşünme yetisi köreltil-

egemenlik ilişkisi varsa, kimlik üzerine söylenebilecek yargılar da bu egemenlik ilişkisinin söylem kodlarını taşır. Bundan ötürü bu tartışma bir bakıma bizim için sunidir, daha doğrusu bu tartışmanın içerisine girmek aynı egemenlik ilişkisinin söylem dilindeki kodlara göre konuşmayı gerektirir, ki bu durumda da bağımsız, eleştirel veya alternatif bir yaklaşım sergilemiş olamayız.

Kimlik, antropolog Lévi-Strauss'un belirttiği gibi birilerine karşı olduğunda açığa çıkar. Yani, "ötekilere karşı ben" ilkesi ile ifade ettiği bu durum, sadece bir belirleme aracıdır. Toplamların evrimleriyle birlikte üretim biçimindeki değişimler toplumsal farklılaşmalara ve bu farklılaşmalar da belirli aidiyet biçimlerini doğurmuştur. Artan işbölümü ve uzmanlaşma ile toplumsal tabakalaşma farklı kategorileştirme araçlarıyla ortak özellikler bakımından çeşitli kimlik biçimleri elde etmiştir. Bu süreç esasta sınıflı toplumun ve devletin ortaya çıkışıyla yol almıştır. Bugün "meslek kimliği, cinsiyet kimli-

ği" dediğimiz kategorikleştirme-ler bireyin farklılaşmış toplum-ötekiler karşısında kendini tanımlama biçimi olarak görülebilir. Toplumsal alanda bu belirlenmiş kimlikler net iken, siyasal alanın örgütleniş tarifi içerden devlet-toplum ve devletler üzerinden toplumlar arası ilişkilerdeki tanımlamalar ise belirsizlik taşımaktadır. Özellikle kültürel ve etniklik temelinde yapılan belirlemeler kimliğin söylemi üzerinde uzlaşmamayı doğal olarak gündeme getirecektir. Çünkü kimlik, toplumsal bir inşa olduğu için sübjektif bir belirlemedir. Dolayısıyla bir kavramın gerçeklikle ne derece çakıştığını ifade etmek, söylem biçiminin nasıl bir egemenlik (iktidar) ilişkisinde ortaya çıktığına bağlıdır. Hele sorun ulus ve onun etrafında dönen söylemler olunca kavramlar daha kolay maniple edilebilecek hale gelmektedir. Zira, daha önceki konularımızda da değindiğimiz gibi ulus, "hayal edilmiş bir cemaattir" (Anderson) ve burjuva egemenler tarafından çarpık bir

miştir. Sorun aslında uluslaşma biçiminin kökeninde, faşizmde- dir. Ve faşizm kendisini en çok "milli zulüm"de, Kürtlere karşı gösterdiğinden, gerçekliğin en fazla manipilyonunu da bu konuda yapı gelmiştir.

Türk kimliğini şekillendirme ve tarif etme çabası cumhuriyetin kuruluşundan beri bir sınıftır egemenler için. Her ne kadar son dönemlerde "Türk Kimliği" adıyla Bozkurt Güvenç ve benzerleri belirli tanımlamalara gitse de, bu tarifler ırkçı bakışı kültüre yedirmekten öteye gidememiştir. Burjuva ideologların çalışmaları 80 küsur senedir dillerinde dolanan "Ne Mutlu Türküm Diyene!" ifadesi ile M. Kemal'in ve onun ideolojik dayanağı olan Ziya Gökalp'in ulus tanımını doğrulamaya girişiminden ibarettir. Son olarak "Şu Çılgın Türkler" kitabının Kemal'in kendi egemenliklerini AB ile olan kırımlar üzerinden egemenlik kayışlarını engellemek, bu kimlik arayışının bir parçasıdır. Bir ulus inşa edilecekse eğer, Burjuva Demokratik Devrimi yapmamış bir toplumda bu, "üst"ten dayatılarak yapılacaktır. Zaten bizi ülkemizde her konuda bu "üst" belirleme kalıplarının zulmüne uğramıştır. Ancak kimlik konusunda Türk egemenlerinin girdiği ideolojik çıkmaz derindir; çünkü hukuki tanımlama kodları ile gerçekliği açıklama kodları birbirleriyle örtüşmemektedir. Özellikle "vatandaşlık-yurttaşlık" ya da üst kimlik olarak T. Erdoğan tarafından da dillendirilen "Anayasal vatandaşlık" ile bu ülkede iktidarı ideolojisi olan Kemalizm kendi çapınca tek bir kimlikte (o da Türk kimliğidir) ısrar etmesi bu ideolojik çıkmazdan ya da gerçekliği farklı yönden çarpıtma biçimidir.

Türk egemenlerinin "milli

kimlik" inşası, 82 yıldır bir çelişkiyi kendinde taşıya gelmiştir. Bunlardan birincisi, burjuva hukukuna dayalı "yurttaşlık-vatandaşlık", yani felsefi ilhamını Fransız Devrimi sonrasında uluslaşma ile birlikte ortaya çıkan ve iradî bir katılımı esas alan tercihen de vatana bağlılığı dile getiren yurttaş kimliğidir. İkincisi de tek bir etnik (Türk) yapıya dayalı kolektifliği zorlayan aidiyet kimliğidir. İkincisi için çok fazla tarihsel, toplumsal, kültürel ve sosyal temellendirmeler yapılmaya çalışılmış ama nafiye ki başarıya ulaşamamıştır. Bunların en başında gelen "Güneş-Dil Teorisi"dir. Söylemsel açıdan da "Ne Mutlu Türküm Diyene!" ifadesinin ilköğretimden itibaren beyinlere zorla enjekte edilmesidir. Bu iki yön aslında bize tek bir kimliği gösteriyor, ki o da egemenlerin "iki yüzlü kimliği"dir. Bu çarpıklık aslında egemenlerin emperyalist dünya sisteminde kendi meşruluklarını sağlama ve Batı emperyalizmine kendini kabul ettirebilmek için sonucudur. Modernleşme denilen ve aslında kapitalistleşme olan sürecin doğrulanması içindir bu çarpıklık.

Türklük, doğası gereği modern insanla özdeş tutulmuş ve hukuki olarak da buna zemin hazırlanmıştır. Muasır medeniyetler seviyesine ulaşmak" bu modern insanın (1) ilk görevi ola gelmiştir. Ancak yine bir çelişki var ki, o da feyz alınan batıda yurttaşlık hakları bakımından tanımlanırken, bizde ödevler bakımından tanımlanmıştır. Faşizmin söylem bakımından arkeolojik kazısını yaptığımız vakit elde edeceğimiz ilk görüşlerden biri bu çarpıklık ve aldatmaca olacaktır.

Kendini Batıyla özdeşleştirme, Kürt coğrafyası için de oryantalist-faşist bir bakışı geliştirmiştir.

Kürt isyanlarının geleneksel-feodal yapının uluslaşma sürecinin dışı rengen yapıları olarak görülmüş, ama yine de batının "dış parmağın" (kıskurtmasının) olduğu söylem biçimini geliştirmekten geri durmamıştır. Konuyla ilgili olması bakımından Halide Edip'in "Zeyno'nun Oğlu" adlı romanında Kürt coğrafyasının modernleşmeyi bekleyen bir "soylu vahşet" diyarı gibi tasvir edilmiş olması bu bakışın o zamandan bugüne faşizmin yansıyan izdüşümleridir.

Türk egemenlik sistemi, toplumsal kimliği kamusal alan ile özel alanı bütünleyerek tanımlamaya gitmektedir. Bireyin topluma feda ediliği bu atmosferde, model alınan batının tersine bireyin toplumsal hakları ile var oluşu değil, devletin betimlediği toplum modeli için var oluşu bizatili yukarıdan-üsten bir kimlik vererek, vatandaşlığı bu kimlik içerisinde ecrimiş, onu sadece politik bir araç olarak görmüş ve sadece ödevlerini yaptıkça vatandaş saymıştır. Dolayısıyla devlet, vatandaşından sadece kamusal alanda değil, özel alanda da rol beklentisine girmiştir. Özel alan ile kamusal alanın ayrılmadığı bu düzende doğaldır ki Kürtlere kendi kimlikleriyle yer verilmeyecektir.

Anayasanın 66. maddesi olan "Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür." Zaten başlı başına yukarıdaki çarpıklığın sentezidir adeta. Yukarıdan aşağıya bir "toplum mühendisliği" kafasıyla toplum tek tipleştirme ve çok uluslu yapıyı inkar ederek milli zulmün hukuki dayanaklarını sunmaktır. Kürtlerin ulus oma özelliğini yadsıyan bu ideoloji, gerçekliği kendi doğrularıyla o kadar farklı-çarpık tanımlamıştır ki, bu tanımlama ya da söylem biçimleri başlı başına zaten nasıl bir yönetim ve devlet

Egemenler, doğaları ve kendi sürekliliklerini sağlamlaştırmaları gereği tarihsel-beşeri gerçekliği çarpıtacaklardır. Ancak, sorun bir bakıma sistem karşıtı güçlerin alternatif söylemlerinin geniş yığınlar tarafından kabul edilerek, gerçekliği doğrultma çabalarının ne derece etkili olabileceğinin yollarını, olanaklarını ne derece ve nasıl sunabilmektedir. Bunların başında da Kürt ulusal hareketinin yöntemi gelmektedir. Bugün Kürtler alt kimliklerle boğulmak istenmektedirler. Gerçeklik bu ise, devrimcilere de bu gerçeği haykırmak düşer.

karakteri ile yüz yüze kaldığımız göstermektedir. Mesut Yeğen, "Devlet Söyleminde Kürt Sorunu" (1999) adlı kitabında 200 yıllık modernleşme denilen serüvende cumhuriyeti elinde bulunduran egemenlerin ağızyla Kürt söylemini incelemiştir. Oğulayın (gerçekliğin) egemenler tarafından yanlış sembolleştirerek (tarihin yanlış yazılması), Kürt ulusu, etno-politik bir mesele olarak değil de, 'irtica', 'gele-neksel' ya da 'iktisadi' bir sorun olarak anımsanmıştır. Cumhuriyet dönemi devlet söylemin ideolojik bir anlatı olduğunu belirten Yeğen, Kürt sorununu iktisadi, irtica, geri kalmışlık ya da başka ülkelerin kıskırtmaları ile açıklayan söyleminin tarihsel analizini yapmakta ve meselenin yukarıda işaret ettiğimiz gibi çarpıtılarak ve günü kurtarmak için çeşitli söylemlerin geliştirildiğini kanıtlamaktadır.

Bütün bunlar alt-üst olanın aslında egemenlerin gerçekliği ve

artık çarpıtacak söylem araçlarından yoksun olduklarıdır. Yukarıda değifresini yaptığımız kimliğin ulus bakımından temsilindeki dile kullanmak bile bu isteme hizmettir. Bu noktada analitik bakmak ve egemenlerin her söylemini tarihsel kökleri ile değifre edebilmek güncel politik manevralar için de bir zorunluluktur. Egemenler, doğaları ve kendi sürekliliklerini sağlamlaştırmaları gereği tarihsel-beşeri gerçekliği çarpıtacaklardır. Ancak, sorun bir bakıma sistem karşıtı güçlerin alternatif söylemlerinin geniş yığınlar tarafından kabul edilerek, gerçekliği doğrultma çabalarının ne derece etkili olabileceğinin yollarını, olanaklarını ne derece ve nasıl sunabilmektedir. Bunların başında da Kürt ulusu ve Kürt ulusal hareketinin yöntemi gelmektedir. Bugün Kürtler alt kimliklerle boğulmak istenmektedirler. Gerçeklik bu ise, devrimcilere de bu gerçeği haykırmak düşer. □

Demokratik Kadın Hareketi yaşadığımız coğrafyada feodal zihniyetin burjuva zihniyete buluştuğu ve bu bileşkenin çarpıklığının yaşamın her alanına yayıldığına farkına vardığından, kadınların ataerkil düzene karşı en ilkelinden en bilimseline tüm isyanlarının birleşmesinin yaratacağı gücün ve değiştirme dinamiğinin de farkındadır.

"Önce Kadınları Vurun!"

Demokratik Kadın Hareketi

Hücre evlerine yapılan baskınlarda erkek teröristlerin teslim olduğu, kadınların ise ölümüne çarptığı, mermiler bittiğinde bile pimi çekilmiş el bombası ile komandoların üstüne saldırdıkları gerekçesinden hareketle Alman anti terör timlerine hücre evi baskınlarında önce kadınları vurmaları talimatı verilmiştir. Bu talimatın dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye'de de verildiğinin birçok örneği mevcut. En çarpıcı örneklerinden biri 19 Aralık Katliamında 6 kadının diri diri yakılması oldu. Operasyonda önce kadınlar koğuşuna yönelinmiş ve kadınların yakılarak öldürülmesi emri verilmişti. Verilen emir, bir tesadüf ya da anlık verilmiş bir kararın ürünü değildir. Sistemin kendisinin belirlediği "kadınlık" ve "yurttaşlık" sınırları dışına çıkarak kafa tutan kadınların güçlü düşmanlar olduğu ve mutlaka engellenmesi

gerektiği düşüncesiyle sistematikleştirildiği ideolojik-politik saldırıların bir parçasıdır.

Özel mülkiyete dayanan sistemlerin kendini tehdit altında hissettiğinde, tehdit unsurları içerisinde öncelikle kadınlara yönelmesinin nedenleri üzerinde durmak gereklidir. Bu yönelim, kadının ikinci cins oluşundan bağımsız değildir. Aynı zamanda kadının mücadele içerisinde fedakarlığı ile bilincini buluşturduğunda ortaya çıkan muazzam güç de en önemli etkenlerden biri olmaktadır.

Egemen güçler kadına yönelik baskı ve zor kullanırken fiziksel, cinsel, psikolojik her türlü yöntemi uygulamakta ve tüm bu yöntemler içerisinde tecavüz özel bir yer tutmaktadır. Tecavüz, yüzyıllar boyunca kadınlar üzerinde iktidar kurmanın en önemli ve değişmez araçlarından biri olmuştur.

Ve savaşlarda, işgal altındaki ülkelerde kadınlara tecavüz edilmesi talimatının verildiğini tarihsel birçok olaydan biliyoruz. Örneğin; 1928-1940 yılları arasında Japonya'nın Kore'yi işgali sırasında 200 bine yakın kadına tecavüz edilmiştir. Yine 1937 yılında Japonya'nın Çin'in Nanking şehri işgali sırasında bir ay içerisinde 20 bin kadına tecavüz edildiği açıklanmıştır. 1994'te Ruanda'da ise 250-500 bin arası kadın, Bosna-Hersek'te binlerce kadın tecavüz uğramıştır. Yine ABD'nin "Vietnam Psikolojik Savaş Birliği" raporlarında toplu tecavüzlerin politik-psikolojik savaş stratejisinin bir yöntemi olduğu açıkça dile getirilmiştir. Ülkemizde de özellikle Kürt ulusal mücadelesinin yükseldiği dönemlerde kadınlara yönelik saldırılar toplu tecavüzler noktasına kadar varmıştır. Ancak kadınların çoğunun toplumsal baskı ve utanmışlık duy-

Egemen güçler kadına yönelik baskı ve zor kullanırken fiziksel, cinsel, psikolojik her türlü yöntemi uygulamakta ve tüm bu yöntemler içerisinde tecavüz özel bir yer tutmaktadır. Tecavüz, yüzyıllar boyunca kadınlar üzerinde iktidar kurmanın en önemli ve değişmez araçlarından biri olmuştur.

gusuyla bu gerçeği sakladığı göz önünde bulundurulursa istatistiklere yansımaları binlerce oldu. Psikolojik bir yıpratma silahı olarak kullanılan bu yöntemde amaç, kadınlar üzerinden toplumda korku dalgası yaratmaktır. Öncelikle kadınların sevilmesi psikolojik savaşın bir parçasıdır. Ancak özellikle kadınların sevilmesinin ikinci cins olma gerçekliğinden ve burjuva-feodal sistemin kadına biçtiği rolden bahımsız olmadığını görmek gerekir. Bu ve benzeri saldırılar dün bugüne uzanmaktadır ve gelecekte de devrim ve demokrasi mücadelesinin gelişimine karşı bir silah olarak kullanılacaktır. Bu saldırının kadın kimliğine yönelik saldırılar üzerinden gerçekleştirdiği göz önünde bulundurulursa, bunları boşa çıkarmak ve etkisizleştirmek öncelikle biz kadınların sorunu. Bu noktada mesele geleneksel namus anlayışında kilitlenmektedir.

Kadınlara yönelik şiddetin boyutlarının her geçen gün artarak derinleşmesi bir yana hala bu konuda kullanılan en etkili silahın tecavüz olması, yüzyıllar önce etkili bir yöntem olarak barındırdığı gücü günümüze kadar korumayı başarması, tecavüzü bir iktidarcı yöntem olarak vazgeçilmez kılan nedenler üzerinde ısrarla

durumunu zorunlu kılıyor.

Tecavüz, kadınlar üzerinde ve kadınlar üzerinden toplum üzerinde iktidar kurabilmenin en güçlü araçlarından biridir. Asıl gücünü ve vazgeçilmezliğini, yüzyıllardır kadına biçilen rollerin, namus ve cinsellik kavramları üzerinden kadın üzerinde kurulan denetim ve kontrol mekanizmasının sadece kadının bedenine değil, tüm yaşam alanına müdahale olarak bir ıslah politikasına dönüştürülmüş olmasından almaktadır.

Yani tecavüz, özel mülkiyetin kadınıla erkeği farklılaştıran ve kadını yaşamdan dışlayarak ikin-

ci cins dönüştüren anlayışının tüm alanlara yayılan en somut işkence yöntemi olarak cazibesini korumaktadır.

Bu noktada namus kavramını ve kadınıla ilişkilendirilmesini sorgulamak, bu konudaki çarpıklığı gözler önüne sererek teşhir etmek, özellikle kadın mücadelesi için elzem bir ihtiyaçtır. Sınıflı toplumlar tarihi ve onun belirlediği üretim ilişkilerinden kopuk değildir namus anlayışı. Ve yine tarihin iki cins arasında uçurumlar ve kapanmaz farklar yaratmasıyla ilintilidir. Geçmişten bugüne kadar bazı değişiklikler olsa da kadının birey olarak algılanmadığı, kendi yaşamının sahibi ve belirleyicisi olmadığı için bu sorumluluğu kadın adına hep yanındaki erkeğe taşımıştır. Ve bu anlayışın ürünü olarak mal mertebesine indirilen kadın, yaşama müdahale edemediği gibi kendi yaşamına da yön verememektedir. Kadının kendisine biçilen roller ve sorumluluklar dışında bir hayat. Kendisi dışında yaşamda herkese karşı sorumluluk taşır ve yaşamının tüm anlamı bu sorumluluklardır. Kadın; eşit, annedir, kızkardeş, sevgilidir. Ancak yaşamından bu kavramları çıkardığı zaman geriye bir şey kalmayan, yani bağimsız varlığı olmayan yegane insan cinsidir.

Ve maalesef kadınlara yönelik bu geleneksel bakış açısının izini sürdüğümüzde sistem içerisindeki tüm gerici unsurların yanında, toplumun en ilerici kesimini oluşturan ve kadın mücadelesinin yürütülmesi için gerekli olan toplumsal mücadelenin zeminini oluşturan devrimi ve demokrat çevrelere kadar geniş bir ağı içerisinde buluyoruz kendimizi.

Sistemin kadına biçtiği rolü, bu kapsamda cinselliği ve namus

Demokratik Kadın Hareketi, bu değişim ve değiştirme dinamiğini toplumsal mücadele içerisinde de yaymanın, kadın sorununa köklü çözümü bugünden zorlamanın yanında devrim ve demokrasi mücadelesinin sisteme olan bağını koparmada en güçlü ve özgün yöntemlerden biri olduğu noktasında bilinçli bir ısrarcılığa sahiptir ve bu mücadele içerisinde yer almaya devam edecektir.

olgusunu şekillendirmesi şaşırtıcı değildir. Erkek egemen sistem, kendi gerçekliğine ve amaçlarına uygun politikalar oluşturmada ve uygulamaktadır. Ancak insana düşman her türlü politikaya ve araca karşı mücadelenin öznesi olan ve toplumun kendi bağrında taşıdığı gerici güçlere karşı mücadele temelinde toplumsal mücadeleyi örmekle mükellef olan devrim ve demokrasi mücadelesi içerisinde, sisteme buluşan, sistemin anlayışının uzantılarını görmek şaşırtıcı değildir. Çünkü var olan sistemin yaşam içerisinde bizi yakaladığı noktaları bir anda yok etmek mümkün değildir. Sisteme aramızdaki her türlü köprüyü yıkmak öncelikli amaçlarımızdan biri olmalıdır. Çünkü sistemden köklü kopuş, ancak onun bizde yaratmış olduğu zaafı ve etkiye karşı açık bir savaş vermekle, aynı zamanda kendimizle savaşmakla mümkün olacaktır. Ve bu savaşın bugünden yürütülmesi mücadeleyi sekteye

uğratmaz, tam tersine mücadeleyi yaşamla bütünleştirir ve ayakları üzerine oturtur. Ve bugünden feodal ve burjuva kültüre karşı alternatif bir kültürün tohumları serpilmiş olur. Bu anlayıştan hareketle, sistemin tecavüzü toplumu yıldırmanın yanında devrim ve demokrasi mücadelesine yönelik bir baskı aracı olarak kullanmasının en önemli nedeninin bizim bu konudaki feodal şekillenmiş ve gerici yanlarımızdan kaynaklı olduğunu bilince çıkarmak gerekir. Bu gerçeği açığa çıkardıkten sonra atılması gereken adım, bu sorunu geleceğe ertelemek yada yokmuş gibi farz etmek değil, bugünden gerici yanımıza karşı yani kendimize karşı da bir savaş verebilmek esas olmalıdır.

Ve şu gerçeği görmek gerekir ki bir soruna karşı mücadelede çözüm gücü olanlar, o sorunu daha derinden yaşayanlardır. Feodal kültür ve anlayış, sadece kadınların sorunu değildir, aynı zamanda toplumsal mücadelenin hala için-

de kıvrıldığı sorunlardan biridir. Ancak en çok kadının kimliği, kişiliği ve yaşamı üzerinde tahrifat-lara yol açmakta ve onu yaşamın dışına itmektedir.

Öyleyse kadınların ataerkil sisteme karşı mücadelelerini sistemsiz sürdürdükleri ve bu alanda ortak mücadele yürütebilecekleri özgün mücadele alanlarına ihtiyacı vardır. Şüphesiz mevcut kadın örgütlenmelerinin kadın mücadelesine ve toplumsal mücadeleyle ilişkisine dair farklı bakış açıları söz konusudur. Ancak bütün kadınlar, ataerkil sisteme karşı mücadelede hemfikir durumdadır. Bu ortak mücadele zemininden yükselen kitlesel bir kadın mücadelesi, sistemin feodal şekillenişinden kopuşun en güçlü mevzileri ve savunucuları olacaktır. Çünkü aynı zamanda kadının kendinde var olan gerici değerlere karşı savaşımını sürdürerek bulundugu her alanda öncüleştirmesinin önünü açacaktır.

Demokratik Kadın Hareketi yaşadığımız coğrafyada feodal zihniyetin burjuva zihniyetle buluştuğu ve bu bileşkenin çarpıklığının yaşamın her alanına yayıldığı farkına vardığından, kadınların ataerkil düzene karşı en ilkelinden en bilimseline tüm isyanlarının birleşmesinin yaratacağı gücün ve değiştirme dinamiğinin de farkındadır.

Demokratik Kadın Hareketi, bu değişim ve değiştirme dinamiğini toplumsal mücadele içerisinde de yaymanın, kadın sorununa köklü çözümü bugünden zorlamanın yanında devrim ve demokrasi mücadelesinin sisteme olan bağını koparmada en güçlü ve özgün yöntemlerden biri olduğu noktasında bilinçli bir ısrarcılığa sahiptir ve bu mücadele içerisinde yer almaya devam edecektir. □

Oncelikle bu sistem rekabetçi-tekil ve hekim merkezli olduğu için ekip çalışması bilincini geri plana itiyor. Hekimler insan tüccarı, hastaları müşterileri konumundalar. Belli bir süreden sonra serbest piyasa ekonomisi gereği hekimler arası rekabet tırmanacak ve birbirinden hasta (müşteri) kapma yarışı başlayacak. Örneğin bir hekim rakiplerinde olmayan ultrason aleti alacak yada her hataya gerekmediği halde pahalı tetkikler uygulayacak. Böylece gereksiz tıbbi teknoloji kullanımı artacak.

AİLE HEKİMLİĞİ VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI ÜZERİNE

Halkın sağlığını hiçe sayan AKP Hükümeti=RTE (Recep Tayyip Erdoğan) ve saz arkadaşları "Aile Hekimliği" diye kulağa hoş gelen ama özü itibarıyla hiç de "hoş" olmayan bir sistemi uygulamaya çalışmaktadırlar. Bu sistemden 1. dereceden etkilenecek olan halkımız bundan bihaber, zira bu sistem halkın talepleri, bilgisi dahilinde ve ihtiyaçları doğrultusunda planlanıp, uygulamaya konulacak bir sağlık sistemi değildir. Bu konuda kamuoyuna bilgi sızdırılmaması da işin ciddiyetini gözler önüne seriyor. Aslında bu süreç kendi iradeleri dışında gerçekleşiyor desek de doğru olur, çünkü AKP-RTE kendilerine "sistem nasıldır? , Bu ülke gerçeklik-

lerine uygun mu?" vs soruları sormak gibi bir "zahmete" girmiyor, onların yerine bu işi zaten Dünya Bankası ve IMF yerine getiriyor. Bu kadar peşpeşden sonra gelelim "Sağlıkta neler oluyor" sorusunun yanıtına:

Bugün 80 ilimizde (Düzce hariç) var olan sistem 1961 anayasası 224 sayılı "sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkında kanun" ile düzenlenmiştir. Buna göre:

- Sağlık personeli tam gün çalışacak.

- En uçtan merkeze sağlık evleri, sağlık ocağı, 2. ve 3. basamak hastaneler olmak üzere basamaklandırılmış sağlık hizmeti ve sevk zinciri.

- Entegre hizmet yani koruyucu ve tedavi edici hekimliğin birlikte halka sunulması

- Nüfus oranlı hizmet ve yapılanma

- Ekip hizmeti

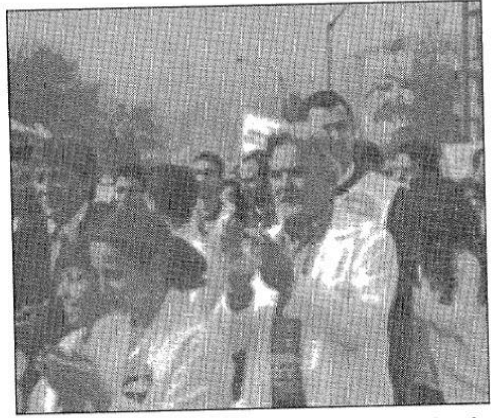
- Sürekli eğitim, sağlık personelinin eğitimine yardımcı olmak

- Hizmetin en iyi şekilde sunulabilmesi için alt yapı hizmeti (yani doktor göndermekle iş bitmez)

- Toplum katılımı, sağlık kurulları ile halkın hizmete katılımı şeklinde düzenlenmiştir.

Peki bu sistem neden uygulamada problemlerle karşılaştı? Çünkü sistemi uygulamama konusunda kararlı bir irade vardır. Bu siyasi irade, var olan sağlık ocağı

ve sağlık evi sayısını arttırmamış, sağlığın sunumu konusunda halkın katılımını yeterince hatta hiç desteklememiş. Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO) göre sağlıklı bir toplum için sağlığa ayrılan payın en az bütçenin %10'u olması zorunlu iken ülkemizde %2-3'ü geçmemiştir. (Sadece 1960 yılında %5,27 olmuştur) Bu oran Yunanistan'da %7, Portekiz'de %9, İtalya'da %11, İngiltere'de %15, Almanya'da %17'dir. Koruyucu sağlık politikasından ziyade iyileştirici sağlık politikasını desteklemişti. Çünkü sağaltıcı sağlık hizmeti daha çok para anlamına gelir. Bu siyasi irade basamaklandırma sistemini (1.2.3 basamak) alt üst etmiş, 2. ve 3. basamak yani SSK-Devlet Hastanesi ve Üniversite hastanelerinde yığılmalara sebep olmuştur. Oysa hastanelere başvuranların %80-90'ın sorunları 1. basamak sağlık kuruluşlarında çözülebilir niteliktedir. Bu yığılma hem hastaların aldığı hizmeti kalitesizleştirmiş hem de üniversite hastanelerini araştırma-uygulama hastanesi statüsünden uzaklaştırmıştır. Bu zincirleme facia şeklinde süregelen sorunlar birer tesadüf değildir. Halkın başına çullanmış gözü, gönlü, ruhu ve yuları dışında hükümetler IMF'nin isteklerini halka kolay uygulayabilmek için öncelikle halkın var olan sağlık sistemine olan güven ve memnuniyetlerini yıkmak istemiş ve ellerinden geldiğince sağlık sistemine çelme takmanın yollarını aramışlardır. Nitekim insanların sağlık ocaklarını sevk kuruluşları olarak görmelerinin daha doğrusu görmelerini sağlamanın ne gibi bir amacı olabilir? Ayrıca halkı "paran kadar sağlık" politikasına alıştırmak için 1. basamak sağlık kuruluşu olan sağlık ocaklarına bir yazarkasa koyup her işlem başına para kesilmiştir. Şimdi in-

sanlar sağlık ocaklarında yada hastanelerde para kesilmemesini yadsıyacak duruma getirildiler!

Aile Hekimliği ve Genel Sağlık Sigortası (GSS) Nedir?

Aile hekimliği aslında yeni keşfedilmiş bir şey değildir. DB ve IMF'nin dayattığı "aile doktoru" (general practitioner) olarak geçen yani adına kadar her şeyinin harfiyen uygulandığı bir sistemdir. Öz olarak muayenehane-cilik ve sözleşmeli çalışma esasına dayanan, ekip hizmeti yerine rekabetçi tekil ve kamu hastanelerini işletmeleştiren bir öze sahiptir. Devlet artık sağlık hizmeti sunan değil; planlayıcı-düzenleyici konumunda olacaktır.

Aile hekimliği sistemi hekim merkezli bir sistemdir. Hemşire doktorun yanında çalışan ve doktorun verdiği tüm görevleri yapmakla görevlidir. Nitekim hemşirenin görevleri sıralanırken "...Hekimin verdiği tüm işleri yapar" gibi ucu açık bir cümle ile yazılmıştır. Dünyanın her yerinde hemşire-

relik bağımsız bir meslek grubu iken ülkemizde "yardımcı sağlık personeli" statüsündedir.

Aile hekimliği+Aile sağlık elemanı (ebe-hemşire) gibi dar bir ekipten oluşur. Bu ekip bölgele-riindeki 2500-3000 kişiyi kaydede- ve bu kişiler hastalanınca bu hekime gitmek zorundadırlar. Aksi taktirde harcamaları hastaların ceplerinden çıkar. Hekime kaydo-lan kişi sayısı 1000'in altında olursa hekimin sözleşmesi tek ta-raflı olarak fesh edilir.

Hekim, kendisine başvuran hastaların problemlerini çözecek durumda değilse, hastayı sevk edebilir. Ancak bu konuda hekime %15'lik sevk kotası konulmuştur. Yani hekim kendisine başvuran hastaların %15'inden fazlasını sevk edemez. Ederse hastanın masrafları hekimin cebinden kar-şılanır. Sadece acil durumlarda istediğiniz herhangi bir hastaneye gidebilirsiniz, ancak daha sonra bağılı olduğunuz aile hekiminden sevk almak zorundasınız. Düşü-nün, çok acil bir sağlık sorunuz

Halkın başına çullanmış gözü, gönü, ruhu ve yuları dışarıda hükümetler IMF'nin isteklerini halka kolay uygulayabilmek için öncelikle halkın var olan sağlık sistemine olan güven ve memnuniyetlerini yıkmak istemiş ve ellerinden geldiğince sağlık sistemine çelme takmanın yollarını aramışlardır.

oldu ve herhangi bir üniversite hastanesine gittiniz. İşiniz bitikten sonra bağlı olduğunuz aile hekiminden sevk almaya gittiniz ve aile hekiminiz size sevk hakkının dolduğunu söyledi. Ne yaparsınız? Hiçbir şey! Aynı şekilde mahallesindeki aile hekimine kaydolunsa çok yakınındaki herhangi bir sağlık kuruluşuna gidememektedir.

Hekime verilen para toplam 5000 YTL'dir. (Bunun 1900 YTL'si giderler için). Hekim kendisine verilen 5000 YTL'den su, elektrik, temizlik, kira ve daha önemlisi çalıştığı "aile sağlık elemanı"nın sigortası dahil maaşını karşılar. Yani bu sistem ile hekimin rolü ve zihniyeti bir "sağlık tüccarı" zihniyetine dönüştürülmeye çalışılmıştır. Zira pilot bölge olarak seçilen Düzce'de yaşanan bir olay, daha çok yeni olmasına rağmen, sorunların nasıl baş gösterdiğini gözler önüne sermektedir. Kaloriferleri yanmayan bir aile hekimi kurumunda -kurumunda diyoruz çünkü ne olduğu-

nu siyasi iktidar dahil kimse anlamış değil- üşüyen "aile sağlık elemanı" (ebe-hemşire) elektrikli sobayı kullanmış. Bunu gören doktor hemen fişi çekmiş ve "buradan ben sorumluyum, elektrik parası benden çıkıyor, istediğin zaman istediğin şeyleri yapamazsın" diyebilmiştir. Aslında siyasi iktidar doktorlara "sizde işinizi görün, bizde.." diyor. Çünkü "devletlülürümüz" üstü kapalı "5000 YTL ile işini gör, kalan senin.." zihniyetini dayatıyor. Elbette tüm hekimler "fişi çeken doktor" gibi değildir, öyle davranmayabilirler ama sistem kendi istediği hekim modelini de yaratmış oluyor "aile hekimi" sisteminde. Hipokrat'a rağmen..

Çalışma saatlerinin haftada 40 saat olarak belirlendiği bu sistemde her şey değişik aldatmacadır. Hasta telefonla arayıp doktoru istediği zaman çağırabilir ve doktor da gitmek zorundadır. Tabi bunun için doktora mesai dışı ek ödeme yapılmaz. Bu şu anlama da gelir doktor sabit maaş ile 24 saat çalışmak zorundadır.

Belki kafalarımızda bir soru

oluşturmuş: Neden Düzce? diye. Çünkü Düzce oy potansiyeli açısından RTE ve saz arkadaşlarının nispeten güçlü olduğu illerden biridir. Ayrıca yakın zamanda yaşadığı deprem yüzünden hala yaralarını sarınamış ve bu niteliği ile büyük bir kaotik ortamın içindedir. Böyle kaotik bir ortamda planlarını uygulamaları tabi ki daha kolay olurdu.

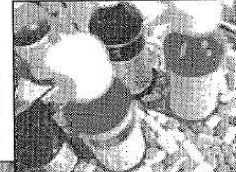
Düzce'den sonra toplam olarak seçilmiş 10 ilde (Adana, Denizli, Elazığ, Edirne, Eskişehir, Gümüşhane, Isparta, Kırıkkale, Manisa, Sakarya) Aile hekimliği-ne geçilecek.

Genel Sağlık Sigortası (GSS) herkesi aynı çatı altında toplamayı planlayan sadece sağlıkla ilgili bir fondur. Buna göre herkes kazancının %12.5'ünü prim olarak fona yatırır. En az prim ise asgari ücret (378 YTL) üzerinden hesaplanacaktır. Prim ödemeyenler, aile hekimleri dahil, sağlık hizmetinden yararlanamayacak. Yönetmelikte yer almayan hizmetler fon tarafından karşılanmayacak. Bu madde ilk okunduğunda insanların kafasını karıştırabilir fakat devletin yoksulluk anlayışı 117 YTL'den az aylık geliri olanlar

olarak belirlenmiş. Buna göre 118 YTL geliri olan biri aylık yaklaşık 47 YTL prim ödeyecek. Bu da yetmiyor, ayakta muayene ve ilaç alabilmek için katılım payı ödemek gerekiyor. (%10 ile 30 arasında) Asgari ücretle yaşamının yetenek gerektirdiği bu koşullarda bir de prim ödemek ne gerektirir burasını kestirebilmek ne mümkün! GSS kapsamında üç ay primini yatırmayanlar sağlık hizmetinden yararlanamayacak.

Peki Bu Sağlık Sistemi Hekimleri ve Hemşireleri Nasıl Etkileyecek?

Öncelikle bu sistem rekabetçitekil ve hekim merkezli olduğu için ekip çalışması bilincini geri plana itiyor. Hekimler insan tüccarı, hastaları müşteri konumundalar. Belli bir süreden sonra serbest piyasa ekonomisi gereği hekimler arası rekabet turmanacak

ve birbirinden hasta (müşteri) kapma yarışı başlayacak. Örneğin bir hekim rakiplerinde olmayan ultrason aleti alacak yada her hastaya gerekmediği halde pahalı tetkikler uygulayacak. Böylece gereksiz tıbbi teknoloji kullanımı artacak.

Koruyucu hekimler, aşı takibi, gebe takibi, çocuk takibi, vs. hizmetlerde performansa dayalı kesinti yapılacaktır.

Aile hekimi "işveren" olarak yanına alacağı "aile sağlık elemanı" (ebe-hemşire) seçerken alıcı gözüyle bakıp, gebe-emziren, küçük çocuklu, özel problemi olan, sağlık sorunu olanın yerine bekar, sağlıklı, problemsiz, uzun boylu, kara gözlü, kara kaşlı, güzel-yakışıklı vs. eleman arayacak. Dünyanın her yerinde bağımsız bir meslek grubu olarak görülen hemşirelik, ülkemizde hala "yardımcı sağlık personeli" olduğundan hemşirelerin bu tarz seçimlerini hak ettikleri düşünülmekte ülkemizde..

Her hekime 2500-3000 kişinin kayıtlı olduğunu söylemiştik. Ufak bir matematik ile hekimlerin işsizlik problemi yaşayacağını sanırım sadece biz düşünmemişizdir. Kabaca ülke nüfusunu 75 milyon alalım. Her hekime 2500 kişi düşüğü varsayalım. Buna göre 30.000 hekim iş bulabiliyor. Oysa ülkemizde 48.000 pratisyen hekim bulunmakta, ayrıca isteğe bağlı olarak uzman hekimlerinde aile hekimi olabileceğini hesaba katarsak hekimler işsizler ordusunda ciddi bir yere sahip olacaklar.

Konuşma ve tartışma adabına "ulan"lı kelimelerle yeni bir "trend" kazandıran siyasi iktidara ve onun sözcülerine "Al Aile Hekimliğini ve GSS'ni git buradan" demek gerekmektedir.□

● ERDAL SÜSEM

Tekirdağ 1 No'lu F Tipi Hapishanesi C-103

Merhaba,

Her kalem kendisine hükmeden dimağın ızdırabını çeker. Söylenmemiş sözün, dile gelmemiş türkütünün, saklı kalan düşüncenin ağırlığını ucunda taşır. Tutsaklıkla özgürlüğü kağıdın üzerinde raks yaparken derinden yaşar. Biraz tutuk kalması, bazen yataкта koyun saydıracak denli rahatsızlık vermesi bundandır. Bunun içindir ki her kalemin yarattığı yazıyı tutsaklık ve özgürlük denkleminde değerlendiririm. Yaşamını yitiren her insan yapamadıklarının acısını çekerek gider, sonlara her yazıda, kalemin yazamadıklarının sancısını derinden yaşayarak son noktayı koyar. Benim kaleminde bu durumdan muzdariptir. Durum ne zaman, nasıl değişir bilemiyorum. İnsan denilen mahlukat, hayatın her sorusuna yanıt bulmuş değil

henüz. Bilinmez her sorunun cevap arayışı; darağacına giden yola da özgürlüğe giden politikaya da itekler insanı. İnsanın tarihi, biraz da bilinmez sorulara yanıt arama tarihidir.

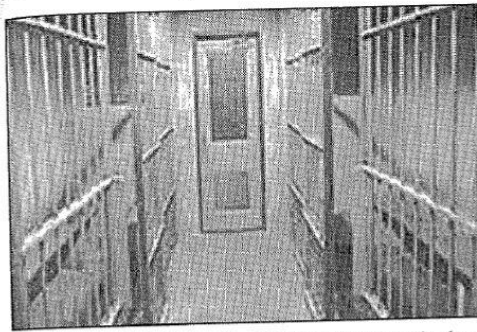
Özgür Düşün kolektifinin hapishanelerin direnç çiçeklerine ayırdığı bu köşede, ben hapishanede yaşanan, yaşanan sorunlara dair kalem oynatmayacağım dilerim. Farklı bir telden çalmaya çalışacağım. Ne kadar başarılı olurum; ona okuyucu karar versin.

Öncelikle Özgür Düşün kolektifine teşekkürlerimi sunayım; hapishanelerdeki tutsakların sesini bu köşede yansıttığı için. Bir ihtiyaçtı bu köşe ve giderilmeyi çoktan bekliyorduk. Çünkü hapishane olgusu, hapishaneye bakiş, hapishanede siyasal tutsaklar ve alternatif olma bağıntısı, geçmiş dene-

yim ve pratiklerden genişçe yararlanma, ders çıkarma yeterince bilince çıkarılmadığı gibi, özellikle 19 Aralık'tan sonra hapishanelere ve tutsaklara karşı gelişen duyarlılık da her geçen gün büyüyor. Bu köşe, gidişatı bir nebze de olsa tersine çevirmede, rol oynayacağına inanıyorum.

"Hapishaneden Hapishaneye Mektuplar" köşesi açılırken, Özgür Düşün kolektifince, bu köşenin amacı ve hedefini; F tiplerinin açılmasıyla artan baskıları, tutsakların ihtiyaç, sıkıntı ve gördükleri baskıları, ülke ve dünya gündemine dair düşünceleri ve ayrıca; "hem de biz dışarıdakilerin hapis-teki dostlarımızla aynı şekilde paylaşmak istediklerimizin bir aracı olacak" diyerek konulmuş, içeriklendirilmiş.

Bu satırları okuduğumda, bu

köşeyi, envai çeşit çiçeğin bezediği, ırcır böcekleri seslerinin kurbaga viyaklamalarına, kurt ulumalarına, kuş cıvıltılarına karıştığı ortamda, mozaik bir masanın etrafında bağdaş kuran, farklı renk ve sestən insanların oluşturduğu platforma benzettim. Yazmalarını yüz iklimindeki acı hatlarını gizlemek için örten tutsak anaları, ekin tarlalarında sırtları kamburlaşan kasketli köylüler, sakallarında bilgelik kıvılcımı aksettiren köy arifleri, mutfağın duvarları içine hapsedilen kadınlar, var-diyalarda sömürücüleri öfke bile-yen işçiler, hayallerini müfredat eğitimin baskısına rağmen koru-

yan ve kampuslara sığınan öğrenciler, katar katar yol alan göçmenler, yurtlarında stürgün yaşa-

yan Kürtler, dilleri ve kültürleri üzerinde toynak, kurbaç ve postal izi bulunan Ermeniler, Çerkezler, Süryaniler ve diğer azınlık halklar, akli karışık küçük burjuva aydınları, dünyaya sadece kadının gözüyle bakan feministler, evleri ni ve düşlerini sırtında taşıyan işsizler, öğretmenler, doktorlar, mimarlar, bu dünyada yaşama şansı bulamayan şairler, her devrimi önce kurmaca dünyasında yaratan romancılar, umudu enstrümanları

nun teline bağlayan mızıkacılar... ve diğer insanlar... ve hiç tanımadığımız insanlar... ve hiç tanımasak da adlarını milletlerini bilmeden da her kıtada ortak sorunları yaşayan ve mavi düşler kuran insanlar.

Farklı cenk ve sestən insanların oluşturduğu sofrada, damagınızda hiç yer almamış tatlılar tadarak, kulağınızın hiç duymadığı sesleri işitiyor, aklınız merak, şaşkınlık, öğrenme, yenilenme, değişim ve değiştirme küpüne çevrilir. Böylesi sofralara ihtiyacımız var. Çünkü, devrim dediğimiz tufanı yaratacak, farklı cenk ve sestən halk kitleleridir.

Halk kitleleriyle de diyalektik süreç, kaynaşma yaratamadığımız vakitçe, ne halka bilinç taşıyıp onların bugünkü edilgen durumlarını değiştirebiliriz ne de onlara öncülük yapıp devrimi yaratmalarını sağlayabiliriz.

Bu köşeye ihtiyaç olduğunu söyleydim. Bu ihtiyaç saiklerini ve daha geniş, daha farklı bir nitelik kazanması yönünde fikrîyatımı dökeyim: Bu coğrafyada yaşadığı halde, hapishanelerde yaşananlardan ve özelde de altı yıldır sürdürülen F tipi tecridinde, izolasyonundan ya da bihaber, ya da kıyı-

sından-köşesinden haberdar insanlar. Bu durumun bir çok nedeni var; insanların ekonomik darboğaz halinde yaşamaları ve kendi sorunlarının dışında duyarlılıklarını darlaştırmaları, duyarlılıklarının darlaştırılması, sistemin yarattığı manipülasyonla bilinçlerin dumura uğraması ve yabancılaştırmanın yükselmesi, devrimcilerin sorunu anlatma, kavratma ve halkın sorunlarıyla birleştirmede kufayetsiz kalmaları ve yeni yöntem, araçlar geliştirilmemesi, değer erozyonunun ciddi boyutta yaşanması, kitlelerle buluşma gerekliliğinin yakıcı bir sorun olarak durması vb. gibi bir çok nedeni ve boyutu var.

Kabul etmek gerekir ki devrimci cenaha yakın insanlar, devrimci gazete-dergi okuyucuları, sempati duyan insanların dahi bu konuda berrak bir bilince sahip olamadıkları gibi; F tipi tecridiyle tarımın tasfiye edilmesi, köylülerin bir avuç toprağı zorda kalarak satması, işçilere ve memurlarına dayatılan kölelik yasa ve uygulamalarının, eğitim, sağlık vb. alanlarda özelleştirmelerin yaşanması, paralı eğitimin, paralı sağlık hizmetinin devreye girmesi, okulların kışlalara çevrilmesi, devletin devrimci harekete imha ve tasfiye boyutunda saldırması arasındaki bağıntıyı iyi kuramıyorlar. Tecride ve dolayısıyla F tipi hapishanelere karşı yürütülen mücadeleyi kendi alanlarındaki mücadelenin bir parçası, ögesi haline getiremiyor, aralarındaki ilişkiyi iyi öremiyorlar. Bu bağlamda, bu köşe siyasal tutsakların çığlığı olmalı, F tipi tecridiyle diğer mücadele alanlarının ortak noktalarını geliştirmeli, halkın diğer kesimleriyle siyasal tutsaklar arasında verili kopukluğu iletişimsizliği giderebilmeli ve alternatif olma bilinciyle hareket

etme amacının bir parçası olabileceği ya da bu amaca hizmet edebilmektedir.

Bu köşeyi usta tasarlarken, bir cümbüş olarak tasavvur etmiştim. Bu tasarıma, Özgür Düşün kolektifinin, "Hem de biz dışındaki insanların hapisteki dostlarımızla paylaşmak istediklerimizin bir aracı olarak ifadesi yardım etmişti. Evet, siyasal tutsakların, sıkıntılarının, yaşadıklarını, sorunlara dair görüş ve istemleri birinci dereceden önem arz ediyor. Bu sorunun asıl muhatapları oldukları için, düşüncelerinin ve dikkate alınması gerekir; dışarıdaki halk ve halkın öncülleri, devrimci dinamikleri tarafından. Fakat en az bunun kadar, önem teşkil eden bir durum var ki o da dışarıdakilerin, siyasal tutsaklar, F tipi hapisaneleri ve dolayısıyla yaşananlar hakkında ne düşündükleridir.

Şahsen; yoldaşlarımızın, dostlarımızın yaşadıkları sorunları, sorunlara dair görüş ve önerilerini, yaklaşım mantıklarını, sosyalist basının görüş ve analizlerini biliyorum ama tutsak ailelerinden şehit ailelerine, kadınlardan işçilere, öğrencilerden küçük burjuva aydınına ve diğer halk kesiminden insanlara hepsinin görüşlerini daha çok merak ediyorum. Hapishane olgusuna nasıl bakıyorlar, F tipi tecritten neyi anlıyorlar, siyasal tutsakların yıllarca mahpus olmalarını neye bağlıyorlar vb. Bu gibi sorular ve onların yaklaşımını bence epeyce önemlidir. Sorunun devrim mecrasında ele alınması, mücadele bütünlüğü yaratılması açısından belirleyicilik ihtiva eder dersem, mübalağa yapmış olmam sanırım.

Eğer devrimin kitlelerin eseri olduğunu, devrimi kitlelerin yaptığını, kitlelerden kitlelere çizgisi-

ni izlediğimizi, onların dağılmış görüşlerini toplayıp sistematize ederek yeniden kitlelere sunmayı doğru buluyor, öğrenmeyi ve değişirken değiştirmeyi bu minvalde ele alıyorsak, tutsak ailelerden küçük burjuva aydına, köylüden işçiye, öğrenciden sanatçıya kadar geniş bir yelpazeden fikir almalı, onların bakışını ve soruna karşı duyarlılıklarını öğrenmeliyiz. Ancak bu şekilde sorunu toplumsal bir zemine çekerek, örgütlenme ve alternatif olma kulvarına sokarak, devrime kanalizasyon eder ve somutta siyasal tutsakların

mücadelelerine aktif destek sunmuş oluruz. Özellikle son 40 yıldır, o hapishane kapısında bu hapishane kapısına koşan, tartaklanan, gözaltına alınan, devlet erkânı tarafından hakarete uğrayan, dövülen, işkenceye maruz kalan ve canı kadar sevdiği evladını hapishaneden çıkmasını gözlerken, bu hasretle yanıp tutuşan, tabutuyla karşılaşan ve özellikle de F tipinin gündeme gelmesiyle beraber, sürecin ağırlığını en çok taşıyan, zorluklara rağmen en çok mücadele eden tutsak ailelerinin yaşadıkları sorunlara dair

görüşleri, devrimci tutsaklara olan bakış-eleştiri ve önerileri, gerek çığlığın niteliğinin idrak edilmesinde, gerekse onların bu vetire içerisinde edindikleri deneyim/tecrübeden yararlanma, politikaların uygulanmasında yöntem araç hatalarının nesnellikle bağdaştırılmasında yarattığı tahribatları kavramada yabana atılmayacak denli önemli katkılarının olacağını düşünüyorum. Bunun için de bu köşede, bazen kalemli onların eline vermek ya da onlarla veya diğer kesimlerle röportaj yapmak oldukça önemlidir. Bu önemli bilince çıkarak pratik sergilenmesini doğru buluyorum. Doğada, toplumda ve dolayısıyla da düşüncede gelişmesiz hiçbir şeyin bulunmadığını biliyoruz. Her şey gelişmeli olduğu için, analiz de kaçınılmaz olarak olacaktır. İç açıcı olan olgunun pozitif ve negatif yanlarının eş deyişle zıtlarını verir. Her olgu analize muhtaç olduğuna göre, devrimci siyasal tutsakların düşünceleri, politikaları ve pratikleri de analize tabii olma konusudur. Analizden kaçamayız, kaçarsak gelişmemizin önüne beis olur. Eksik ve hatalarımızı göremez, haliyle gerilemekten kurtulamayız. O halde, siyasal tutsaklara yapılacak iyiliklerden birisi de düşüncelerini, politikalarını, pratiklerini, araç ve yöntemlerini bilimsel pencereden eleştirmek; yanlış hata ve eksikliklerinin sıfırsal, ideolojik, politik dokularını ifşa etmektir.

Sadece devrimcilerin devrimcilikleri, halkın ve aydınlarımızın bizi eleştirmesiyle sınırlı tutmamalıyız yelpazeyi. Bir küçük burjuva aydınının da bir milli burjuva aydınının da bizi eleştirmesine de müsaade etmeliyiz. Hatta daha da ileri gidersek; iş adamlarından bü-

Mücadele içinde yaşamı yitiren yoldaşlardan birisinin ailesiyle yazıştım. Yazıştığım arkadaş, abisini afederek; "Ben O'nun gibi olamam. O bir kahraman" diyor. Yani mücadele eden, mücadelenin zorluklarıyla baş eden insanı, insanüstü görüyordu. Ve ne yazık ki, bu yaklaşımda bizlerinde payı var. Herkesin mücadele edebileceğini, mücadele etmek, mücadelenin zorluklarıyla baş etmek için, insanüstü yetenek ve meziyetlerin olmasının gerekli olmadığını halde kavratırsak, mücadelenin önündeki tıkanıklıklardan birisini daha aşartır.

tün gününü kuaför ve güzellik salonlarında geçiren yüksek topuklu burjuva matmazellerine, burjuva ideologlarına kadar olan insanların da bizi eleştirmesine tahammül etmeli, yeri geldiğinde bu köşede yer vermeliyiz. Bunlar genelde kötü konuşurlar, hatta hakaret ve küfür edebilirler en fazla. Bence bunlardan korkmamalıyız, gerçek materyalistler de ne zıddı fikirlerden ne de küfür ve hakaretlerden korkarlar. Neredeyse iki asırdır bütün emperyalistler ve onların yardımcıları komünistlere küfür ediyorlar. Komünist devrimci fikirler, ortadan mı kalktı? Hayır! Sadece geçici bir yenilgi ve gerileme oldu, hepsi bu. Bunda da tayin edici olan emperyalizmin gücü ve manipülasyonu değildi. Komünistlerin yönetsel hata ve kavrayışlarındaki kimi sorunlardı.

Mesela komünist/devrimci tutsaklar hiç hata yapmadı mı? Politikalarında hiç hata yok muydu? Böyle olmadığını biliyoruz ki böyle olmadığı için, yapılan taktik hatalardan dolayı kazanılan hakların bir çoğu kaybedildi. Böyle olmadığı için süreçte dair eleştiri ve

yorum farklılıkları var, çeşitli dergilerin farklı tahlilleri var. Hala çoğu devrimci kurum, yapılan hatalardan kendisini sorumlu görmüyor. Bütün hataları, süreçte dahil olan diğer devrimci kurumların politikalarında buluyor.

Bunun içindir ki komünist devrimci tutsakların bilimsel eleştiriyi, analize, düşünce ve önerilere ihtiyacı var. Örneğin somut bir olgudan hareketle bir noktaya vurgu yapayım: Bundan yaklaşık iki üç ay önce, yeni tutuklanan kimi arkadaşların havalandırmaya düşen haberleşme toplarını gardiyanlara teslim etmediğini öğrendik. Yine bu nitelikte olmasa da, yeni tutuklanan bazı arkadaşların benzer pratikleri gösterdiklerini biliyoruz.

Burada bu yeni tutuklanan arkadaşların, bu eşde dokulu pratikleri, sadece sonuçtur. Hadisenin kaynağına indiğimizde ; devletin F tipi hapisaneleri ve tecritle topluma vermek istediği mesaj: "Verilecek bir hak varsa ben veririm. Bu ülkeye komünizm lüzumsa ben getiririm, sen hakkını aramazsın, bana karşı gelemezsin.

Şayet bunları yapar, komünist, devrimci veya ilerici fikirleri taşıyıp eyleme geçersen, gösteri vs. yaparsan F tipine atılır, tecride maruz kalırsın. İşkence görür ve hatta ölebilirsin" hissini, düşüncesini belli oranınla hayata taşıdığını gösterir. Zaten F tipinin asıl mahiyeti de bu değildi. Toplumun kişiliksizleştirme, amaçsızlaştırma ve şartlara teslim olan pasif ve mücadelesiz kişilikler yaratmak. Bunu da F tipi gibi korku haresini ören, korkuları büyüten kurum ve onu destekleyen ceberut aygıtlarla yapıyor.

Peki bunda, bu durumun yaratılmasında; korkunun bu denli büyütülmesinde siyasal tutsakların bazılarının ve kimi yayınların, niyeti ne olursa olsun, yaptığı yanlış değerlendirmelerin yanlış benzetmelerin ve tecride karşı duyarlılığı yaratmak amacıyla yazılan kimi mektuplarda, neredeyse devrimci tutsakların şartlara boyun eğdiğini, insanın bilinçli iradesinin tayin edici olmadığına denk düşen ifadelerin hiç mi payı yok? Kanımca var!

Zira, sömürücü sınıfların egemenliği altında kurulan ve kurulacak olan bütün hapishanelerdeki uygulamalar, insanlık dışıdır. İnsanın, egemenlerce zaptı rapt altına alınmasını sağlayacak niteliktedir. Her dönem içinde, sömürücü sınıfların eliyle, denetimiyile yapılan, yapılacak olan hapishaneler bu özdendir. F tipleri ve buna benzer hapishane model ve uygulamaları ise aynı amacı; daha ince yöntemleri kullanacak, tecrit ve izolasyonla; fiziki işkenceyi arka plana itip ceza, yasak... vb uygulamalarıyla kişiyi uzun dönemde umarsız bırakacak biçare kıldırma, çürütecek "hiza"ya gelmesini sağlayıp teslim alma yöntemini uygulamaktadır. Bu da bize öz

Şimdi hapisane duvarları içinde güçlü hayaller kuruluyor ve sarımsı cıgırlar yükseliyor arşa. John Holloway'ın dediği gibi; "cıgırlımız sadece bir korku cıgırlı değil, kurtuluşu düşlediğimiz için feryat ediyorum... hala başka türlü olabileceğini düşlediğimiz için feryat ediyorum..."

olarak aynı olsa da nitelik olarak Nazi Kamplarıyla aynı olmadıklarını gösterir. Bunu söylemek, ne bugünkü F tiplerinin insanlık dışı uygulamalarını örter ne de mücadeleye zarar verir. Bilakis yanlış benzetmeler, sırf duyarlılığı artırmak için yapılan mübalağa göstergeler ve belirlemelerin, mücadeleye zarar verdiğinin kanısını taşıyor.

İkincisi, F tipiindeki uygulamalar ve tecridin kendisi elbetteki hapisanede olan siyasi tutsakları da etkilemektedir. Hiç etkilemiyor dediğimizde, anti-diyalektik bir yaklaşım sergilemiş oluruz ki bu da bilimsel değil. Bırakalım bunu, sürekli yakın mesafeye baktığımız için, bazı arkadaşlarımızın gözlerinde rahatsızlık olmakta, bozulmalar görülmektedir. Yine algıda düşüklük, unutkanlık ve sessizlikten dolayı sese karşı duyarlı olma ve kulak çınlamaları... vs. gibi sağlık ve kimi ruhsal / psikik hadiseler görülebiliyor. Bütün bunlar ve bunlar gibi sağlık ve psikik sorunlar ne insanı teslim alır ne de halledilemeyecek sorunlardır. Örneğin, algıda düşüklüğü önlemek için çok boyutlu ve çeşitli yayın okumak, değişik insanlarla yazışmak gerekir. Şairin dediği gibi; "öylesine karışmalı ki dünyanın kalabalığına / sen ürpermelisin içerde / dışarıda kırk günlük yerde yaprak kıpırdasa öyle içeriye dışarıya, dışarıyı içeriye taşıyarak oturduğumuz yerde kalabalıklaşıyoruz. Netice olarak, kimi dostlarımızın ifade ettiği gibi; içerde psikolojisi hepten bozulmuş, her gün cam çerçevede kıran dostlarımızın sayısı hiç de abartıldığı ve buna tekabül edecek doğrultuda değil. Tabiki sayıları az da olsa, bu durumu yaşayan insanlar da var. Fakat

genel çoğunluk okuyan, düşünen ve şartlara müdahale eden, kendisini geliştirme yolu arayan insanlardır. İnsan bütün "sihirli araçları", zorlukları yenebilecek güçtedir ve devrimciler de insan üstü varlıklar değildir. Devrimcileri kahramanlaştırmak ise onları mistisize etmek, halktan insanları devrimci olamayacağını göstermekle eşdeğerdir.

Mücadele içinde yaşamını yitiren yoldaşlardan birisinin ailesiyle yazıyordum. Yazıştığım arkadaş, abisini atfederek; "Ben O'nun gibi olamam. O bir kahraman" diyordu. Yani mücadele eden, mücadelenin zorluklarıyla baş eden insanı, insanüstü görüyordu ve ne yazık ki bu yaklaşımda bizlerinde payı var. Herkesin mücadele edebileceğini, mücadele etmek, mücadelenin zorluklarıyla baş etmek için, insanüstü yetenek ve meziyetlerin olmasının gerekli olmadığını halka kavrarsak, mücadelenin önündeki tıkanıklıklardan birisini daha aşarız.

Bu köşeden haberdar olduğum vakit, sandalye üzerinde oturup, hayal kurmuştum. Doğanın bağında, rengarenk insanlarla birlikte olduğumu düşünmüştüm. Doğayla iç içe yaşayan insanların, hayal aleminin çeşitli, ufuklarının geniş olduğunu düşünüyorum. Kentin rutin akışı, debdebesi ve klişelerinin içinde insanın sığlaştığı, hayal kurma yetisini kaybettiği, düşünce düzleminin çevrimsel ve tamamlanmış olarak kalması daha yoğun yaşanıyor. Düşünce doğadan aksedilen olguysa, tek düzelik girdabında yol arıyan insanın; monolitik düşünmesi, ezberci ve yıkılmaz kalıplarla, simetrik düzlem içinde olay ve olgulara baskı da biraz kaçınılmaz oluyor.

Bu köşenin geniş kesimleri de içinde barındıran siyasal tutsak, tutsak aileleriyle yardımlaşma, dayanışma ağını örerek bir kurumun yaratılmasına vesile olabileceğini düşünüyorum. Bahsini ettiğim kurumun, kimi demeklerden de öğreneceği, yararlanacağı şeyler olmakla birlikte, ne etkinlik alanını basın açıklamaları ve imza kampanyalarıyla sınırlandıran ne de belli sınırlar ve çevre içinde dar döngüde dolanan... bir kurum olmalıdır. İşlev alanı siyasal tutsak, tutsak aileleri ve şehit aileleri olmalıdır ama, etkinliği politize edici ve örgütleyici olmakla beraber somut ve alternatif projeler üretmek olmalıdır... örneğin kendi çatısı altında, hapisaneden çıkan siyasal tutsakların bir dernek, hapisanelerde üretilen şiir, öykü, roman ve makaleleri derleyip toparlayarak bir düşünce kulübü, ekonomik olarak geçimini zor-bela sağlayan şehit ve tutsak ailelerine dair fon, özellikle şehit ve tutsak ailelerin çocuklarının eğitimini üstlenecek ve alternatif eğitimi somut örnekleriyle gösterecek bir kurum, hapisaneden çıkan siyasal tutsakların oluşturduğu; araştırma, inceleme ideolojik yenilenmeyi, politik derinleşmeyi sağlayacak ve sınıf savışımı, sosyalist deneyimler ve öğretileri, sosyalizmin sorunları vs. gibi güncel konuları da içeren bir bilimsel araştırma ve inceleme demegisi; sosyal tutsaklarla da bağlantı sağlayıp, onları da politize edebilecek bir kurum... ve kurum dalları oluşturabilir.

Biliyorum, bazılarınız bu satırları okuyunca, tebessümle mırıldanacaklar ve bu adam hapisanede hayal kura kura hayalpe-rest olup çıkmış, şimdi de hayallerini olabilecek şeyler olarak yutturmaya çalışıyor bizlere, pes

doğrusu, diyecekler. Ne yazık ki bu söylemler şaşırtmıyor beni. Çünkü, biliyoruz ki bir çok tarihsel olgu, olay ve yaratım ya küçük kıvılcımlarla ya da hayallerle başlamış; Robert Owen, Saint Simon ütopyik sosyalistlerdi. Mark ve Engels, onların hayallerini gerçekle bilimsel temelde buluşturdu ama, kendi çağlarında, ilkin çoğunluk tarafından düş baz ve ege-men sınıflar tarafından da "Avrupa'nın hepyulası" olarak lanse edildiler. Bedreddin de büyük bir hayalciydi. "Yarın yanağından gayrı paylaşmak için her şeyi" diyip ahvalini gerçekleştirmeye koyuldu, yürüdüğü yolun sonunda darağacı olduğunu bile bile ... Lenin, Ekim Devrimi'ni hayal etmeseydi, sanırım gecesini gündüzüne katıp çalışmazdı. İmkansız denilen şeyi başarmak için, riskleri göze almazdı.

Benim yazdıklarımı da soyut hayaller olarak görebilirsiniz. Karşı çıkanlardan korunmak için ben de Pisarev'in arkasına sığınayım. Düş ve gerçeklik arasındaki uyumsuzluk konusunda şöyle yazmıştı Pisarev: "Uyumsuzluktan uyumsuzluğa fark vardır. Düşüm olayların doğal akışını aşabilir ya da olayların doğal akışının hiçbir zaman götüremeyeceği bir yöne sapabilir. Birinci durumda düşün hiçbir sakıncası yoktur; hatta emekçinin enerjisini artırıp güçlendirebilir. Bu gibi düşlerde hiçbir şey çalışma gücünü bozamaz yada aksatamaz. Tam tersine, eğer insan böyle düş kurma yeteneğinden bütünüyle yoksun olsaydı, zaman zaman bugünü asıp ellerinde yeni yeni biçimlenen yapıtın tutarlı ve bütünüyle tamamlanmış tablosunu düşlerinde canlandırmazdı, insanı, sanat, bilim ve pratik yaşamda geniş ve yorucu çalışmalara hangi devin-

dirici gücün harekete geçireceğini ve başarıya götüreceğini herhalde gözünde canlandıramazdım. Düş kuran insan düşünce gerçekten inanır, yaşamı dikkatle gözler, saptamalarını boş hayalleriyle karşılaştırır ve genel olarak, düşünü gerçekleştirmeye için bilinçle çalışırsa düşle gerçek arasındaki uyumsuzluğun hiçbir sakıncası yoktur. Düşle yaşam arasındaki değişim oldukça her şey yolunda demektir" (1)

Benim de bu köşe nezninde, çizdiğim çerçevede hayal. Varolan değil, değişimi bulunan ve olmasının gerekli olduğuna inandığım, olabileceğine somut imkan verdiğim bir hayal. Tıpkı devrim gibisi! İki, bilemediniz üç yetkin insanla ve bir plan dahilinde bu çalışmaya başladığımda; planınız kasmaya ya da tamamen değişse bile, sayınız üçten üç yüze çıkar ve adım adım inatla, bilinçle hedefinize varırsınız.

Madem birileri söylediklerimi haya olarak değerlendirecekse; hayal, uyumsuzluk ve gerçek üzerine biraz lakırdı yapayım: Benim hayallerim; doğa, toplum ve canlıların pratiklerinden, yaratımlarından esinlenerek oluşuyor. Düşünün; böğürtlenlerin pıtır pıtır yapraklarına basarak, dere kenarından yol alıp içe doğru süzülüyor nüzde, çallların arasında antik hunileri çağrıştıracak güzellikte ve insanın ağzını iki karış açıp şaşaa kalmasını sağlayacak bülbül yuvasını götürsünüz. Dar geçitten geçip, dar olmayan mağaranın girişine benzer yuvanın ağzı, emektar arıların imcece usulü yaptıkları peteklerde yediğimiz balı naturel ortamda yaparken, oluşturdukları mumlar sanat yaratımı tarzındadır. Fulya tarlasının içinde uzanıp, menekşelerin, sosunların kokusunu çekip mest olduğunuzda;

tepenizde fır dönen, rüzgarla raks eden ve kıvrak ritimler, pikeler çizerek uçmanın zevk-i salasını yaşıyan şahıslar dikkatlice ve bazen de imrenerek izleriz, eğer fulya tarlası içinde bulutlarda yüzmüyorsak.

Doğadaki insan olmayan canlıların bu yaratımlarını gördükçe, "olamaz böyle bir şey" dersiniz. Bütün hayvanlar bu harikahikâları içgüdüsel olarak yaparlar. İşte insanın farkı da burada ortaya çıkar. İnsan denilen yaratık oluşturacağı şeyi usunda canlandırır, ayrıntılarını belirler ve doğadan / toplumdan aldığı yansımaları daha da üst bir seviyede tahayyül ederek; di-mağında önce var eder ve sonra, zorlu bir işe koyularak, düşüncesi / hayali reel kılma-ya çalışır. Bu bağlamda, büyük eserler yaratmak için, büyük hayallerimizin, eşdeyişle ütopyalarımızın olması gerekir.

Oscar Wilde: "Ütopya ülkesini göstermeyen bir dünya haritasına göz atmaya bile değmez çünkü orası insanın hep dönüp dolaşıp geldiği yerd. Ve insanlık oraya indiğinde, ileriye ufka doğru bakar ve daha iyi bir ülke görerek, oraya doğru yelken açar. Gelişme ütopyaların gerçek olmasıdır" der. Evet, kendi dar çevrimsel döngüsü içinde dönüp dolanan, zamanın ve mekanın sınırlarıyla örülü her insan, biraz ekşimsi, acımtırak bir tatta olup hep eskidir. Kendini yenileyen, ücretini biteviye sürdürüp geleceğe yelken açan insan ise büyük ütopyalarına dolup taşan, kendi kabuğu çoktan kırıp her çiçekte bal olan kişidir. Onun usu, özgürlük uçurumunun kenarında boy veren kır çiçeğinin dalına aslıdır. Ya da ka-ya çatlağında yeşeren ağacın ilmi-gine... Hayalleri büyük olmayan insanların yaşamda varlıkları mat,

civiltisiz ve Picasso'nun tasvir ettiği umutsuz portresel insanına benzer. Oysa Cizvit mavis hayallerde bezenip ütopyası büyük insanların, yaratım gücü yüksek, yetmişinde yaşama sıkı sıkı sarılarak fidanlar diken, soluk soluğa hiç eskimeden yarımını som bir kuş gibi kovalayan insanlardır. Ben, zaman ve mekanın sınırlarını aşan, masalsı, kaşındırtan, kriz geçiren, insanı kendine ve bu yerküre üzerindeki herkese güldürtecek, ufku sınırlarını iğfal eden ama mutlaka değinimi / mesnedi olabilecek bir tek kivil-cımı bile gözükebilen, halk tabiriyle hayalperestlik / ütopyaların bugünden yarına bir köprü misali uzanarak insanı itekleyeceğine inanırım. Bu bir nevi insanın kendi kendisini tepelemesidir. Kodla-masında kendini reddedip daha üst bir sınırdan yeniden doğmasıdır yani.

Devrimci insanda da böylesi hayallerin olmasının gerekli olduğunu düşünüyorum. Devrimci insanın ütopyasının sınırları geniş olmalı. Dildülün tepesinde, beş yüz gerilla olacak diyene deli, hayalci diyenlere inatla; gördüğü beş yüz gerilla hayalini canla başla yaratmak için didinen Kasket-li'de olduğu gibi... Iskra'nın bütün Rusya'ya yayılacağını belirten, o heybetli ustanın ki gibi... İhtiyacımız var; böylesi hayallere de / ütopyalara da. En imkansızın içinde, birçok imkansız barındırarak halde olmalı ütopyalarımız. Böylesi ütopyalarımız zararlı değildir. İnsanın yaratıcılığını kam-çılar, devinimi artırır, enerji potansiyelini yükseltir, aklını zorla-tarak kurulumlar üzerinde sıçrama-ların hasıl olma eşiğini sağlar.

Hayalleri olan insanlar, daha net ifadeyle büyük hayalleri olan devrimciler, elli kişi bir alana in-

diğinde, elli bin sesi duyurabil-meli. Küçük evlerden kivil kı-vıl gelen karınca sürülerini andı-ran insan mahşerini görmeli o alanda. Böylesi bir insanın her za-man yanı başında umut, iyimser-lik ve güç olur. Yıldızları kendisi-ne yorgan yapıp uyuyan insana acaba güç veren biraz da hayalle-ri değil midir? Yerle göğün yeri-ni değiştirmeye çalışan ahmak mıdır? Yoksa onda Budala İhtiya-rın hayali mi, o hayalin gücü mü vardır?

Şimdi haphişane duvarları içinde güçlü hayaller kuruluyor ve sarıncı çılgınlık yükseliyor ar-şın, John Holloway'ın dediği gibi: "Çığlığımız sadece bir korku çığ-lığı değil, kurtuluş düşlediğimiz için feryat ediyoruz... hala başka türlü olabileceğini düşlediğimiz için feryat ediyoruz..." Biz de her şeyin bambaşka olabileceğini ta-savvur ettiğimizden dolayı nida-larımızı semaya yükseltiyor, çığ-lığımızı kalbe taşıyarak, kah be-denimize yedirerek, bazen de no-taya dökerek sarsmaya, kalın dar-beler vermeye devam ediyoruz.

Durmamalı insan, sömürsüz, sınıfsız ve sınırsız dünya hayalini gerçekleştirmek için; süt beyaz deli fişek atlarını engin ovalarda bütün gayşa hesplere inat dolu dizgin koşturmalı. O zaman dağ yığını çocuk ölüleri dünyamızda olmayacak ve kara basanlar çö-reklenmeyecek çocukların dünya-larına...□

1- Lenin, Ne Yapmalı?
Hesp: Kürtçe'de at demektir.

ERDAL SÜSEM
TEKİRDAĞ I NOLU F
TIPI HAPİSHANESİ C-103

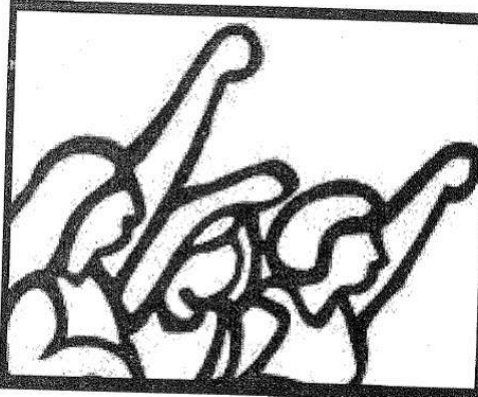
Bedenimiz bizimdir ama...

Kadının mağduriyetliğini bu şekilde kullanıp aynı zamanda cinsel bir obje-mal olarak gören ve bunu her fırsatta kullanan burjuva medyadan çözüm beklemek bizim tercihimiz değildir. Reklamlarda ürün tanıtımından çok, reklamda kullanılan kadının kadınlığı-cinselliğini içeren, bunu ön plana çıkaran bir kültür karşı mücadele yürütmemiz gereken bir kültürdür

Ezilen halkların kurtuluşu-nun aynı zamanda kadının kurtuluş mücadelesi oldu-ğunun bilincinde olmak, kadınla-rın haklı mücadelesine destek ol-maktan, erkek egemen bilincin kendi içimizdeki yansımalarına karşı mücadele etmekten geçer. Yani kadın mücadelesi, toplumsal mücadeleden ayrı düşünülemez fa-kat aynı zamanda özel bir çalışma alanını da gerektirir. Tüm halkı ol-duğu gibi kadınları da dört bir yan-dan ablukası altına alan sistem, dünden bugüne kadının hep top-lumsal baskılar altında kalmasına, eğitim sistemiyle, törelerle, emeği-nin ucuz işgücü olarak görülüp iki kat sömürülmesiyle toplumda hep geri planda kalmasına, birey olarak var olmamasına, yok sayılmasına neden olmuştur. Özellikle ülkemiz-de dini otoriteler tarafından yaygın-laştırılan; namus kavramının kadı-nın üzerinden tanımlanması, kadını erkek karşısında aciz, güçsüz, erke-ğe muhtaç, evinin, kocasının kadı-

nı-namusu olmaya yönelmiş, bu yaklaşım kadında içselleştirilmiş-tir. Kadının mağdur oluşu, ezik oluşu, yaşamda birey olarak kabul edilmemesi sistemin kadına biçtiği-dir, bu durumun yine sistem tara-fından kullanılması söz konusudur. Dini, gelenek-görenekleri, yasaları ile kadını şekillendiren sistem ya-rattığı mağduriyetliği büyük medya patronları aracılığıyla kullanmak-tadır. Kadının Sesi, Kadın Kadına, vs. programlarla hem kadın sorunu çarpıtılmakta hem de kadının bi-linçsizliği, ezikliği üzerinden rant sağlanmaktadır. Bu programların özellikle ev kadınları üzerindeki et-kisi düşünüldüğünde; kadınların, özgürlükleri, kadın kimliğini tanı-maları, kadın sorununu doğru ele almaları ya da kadın sorununun var olduğunun bilincine varmaları açı-sından tehlikeli bir durum söz ko-nusudur. Bir kadının ya anne ya da anne adayı olduğu göz önüne alın-dığında, bahsi geçen programlarla dünyaya bakan kadın ve toplumun

Birer kadın olarak; erkekleşmeden fakat bedeninin ve kadınlığının değil, insan olmanın bilinciyle, önce kendi beyni ve yaşamında yarattığı devrimle daha sonrasında çevresinde yaratacağı devrimle özgürlüğü elde ettiğinde bedeni, yaşamı, beyni kendisinin olacaktır. Devrimci birer kadın olarak özgürlüğü kazanmaları mümkün olacaktır

etkisiyle toplumsal yapının olumlu şekillenmesi için mücadele ve yarının çocukları ciddi bir tehlike altındadır.

Kadının mağduriyetini bu şekilde kullanıp aynı zamanda cinsel bir obje-mal olarak gören ve yarının çocukları ciddi bir tehlike altındadır. Kadının mağduriyetini bu şekilde kullanıp aynı zamanda cinsel bir obje-mal olarak gören ve yarının çocukları ciddi bir tehlike altındadır. Kadının mağduriyetini bu şekilde kullanıp aynı zamanda cinsel bir obje-mal olarak gören ve yarının çocukları ciddi bir tehlike altındadır.

gıların hakim olduğu topluma göre) oldukça radikal ve özgürlük isteği barındıran bir slogan olarak ortaya çıkmış gibi gözüküyor. Töreye, geleneklere, yasalara, aileye, anneye-babaya, kocaya isyanı, kadın bedeninin tüm bunlara ait olmadığının haykırışını barındırıyor içerisinde. Özel mülkiyete dayalı tüm sistemler kadın bedeninin kesinlikle kadına bırakılmayacak derecede önemli bir konu olduğunu topluma benimsenmişlerdir zaten. Buna karşı çıkarılan katli değişik yol ve yöntemlerle vacip görülmüştür. Savaşta da kadınlar üzerinden (kadın bedeninin namus olarak görülmesinden kaynaklı) üstünlük sağlanmaya çalışılır hep. Toplumumuzda da erkekliğin biricik ölçütü kadının bedenini korumak ve sahiplenmek olduğundan bahsi geçen slogan oldukça çüretli bir çıkışı ifade ediyor aynı zamanda. Toplumun her yanı bu denli tabuyla doluyken hele hele bu tabular yasalar ve yasaklarla desteklenirken, kadının bir anda özgürleşmesi elbette hiç kolay olmayacaktır. Kadının bedeninden (namusundan!) ken-

disinin sorumlu olduğu anlamına geliyor bu slogan ve tüm değer yargılarına karşı adeta bir savaş. Fakat bu savaşın ne kadar doğru yürütüldüğü ve ilerici kesimlerde nasıl kavrandığı konusunda bir bilinç bulanıklığı söz konusudur. Kadının özgürlüğünü sadece cinsel özgürlük olarak algılayıp, sadece erkeklerle mücadeleyle indirgeyen bir yaklaşım kapitalizmin ekmeğine yağ sürmekten başka bir işe yaramaz. Bedenimiz bizimdir sloganını cinsellik üzerinden yaşamında esas alan bir anlayış kapitalizmin çarpıtığı özgürlük anlayışına dönüşmeye mahkumdur. Evet, elbette bedenimiz bizindir fakat o bedenle ne yapmayı ya da o bedene ne yapmayı düşünüyoruz. Bedenimiz bizim olduğunda erkek egemen sistemle savaşı kazandığımızı mı düşünüyoruz. Daha açık saçık giyerek, çevremize daha bakımlı alınlı ve bir o kadar da çekici görülmek adına kullanmak için mi? Kapitalizmin pazara sunduğu tüm ürünleri almaya çalışarak, kozmetik endüstrisini geliştirerek, kapitalizmin kadınlara dayattığı güzellik

yarışmasına katılarak mı bedenimizin özgürlüğünü sağlamış olacağız. Ya da daha uçlaşılarak istediğimiz zaman, istediğimiz kişiyle; anlayışını, yaklaşımını, dünyaya ve kadına bakışını bilmeden yanlış birliktelikler içerisinde girerek cinselliği dışkılama mı dönüştüreceğiz.

Törelere, geleneklere, feodalizm bedenimizi kapatmamızı, bedenimizin mutlaka bir sahibinin olmasını, evlere kapanmamızı, toplumsal yaşamdan kopmamızı emrediyor fakat biz de bu geriliğe, çoğu zaman açmakla karşılık vermiyoruz mu? Ailemiz veya yaşadığımız çevre ile yanlış ve keskin kopuşlar içine girip onlarla mücadele etmekten kaçmıyor muyuz çoğumuz. Hayatımızın çoğu anı, alttan alta birbirine süslenmeyi-püslenmeyi teşvik eden pratiklerle dolu değil mi? Güzel görünmeyi iyi ve açık giyinmeyi, süslenip püslenmeyi, kapitalizmin pazarına müşteri olup sunduklarını kullanıp takıp takıştırmakla eşdeğer tutan anlayışlarla ne kadar da barışık yaşıyoruz.

Bedenimiz bizimdir ama nasıl? Bedenimiz için özgürlük istiyoruz ama nasıl? Kapitalizmin, kapitalist kültürün azgınca hüküm sürdüğü koşullarda bu sloganı ve özgürlük talebini çokça tartışıp doğru bir pratik belirlemek gerekiyor. Bu da özgürlüğün ne olduğunun bilincine varmaktan geçiyor. Kapitalizmin dayattığı özgürlükle (biz bunu zaafiyet, düşkünlük, alış-veriş çılgınlığı, en güzel görünme gibi değişik şekillerde görebiliriz.), bizim özlemini duyduğumuz özgürlüğün yakından uzaktan alakası yoktur. Bizim özlemini duyduğumuz özgürlük, bugünkü koşullarda zorunlulukların bilince çıkarılmasıdır. Kadını cinsel meta olarak gören, kapılar ardına kapatan, namus olarak de-

ğ er - lendifiren erkek egemen anlayış ve tüm bunları yaratan özel mülkiyete dayalı sınıflı toplum gerçekliğini doğru kavrayıp; tüm bu saydıklarımızla köklü kopuşu yakalayabilmek için mücadelenin gerekliliğinin bilincine varmak ve bu uğurda mücadele etmektir özgürlük.

Bizim tarif ettiğimiz özgürlük anlayışı sistemin kadına sunduğu-benimsettiği bütün rollerden (ev içi kölelik, cinsel obje, fizik özelliği kendi çizdiği sınırlar içerisinde olan, yaşamda hep baba, anne, eş üzerinden tanımlanan) köklü bir kopuşu gerçekleştirmek için yürütülen mücadele içerisinde kadının kişilik ve kimlik kazanması, bulunduğu her ortamda kadın ve nihayetinde birey olarak var olabilmesidir. Sistemin içerisinde kadına sunulan olanakların-olanaksızlıkların sınırlarını zorlamak ve sürekli bir mücadele içerisinde olmakta bahsettiğimiz özgürlük... Niyet ne olursa olsun erkek egemen sistemde 'biz de erkekler kadar vanz' sloganını haykırmak belki erkeklerden kopuşu ama sistemin kadına biçtiği rolden koptuğumuzu beraberinde getirecektir. Kadınlar yaşama çüretli birer kadın olarak katılmazlarsa-katılmazlarsa özgürlükten ve eşitlik-

ten söz edilemez. Birer kadın olarak; erkekleşmeden fakat bedeninin ve kadınlığının değil, insan olmanın bilinciyle, önce kendi beyni ve yaşamında yarattığı devrimle daha sonrasında çevresinde yaratacağı devrimle özgürlüğü elde ettiğinde bedeni, yaşamı, beyni kendisinin olacaktır. Devrimci birer kadın olarak özgürlüğü kazanmaları mümkün olacaktır.

"Ne yaparsak yapalım, bu sistemde yaşıyoruz sonuçta" diyerek yaşamımızda-bilincimizde-kadın kimliğimizde-devrimci düşüncelerimizde yaratılan tahribatlara göz yumup sistemle barışık yaşayarak ne de biz de erkekler gibi özgür olmak istiyoruz yanılsamasına düşerek özgürlük kazanılır. Çünkü feodalizmin, kapitalist kültürün, özel mülkiyetin, sömürünün, açlığın, baskının, anti-demokratik uygulamaların hüküm sürdüğü bir ülkede kadınlar kadar olmasa da erkeklerin de bedenleri ve beyinleri esaret altındadır. Yapılması gereken erkek egemen sisteme, içimizdeki erkek egemen anlayışlara karşı erkek yoldaşlarımızla birlikte; erkekleşmeden, birer devrimci kadın olarak yaşadığımız ülkenin gerçekliğini doğru kavrayıp tüm toplum için özgürlük mücadelesi vermektir. Ancak o zaman bedenimiz bizimdir sloganı hayat bulmaya doğru yolacaktır.□

Kitabın adı: SUSUZ YAZ
yazarı: NECATİ CUMALI
SAYFA SAYISI: 264

Necati Cumali'nin 11 tane hikayesinden oluşan kitap, genel olarak köy yaşamının anlatıldığı, köylülere ilişkin bir kitap olarak değerlendirilebilir.

● Kitaplık

"Susuz Yaz"

SUSUZ YAZ

Hikaye Urla'nın Bademler köyünde geçmektedir. Olay, köylülerin ortak olarak kullandığı havuza akan suyun, Hasan isimli bir köylü tarafından kesilmesiyle başlar. Hasan, suyun kendi tarlasından çıktığını dolayısıyla suyun kullanma hakkının kendisine ait olduğunu söyler. Köylüler ise suyun yıllardır ortak kullanıldığını ve kullanımının bütün köylülere ait olduğunu savunmaktadır. Köylülerin tarlaları kurumaya başlar. Ürün yetiştiremezler. Hasan ise bol bol ürün yetiştirmektedir. Bu durum köylülerle Hasan'ı karşı karşıya getirir. Köylülerden bazıları bir gece Hasan'ın tarlasına girerek bütün ekinlerini parçalar. Hasanın tarlaya girenle-

ri görmesiyle çatışma çıkar ve köylülerden biri ölür. Hasan öldürme olayını kardeşi Osman'ın üstlenmesini sağlar. Osman, içerde kendisine bakacağına ve eşi Bahar'a söz getirmeyeceğine inanır. Fakat Hasan sözlerinin hiçbirinde durmaz. Bir zaman sonra Bahar'a; Osman'ın öldüğünü söyleyerek onunla evlenir. Osman afra haptisten çıkar. Köye gelir. Bahar, Osman'ı karşısında görünce şaşırır. Osman yaşadıklarının öfkesiyle Hasan'ın karşısına dikilir. Tartışmaya başlarlar. Bu sırada Bahar'ın Hasan'ı öldürmesiyle hikaye son bulur.

ÖC

Hikaye Gölcük'te geçmektedir. Çalışmayan, köylülerin na-

Cumalı, aktardığı cananlığı sorunlarla toplumsal kaygılarını dile getirmektedir. Cumalı'nın bu kaygılarında haksız olmadığını, aradan geçen elli yıla yakın zaman göstermektedir.

musuna göz diken biri olarak tanıyan Şerif Ali'nin, Gülsüm kadının kızı Hacer'i istemesiyle olaylar gelişmeye başlar. Gülsüm kadın kızını Şerif Ali gibi birine vermek istemez. Nihayetinde de vermez. Bunun üzerine Hacer, Şerif Ali'ye kaçır. Gülsüm kadın akrabalarını da silahlandırarak kaçakların peşine düşer.

YENİLMEYEN

Hikaye Urla'da geçmektedir. Tülü adlı bir devenin hikayesi de diyebiliriz. Yöre halkı deve güreşlerinden geçimini sağlamaktadır. Öyle ki yöre halkı develer şahsında taraf olmuştur. Böylesi bir ortamda Tülü adlı bir deve önce bölgede, daha sonra bütün ülkede en tanınmış deve haline gelir. Yıllarca yenilmez bir güreşçi olarak boy gösterir. Tülü'nün bu önlenemez yükselişi, güreşlerden pay almayanların Tülü'nün bulunduğu ahır ateşe vermesiyle son bulur.

BIÇAK

Hikaye Urla'da geçmektedir. Zeynel isimli bir çocuk akrabalarıyla kavga eder ve dayak yer. Zeynel'in babası bu olay üzerine oğluna bir bıçak almaya karar verir. Zira oğlunun yeterince büyüdüğünü; bıçağın iyiye iyi kötüye kötü dost olduğunu düşünmektedir. Zeynel babasının söylediklerinin etkisiyle ve belindeki yeni bıçağıyla kendinden daha emin yürümeye başlar.

DAĞLI İLE MUHARREM

Hikaye Ulaş köyünde geçmektedir. Cezaevinden çıkan Muharrem isimli bir kabadayı köylülerden zorla para almaya başlar. Muharrem, köyde yiğit ve gözü pek biri olarak tanınan Dağlı'dan para ister. Dağlı ailesine zarar gelmemesi için parayı verir. Fakat bu olayı gururuna yediremez. Zamanla Dağlı ve Muharrem birbirine düş bilemeye başlar. Hikaye

Dağlı'nın Muharrem'i öldürmesiyle son bulur.

KATİL

Hikaye Urla'da geçmektedir. Topal Abdi isimli bir gencin kahvede birini öldürmesiyle olaylar gelişir. Abdi'nin arkadaşları, Abdi'yi Urla'ya geliş gidişlerinde tanıyan bir avukattan yardım isterler. Arkadaşları, Abdi'nin suçsuz olduğunu savunur. Abdi'nin çocukluğundan beri horlandığını, tecavüze uğradığını söylerler. "Suçlu olan Abdi değil Abdi'yi bu hale getirenlerdir." derler. Avukat, Abdi'yle görüşmek üzere hapishaneye gider. Fakat Abdi savunma talep etmez. Çünkü dışarıda insanlardan göremediği saygıyı, içeride görmeye başlamıştır.

GÜLSÜM KIZA AĞIT

Evin her işini Gülsüm yapmaktadır. Kocasını kahveye gidip

gelmenin dışında başka hiçbir iş yapmamaktadır. Kocası bir gün kahveye giderken yine Gülsüm'den para ister. Gülsüm daha fazla dayanamaz ve "git çalış" der. Araları bozulur. Gülsüm boşanmak için mahkemeye başvurur. Kocası bunu gururuna yediremez, Gülsüm'ü öldürür.

ESMA İLE İSMAİL

Hikaye Eğlenhoca'da geçen bir olayı konu edinir. Esmâ güzel mi güzel bir kızdır. Talibi çoktur. Esmâ, balıklık olan İsmail'e varır. Evlenirler. Kayıkla denize açılır. Esmâ, kendilerini izleyenlere İsmail'in gücünü göstermek maksadıyla elbisesinden bir parçayı suya bırakır. İsmail suya dalar, bir daha çıkmaz. Esmâ, İsmail sudan çıkacakmış gibi kıyıda onu beklemeye devam eder.

AKTÖR

Hikaye bir aktörün Urla'ya tiyatro oyunu sergilemeye gelmesiyle başlar. Yörede bu tür etkinlikler pek yapılmadığı için gençler aktörü ilgiyle karşılar. Aktör, gençlere sanat dünyasının çirkefliliğinden, büyük sanatçı diye geçinen insanların "gerçek yüzlerinden" bahseder. Gençler inanır.

Akşam, oyun başlar. Herkes ilgiyle aktörü izlemektedir. Fakat en önde oturan iki genç alaycı bakışlarla aktörü izlemektedir. Aktör rahatsız olur. Oyundan sonra bu iki gençle konuşmak ister. Gençler işlerinin olduğunu söyleyerek ayrılır. Aktör aldığı içkinin tesiriyle bağırıp çağırmaya başlar. Etrafında kimse kalmaz. Aktör odasına gider. Kendisinin aktör olmadığını yalnızca o gençlerin anladığını düşünmektedir. İlerlemiş yaşını, geride kalan yıllarını ve böylece yarı aç yarı tok yalan dolanla geçen günlerini yanına alarak sabah erkenden Urla'dan ayrılır.

AKSİNİN BİRİ

Hikaye, Turhan Bozkaya isimli birinin Yalıkahveler'de bekçi olarak göreve başlamasıyla gelişir. Bu bölgede, ormanlardan kaçak olarak kestiği keresteleri satan ve parasına para katan Sedat ören isimli biri vardır. Sedat Ören, kaçak kereste taşıyan kamyonların geçeceği bir gün, bekçiye bu duruma göz yumması için para teklif eder. Parada anlaşamazlar. Sedat Ören, bekçiye sarhoş eder. Bekçi kendine geldiğinde iş istenmiştir. Ortada ne Sedat Ören ne de kamyonlar vardır. Bekçi yarı ayık sağa sola saldırmaya başlar. Ayladığında kendini karakolada bulur. Mahkemeye çıkarılır, serbest kalır. Ancak görevine son verilir. Bekçi, ailesini yanına alarak Yalıkahveler'den ayrılır. Sedat Ören ise yeni gelen bekçiye aramaya koyulur.

SELİMİ ANARKEN

Yazar hikayede, çalışan birisi olarak tanıdığı Selim isimli bir köylüyü, okuyucuya tanıtır.

Hikayeler, 1950'li yıllarda yazılmıştır. Nadiren 60'lı yıllarda yazılan bir kaç hikaye bulunmaktadır. Hikayelerde aktarılan olaylar üzerinden o dönemin yapısına ilişkin bir çok şey görmek mümkündür. Necati Cumalı sade ve akıcı üslubuyla özelede o dönem köylülerin yaşam pratiklerine ilişkin bilgiler verir. Su kavgaları, intikam, kadının maruz kaldığı şiddet, birbirini çekememe, rüşvet, talan... Olaylar Ege bölgesinde geçmektedir. Yazar, Ege köylüsünün kültürel şekillenışı üzerinden genel mesajlar vermektedir. Cumalı, aktardığı canalcı sorunlarla toplumsal kaygılarını dile getirmektedir. Geçmişten günümüze ne değişti? Takdiri okura aittir.

Necati Cumalı sade ve akıcı üslubuyla köylülerin yaşam pratiklerine ilişkin bilgiler verir. Su kavgaları, intikam, kadının maruz kaldığı şiddet, birbirini çekememe, rüşvet, talan... Olaylar Ege bölgesinde geçmektedir. Hikayelerin geçtiği dönem 50'li, 60'lı yıllardır. Yazar, Ege köylüsünün kültürel şekillenışı üzerinden genel mesajlar vermektedir. Cumalı, aktardığı canalcı sorunlarla toplumsal kaygılarını dile getirmektedir. Cumalı'nın bu kaygılarında haksız olmadığını, aradan geçen elli yıla yakın zaman göstermektedir.

Cumalı "Gülsüm Kız'a Ağut"ta kocası tarafından öldürülen bir kadının yanındadır. Kadın itaat etmemiş, kadın kendisine ne sunulmuşsa onu yaşamalıdır. Çünkü o "kadındır". Cumalı o kadının yanındadır! Topal Ali'nin hikayesini anlatırken tarafı Cumalı. "Suçlu olan Abdî'yi bu hale getirenlerdir." Derken sistemin "yaralama" mantığını ortaya koymaktadır. Zira bu "suçları" üreten sistemdir. Dolayısıyla sanık sandalyesine Abdîler değil, Abdîleri bu hale getiren "sistem" oturtulmalıdır.

Ülkeyi parasıyla satın almaya çalışan, insan emeğini hiçe sayan sistemin bir parçası olan Sedat Örenlerin karşısındadır Cumalı.

Cumalı insanların çekimlerini, kavgalarını, açmazlarını ele alırken tarafı İyiden, güzelden, olması gerekenden, insandan yanadur.

Yıl:2006. Cumalı'nın karakterleri aramızda dolaşmaya devam ediyor, hem de artarak. Sedat Örenler sistemin baştaçı olmaya devam ederken, bizler ne kadar çok Gülsümleşmişiz, değil mi? Ne kadar çok Abdîleşmişiz...□

MORTGAGE YASASI KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN NERESİNDE

Kentsel Dönüşüm Projesi'nin dillendirildiği tarihten bu yana emekçi-yoksul bölgelerde yaşayan insanlar evlerinin yıkılması veya yıkılma kaygısı, rantçılar da ise iyi bir kazanç sağlama alanı elde edebilme arzusu kendisini gösterdi.

Yetkililerce İstanbul'un sanayi kenti merkezi olmaktan dünyanın ticaret, alış-veriş merkezi niteliğine sahip olması için sarf edilen çaba ve iddialı söylemler, beraberinde hareketliliği getirdi. Kentsel Dönüşüm Projesi ile yurtdışında belirtmiş olduğumuz hedef doğrultusunda şehrin çehresinin değiştirilmesi için Büyükşehir Belediyesi'nce Nazım İmar Planları yapıldı. Kentsel Dönüşüm çerçevesinde hazırlanan bu planlara göre İstanbul genelinde 85.000 gecekondu veya yapının yıkılacağı kamuoyuna iletilildi. Bu plana dayanak olarak gösterilen 23 Aralık 2004 tarihli Belediye Kanunu'nun 73.maddesinde; "Büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri sınırları

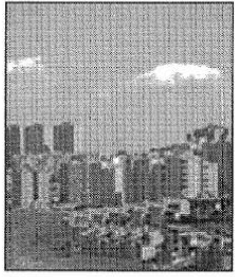

içindeki ilçe ve ilk kademe belediyeleri ve il belediyeleri ile nüfusu 50.000'in üzerindeki belediyeler; kentin gelişimine uygun olarak eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek; konut alanları, sanayi ve ticaret alanları, teknoloji parkları ve sosyal donatılar oluşturmak, deprem riskine karşı tedbirler almak veya kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri

uygulayabilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine konu olacak alanlar, meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile ilân edilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yıkılarak yeniden yapılacak münferit yapılarda ilgili resim ve harçların dörtte biri alınır." şeklinde bir hüküm vardır. Bu maddeye bakıldığında herkes açısından gayet çekici ifadeler dile getirilmiştir. Toplumun

Dönüşüm projelerinin sermaye sahiplerinin menfaati ve onların istemi doğrultusunda hazırlanıp gündeme getirilmesi; şu günlerde adından sıkça bahsedilen Mortgage (Mortgaj) Sistemi yani Türkçe karşılığı İpotekli Konut Finansmanı Sistemi'nin hayata geçirilmesine de zemin hazırlamak açısından da etrafa kötü kokular saçmaktadır.

yoksul kesimlerini daha çok mağdur edecek olan dönüşüm projesinin, dayanak kanununun ilgili maddesi, bu kesimin en hassas olduğu konut alanları oluşturmak ibaresinden hareketle kabul görmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Kentsel dönüşüm adı altında yapılmak istenen, her ne kadar tarihi ve kültürel mirasın korunması, yeni yerleşim alanları yaratmak, kentin ağırlıklı çöküntü alanlarının düzeltilmesi, deprem riski taşıyan bölgelerin yerinde yenilenmesi ya da başka yere kaydırılması, çarpık yapılaşmanın olduğu bölgelerin aynı şekilde düzenlenmesi alt başlıklarını önüne koymuş olsa da gecekondulu bölgesi olarak adlandırılan yerlerin yerinde yenilenmesi ya da başka yere kaydırılması üzerinde yoğunlaşmıştır. Çünkü bu bölgelerin, yetkililerce, İstanbul'un hem dünyanın ticaret merkezi olmasına gölge düşürecek şekilde mi'nari açıdan şehrin görüntüsünü bozması hem de bağrında barındırdığı insanların 'suç'a teşvik edecek bir niteliğe sahip olması açısından tez elden tahliye edilmesi gerektiği düşüncesi çok açık olmasa da savunulmaktadır. İstanbul'un tarihi me-

kanlarına ev sahipliği yapan Maçka Vadisi'nde inşa edilmiş bulunan Süzer Plaza (Gökkafes) binasının halen yerinde durması idarenin yanlış bir tutum içinde olduğuna işaret etmektedir. İdarece ileri sürülen ve uygulaması yapılan tahliye-yıkım işlemi ve buna dayanak yapılan düşünce görünürde belli yönleriyle gerçeği yansıtsa bile hedeflenen asıl amaç; İdari Yargılama Usulü Kanunu'na göre idarece yapılan işlemlerde olması gereken kamu yararı değildir. İdarenin bu işlemi ile hedeflenen tahliye edilecek olan bölgeleri her yönden sermaye sahiplerinin hizmetine sunmaktır. Bu niyetini Çeliklepe'deki eski İETT garajını Birleşik Arap Emirliği vatandaşları olan sermayedara Dubai Kuleleri için tahsis törenindeki; "iş adamı gibi davrandık" ifadesi ile açığa çıkarmıştır.

Dönüşüm projelerinin sermaye sahiplerinin menfaati ve onların istemi doğrultusunda hazırlanıp gündeme getirilmesi; şu günlerde adından sıkça bahsedilen Mortgage (Mortgaj) Sistemi yani Türkçe karşılığı İpotekli Konut Finansmanı Sistemi'nin hayata geçirilmesine de zemin hazırlamak açısından da etrafa kötü ko-

kular saçmaktadır. Yine yoksul emekçi kesimlere bu sistemi cazip göstermek için kira öder gibi ev sahibi olacaksınız yalanıyla, onları, altından kalkamayacakları bir borç altına sokmaya çalışmaktadır. İpotekli Konut Finansmanı Yasa Tasarısı'nın gerekçesinde; ülkede mevcut konut stokunun yarısından fazlasının ruhsatsız olduğu, iç göçler ile büyük şehirlerde kaçak yapılaşma ve plansız kentleşmenin de önemli bir sorun haline geldiği vurgulanıyor. Konutların çoğunluğunun kaçak olmasının yanı sıra yaklaşık yüzde kırkının tadilat ve tamire ihtiyaç duyduğu belirtilen gerekçe, deprem tehlikesinin getirdiği risklere de değiniyor. İpotekli Konut Finansmanı Sistemi'nin kentsel dönüşüm projeleriyle aynı anda gündemde bu kadar yer edinmesinin esas nedeni, 2002 yılında İstanbul'da yapılan bir zirvede konuşulan kentsel dönüşüm meselelerinden hareketle uluslararası gayrimenkul yatırım sektörünü iflastan kurtarabilmek için geri kalmış ülkeleri kazanç kapısı olarak görme kararının hayata geçirilmeye çalışılmasıdır. Devlet yetkililerinin ve sermaye sahiplerinin, sağlıklı kent kavramından ve insan-

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yıkılarak yeniden yapılacak münferit yapılarda ilgili resim ve harçların dörtte biri alınır." şeklinde bir hüküm vardır. Bu maddeye bakıldığında herkes açısından gayet çekici ifadeler dile getirilmiştir. Toplumun yoksul kesimlerini daha çok mağdur edecek olan dönüşüm projesinin, dayanak kanununun ilgili maddesi, bu kesimin en hassas olduğu konut alanları oluşturmak ibaresinden hareketle kabul görmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

ca bir barınma olanağından yoksun olan kesimlere, İpotekli Konut Finansmanı Sistemi'ni sürekli yabancı ismiyle telaffuz etmeleri karşılaşılabilecek gerçekleri gizleme çabasıdır. Barınma sorunu ile karşı karşıya olanlar, varolan sistemin neler getireceğinden, mesela, ipotek karşılığı konut edinmek için bankadan kredi alan bir kişi, bir taksiti ödeyemediği takdirde içinde oturduğu konutun elinden alınıp satışa çıkarılacağından ve ödemediği parayı da kaybedeceğinden habersizdir. Onlara sadece kira öder gibi ev sahibi olacaksınız denilerek insanların bu sisteme başvurmalarının teşvik edilmesi, alanda sermayenin çıkarları saklanmaktadır. Bu sistemden yararlanmak için en az asgari ücretin iki katı düzeyde bir gelire sahip olma şartının çok fazla dile getirilmemesindeki gaye; yoksul

halk nezdinde yasanın kulağa hoş gelmesini sağlayıp yasanın yürürlüğe sokulmasına karşı tepkiyi etkisizleştirmektir. Barınma sorununun giderilmesinin veya çarpık kentleşme ve ruhsatsız yapılarla giderilmesinin sorumlusu halk değildir. Anayasada devletin sosyal devlet olduğu ve anayasa ile uluslararası sözleşmelerde barınma hakkının temininin devletin asli görevleri arasında olduğu belirtilmesine rağmen, bu yükümlülüğünü yerine getirmeyip, işi hiçbir masraf altına girmeden vatandaşın omuzlarına yükleyen devlet varolan durumun tek sorumlusudur. Halkı arazi mafyası ile yüz yüze bırakarak, kendi sorunlarını kendin hallet, şimdi de hazine arazisine ev yapmışsın, çarpık kentleşmenin oluşmasına sebebiyet vermişsin, diyerek insanları on yıllardır yaşadıkları ortamdaki

sürmeye çalışmak ne olursa olsun hiçbir haklı gerekçe dayandırmaz. On yıllardan beridir kentin bir dokusunu oluşturan ve kendilerinden "varoşakiler" veya "ötekiler" diye bahsedilen bu insanların, insanca bir yaşam alanı dahilinde barınma hakkından istifade edilmesinin imkanlarını yaratmak yerine, bunu yine onların omuzlarına yükleyerek halletmeye çalışmak onca allanıp pullanan yasaların hiçbir şeye çare olamayacağına işaret eder. İpotekli Konut Finansmanı Sistemi'nin uygulanabilmesi için her şeyden önce, istikrarlı bir ekonomik gelişmeye bağlı olarak istikrarlı bir düşük enflasyon ortamının mevcut olması gerekmektedir. Oysa ülkemizde böyle bir gerçeklik olmadığı için bu açıdan bakıldığında bile bu sistemin birçok insanı mağdur edeceği açıkça kendisini ortaya koymaktadır.

Şu an kötü de olsa bir konuta sahip olanların varolan kentsel dönüşüm ekseni yıkımları kabul edindikleri taktirde ellerindeki imkandan da olabilecekleri aşikardır.

Çıktı çıkıyor derken başbakanın imzalayıp meclise gönderdiği tasarı halindeki Mortgage Yasası, 2006 yılının ortalarında hayatımıza giriyor. Batı'da olduğu gibi "kira ödercesine ev sahibi olma" yolunu açan Mortgage, hiç şüphesiz emekçi halkın hayatına damgasını vuracak. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve yerel belediyelerin seferberlik halinde başlattığı kentsel dönüşüm projelerinde ise etkilerini daha da hissettirecek. Haydarpaşa Limanı Projesi, Galataport Projesi, İstanbul Çeliktepe'de İETT eski garajına yapılmak istenen Dubai Kuleleri Projesi, Mortgage Yasa Tasarısı'nın kentsel dönüşümle uzaktan yakından ilgisi yoktur.

"Mortgage'ın bizdeki yapıyla örtüştürülmesi halinde yeniden yapılanma için gerçekten bir kurtuluş olduğunu düşünüyorum" diyen İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yerleşmeler, Kentsel Dönüşüm ve İstanbul Şehircilik Atölyesi (İŞAT) Müdürü Lütfi Altun, Mortgage'ın kentsel dönüşüm çalışmaları-na yeni bir ivme kazandıracağına dikkat çekti.

İstanbul'un ihtiyaç duyacağı yeniden yapılandırma programının finansal ayaklarının veya altlıklarının, dünyadaki örnekleriyle özellikle liberal ekonominin araçlarıyla ilişkisi olduğunu söyleyen Altun, "İstanbul, bugün çok büyük bir atak yapma şansını yakalamış durumdadır. Bü-

yükselir Belediyesi, çok büyük bir rehabilitasyon, kentsel dönüşüm, yeniden yapılandırma, planlama projelendirme ve uygulama prosesinin içinde." diye konuştuğunda halkın yararına ne gibi değişikliklerin olacağından tek bir cümle bile bahsetmiyor. Bu tasarı ile egemenlerin söylediği gibi "kira öder gibi ev sahibi olunacak" ve bu yasa kentsel dönüşümü sağlamada önemli bir etmen olacak sözü tümüyle bir aldatmacadır. Bu tasarı zenginin daha fazla zengin olmasını, emekçi halkın yaşamını sürdürdüğü yer-

lerin inşaat firmalarına kar alanı haline getirecek bir piyasa düzenlemesidir. Yoksa asgari ücretin açıklık sınırının da altında olduğu, işsizliğin çığ gibi büyüdüğü ve bir işte çalışmayı ne kadar sürdürebileceğinin endişesini taşıyanlar bu tasarı ile ev sahibi olamayacaklardır. Başlarına ayrıca iş almak istemiyorlarsa, bu sisteme de girmemelidirler. Bir dönem bankalardan aldıkları kredi kartlarını gelişigüzel kullanarak tüketim çılgınlığına sürüklenerek icralık olanlar, aile fertlerinin veya kendisinin yaşamına son vererler hala zihinlerden silinmemiştir. Ev edindirme adı altında pazarlanan bu sistem, paralı olanın bir ev sahibi daha olma, inşaat ve bankacılık sektörünü can-

landırma, onlara rant sağlama projesidir. Bugünden, büyükşehirlerde, zengin muhiti olarak bilinen yerlerde emlak alımlarında ki ve buralardaki emlak fiyatlarında görülen artış, çıkacak olan yasanın kime yaradığına da işaret eder. Bu tasarı ile toplumun, kentlerin ve ülkemizin geleceğinin kaygıları değil, daha çok rantta sahip olma kaygıları öne çıkmaktadır. Bu tasarı veya çıkacak olan yasa böyle algılanmalıdır. Danıştay tarafından Galataport ihalesinin yürütmesinin durdurulmasına rağmen; hükümetin yürütmeyi durdurma kararındaki gerekçeleri önemsemenden tekrardan ihaleye çıkarma girişimleri de kentsel dönüşüm adı altında ülke kaynaklarının kimlerden yana veya ne amaçla dönüştürülmek istendiğini açıklamaya yetmemektedir.

Kamuyuona açıklandığı gibi, 85 bin gecekondun niteliğindeki yapının yıkılması ve 1.500.000 insanın yerinden tahliye edilmesi ve oluşacak konut sorununun ipotek teminatlı, yapılması planlanan 100.000 yeni konutla giderileceğine kim güvence verebilir. Yapılan ve yapılmak istenen uygulamalar sadece rant bölgelerinden pay kapmaya çalışacak kesimler kar sağlayacaktır. Bu açıdan kentsel dönüşüm projelerine ve buna bağlı olarak uygulamaya sokulmak istenen İpotekli Konut Finansmanı Sistemi'ne karşı; "Ucuz ve insanca yaşayabileceğimiz barınma hakkımızı istiyoruz" talebini dile getirip bu haklı talebimizi kabul ettirmek için emekçi halkı bu perspektifle örgütlemeliyiz.□

Belirsizlik Üzerine Hürrealist Notlar

SÜLEYMAN KABAALI

Elektrik... mum... Ateşböcekleri...

(1)

Ya gündüz ol diyor bir ses ya gece. Geceyken gündüze, gündüzken geceye benzeme... Sus sessizliğin kulakları parçalayan sesi. İstedğim küçük küçük bir öğle tatili.

Şehrin ışıkları güzel. Uzaktan bakınca lamba diyemiyorum. Gececi aydınlıklar taşısa da dağınık yüzü çocukları dünya çok karanlık. Çok karanlık olsa da dünya, birileri keleklerin kanadına bütün sarıp ateşböcekleri ile yakıyor. Şehirde dolaşan camdan insanlar sürekli aydınlıklar taşısa da dünya çok, gereğinden çok karanlık. Belki de bunun için mum elektriğin atası sayılmayacak. Bilmiyorum

kaçınıcı yüzyılın icadı insanlar üzerinden elektrik dağıtmak belki de surf bu yüzden Edison hiçbir işkencecinin atası sayılmayacak.

Ya gündüz ol diyor bir ses ya gece. Geceyken gündüze, gündüzken geceye benzeme... Sus sessizliğin kulakları parçalayan sesi. İstedğim küçük küçük bir öğle tatili.

Zaten kim gece, kim gündüz belli değil.

(2)

intihar... ağır abiler... Pezevenkler...

Hayatın bir tarafında hüznün; basitten karmaşığa. Diğer tarafında suludan toza. İntihar da bir tercihtir sonuçta. Ama neden kadınların topluca ağladığı yerin kapısında bekler ünlem işaretli şapka.

"Et sizden vesika bizden." Ağır abiler küçüklerine kerhane ısırmadığında küçükler parmak atmazlar ağabeylerine. Racon denir buna. Saygılı ol lan. Karışık olum bu işler. Ölümün vesikası devletten alınır. Çok soru sorma!

Zaten kim içici kim satıcı belli değil.

(3)

Açlık... fastfood aydınlık...

Sulu yemek özlemlerin olmadı senin. Yüksek kalorili ketçaplı mayonezli yalanlar yedin. Çiğ köfteyi kolanın kardeşi gibi gösterdin hep. Bana kalırsa sen acıyı basit bir türk filmi erotizmi sandın. Bir şeyler vermek için ille de çalmak şart değil. Bunun için Robin Hood senin atan sayılmayacak. Şimdi söyle bana bir tabak

bezelye sana neyi anlatır. Bezelye mi havuca gebe, yoksa patates mi? İktidar salçanın kırmızısına. Gurbet de görmedin hiç. Otar gördün ve buna sevindin. Ama senin otar sandığın mola yeridir başkasına. Şehirleri ucuz bulmacalardan tanıdın. Bir şehir diye sordular kayıtsız ve şartsız. AY-DİN dedin. Hiç denemedin bir şehirle oturup konuşmayı, ona lakap takmayı. Lan Adana... Anakara bey... Nazlı kız Diyarbakır... Bulmacada AĞRI demek gelmedi hiç aklıma. Hep yakından kalabalıklarda yalnız kaldığına. Bu güzel bir şey ama yalnızken hiç kalabalıklaşmadın. Ağzının suyunu akıtan fahişe bir kente aşık oldun. Yine de sana bir sır vereyim. Bizans İstanbul'un atası sayılmayacak. Şimdi söyle bana iki kent arasında duran o dağ başındaki ev sana ne-

yi anlatır. Neden sarıdır lambası. Şehirdeki parklara göre neden daha yakındır kominizme arka bahçesi. Neyse bunları anlamam güç. Zaten mağaralar evlerin atası sayılmayacak. Belki de bunun için...

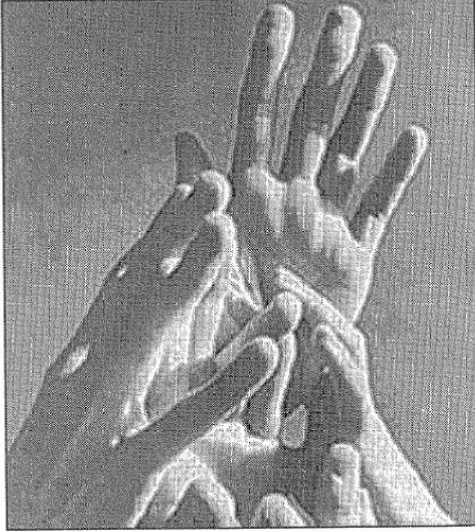
Kim yol, kim yolcu belli değil.
(4)

Bomba... perde... karagöz...

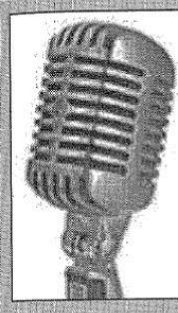
Mesaj tonu bir postacının verimli öksürüğü. İletim raporu ise ağzından gelen kan. Bir mesaj daha gitti. Katilim, katilsin, katil. Bir mesaj daha gitti. Bir postacı daha öldü. Bir postacı daha ağladı. Mesajlaştıkça öldürüyoruz sarı bisikletli postacıları. Kanlı telefonlar elimizde katilim, katilsin, katil. Kim ağlar artık sarı bisikletli hüznü postacılara. Neyse, önemsiz artık, zaten güvercinler

postacıların atası sayılmayacak. Ruhlara işlemiş kuş-ku gribi. Güvercinlere de küstük artık. Yazık... Belki de bu yüzden kim zati kim grip belli değil. Artık matruşka gibi saklanıyor devlet içine devletçik. Ülkenin doğusuna düşen bombanın üstüne çekelim beyaz bir perde. Osmanlı'dan bu yana ayıplar saklanır Karagöz'ün takkesinin içine. Sürelim yine kahramanlarımızı ortaya... Karagöz'ün modern yorumu: Kuş: Hacıvat, grip: Karagöz. Bombanın ışıltısı perdeyi aydınlatacak. Zaten Karagöz çizgi filmlerin atası sayılmayacak. Perdeyi bombanın ışıltısı aydınlatacak...

Zaten kim karavat kim hacigöz belli değil...□

Belki de bunun için mum elektriğin atası sayılmayacak. Bilmiyorum kaçınıcı yüzyılın icadı insanlar üzerinden elektrik dağıtmak belki de sırf bu yüzden Edison hiçbir işkencecinin atası sayılmayacak.

Japon Dilbilimci Kojima Goisi ile Laz Dili üzerine

Röportaj

Kojima Goisi; Tayvan, Filipinler, Endonezya, Malezya, Hindistan, Nepal ve Türkiye gibi ülkelerde konuşulan az nüfuslu halk dilleri hakkında, alan araştırmaları yapmış bir dilbilimcidir. Türkiye'de en çok Zazaca, Kırmancı ve Çerkez dilleri üzerine çalıştı. 1986 yılından itibaren Lazca ile ilgilenmeye başlayan Kojima Goisi, 1999 Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarını içine alan 1,5 ay süreyle alan araştırması yaparak Laz dilinin Fonoloji ve Gramerini inceledi. Bundan sonraki süreçte Lazca üzerine çalışmalarını sürdürmeyi planlıyor.

Röportajı gerçekleştiren: İsmail Ayıcı Bucaklısı

İsmail Ayıcı Bucaklısı : Dil nedir? Dilin sosyolojik ve siyasi tanımı nedir ?

K. GOISI: Siyasal ve sosyolojik açıdan dil, lehçe, şive, ağız ve konuşma tarzı gibi birçok terim var. Bunların farkı; sadece sosyolojik ve siyasaldır. Bilimsel olarak aralarında bir fark yoktur. Yazılmış veya bugüne kadar hiç yazılmamış, kelime hazinesi zengin ya da yayıf, yöresel ya da bir ülkede resmi bir dil olabilir. Sonuçta hepsi dildir.

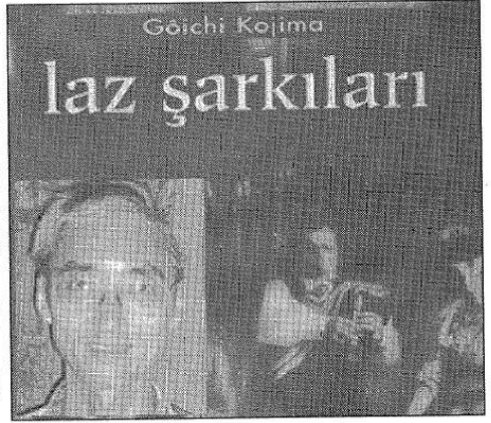
Bir köyde konuşulan dil olsa da her dilin muhakkak bir grameri vardır, yazılmamış olsa bile

Geçmişte yaptığınız çalışmalar nelerdir, bilgi verir misiniz ?

1970 ve 1980 senelerinde, Türkiye içinde Kürtçe ve Zazaca hakkında araştırma yaptım. Aynı zamanda Çerkezce üzerinde de araştırmam var. Hepsi alan araştırmasıdır.

Kaç yıldır dilbilimle uğraşıyorsunuz ?

30-32 yıldır diyebilirim. Öğrenciliğimden beri dilbilimle uğ-

raşıyorum.

En çok hangi diller üzerinde çalışma yaptınız ?

Türkiye'de Zazaca üzerinde, ayrıca Endonezya'da Batak dili üzerinde alan araştırmaları oldu.

Türkiye'deki çalışmalarınız hangi diller üzerinde yoğunlaştı,

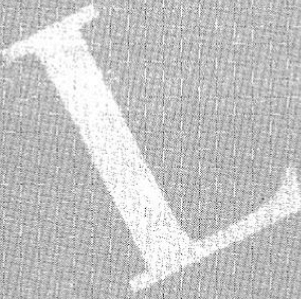
çalışmalarınızdan çıkardığınız sonuç nedir ?

1970 ve 1980'lerde yaptığım alan çalışmasına göre Zazaca ve Kürtçe'nin ayrı diller olduğunu tespit ettim.

1970-80 yıllarında Lazca üzerinde çalışmıyordunuz değil mi?

Lazca Gramer Laz Grammar

Göçer Köpçü - İsmail Ayvazkılıç
Lazca Gramer / Laz Grammar

Çinçiyazılar / Çinçiyazılar

Hayır, Lazca'nın var olduğunu biliyordum ama bu yöreye gelme fırsatı olmadı. 1986 senesinde Lazca'yı öğrenmek istemişim. Fakat bu, o dönemin siyasi konjonktüründen dolayı gerçekleşemedi.

Lazca hakkında çalışmaya nasıl karar verdiniz, sizi buna yönlendiren etken ne oldu?

Lazca ile ilgili yazılmış eserler var. Ancak bunların yetersiz olduğunu gördüm. Bu çalışmalar, özellikle fonoloji ve gramer olarak yetersiz. Onun için kendim gelip bölgede alan araştırması yapmak istedim.

Laz dili ile ilgili yapılan çalışmaları bilimsellik yönünden nasıl buluyorsunuz?

Bu çalışmaları yeterince bilimsel bulmuyorum.

Niko Maar ve George Dumézil'in çalışmalarını incelediniz mi?

Evet inceledim.

Bu iki akademisyeni nasıl değerlendiriyorsunuz?

O çağa göre çok iyi çalışmalar yapmışlar. Ancak, bu çalışmalarda 'her şey' net değil. Çünkü o za-

Lazca bütün dillerde olduğu gibi yöre yöre, köy köy değişiyor. Bu gayet doğaldır. Böyle olmayan hiçbir dil yoktur. Kendi çalışmalarına göre gramer bakımından Ardesen ve Çamlıhemşin şivesinin çok özel bir durumu olduğunu gördüm. Diğer bölgelerde Pazar'da olsun, Fındıklı ve daha doğuda olsun ergatif, datif cümle kuruluşları var. Ancak Ardesen ve Çamlıhemşin'de bu kaybolmuştur. Bu özel bir durum oluyor. Ondan sonra fiil çekimi olarak üçüncü şahıs tekili gösteren -ors, -oms, -ams, -ums, -ır gibi ekler Ardesen şivesinde oy, ay, iy oluyor. Bir örnek: mç'ima mç'ims yerine mç'ima mç'iy; cari imxos yerine cari imxoy gibi...

manki dilbilim metodları bugün için artık geçerli değildir.

Şu anda Lazca ile hangi düzeyde ilgileniyorsunuz?

Lazca'nın bugünkü halini öğrenmek istiyorum. Yöresel farklar var, bütün dillerde olduğu gibi. Onun için Pazar, Ardesen, Fındıklı, Çamlıhemşin, Arhavi ve Hopa'ya kadar gittim. Her ilçede birkaç gün kaldım. Oradaki yöresel farklılıkları anlamaya çalıştım. En çok gramer bakımından hangi yöresin farklılık gösterdiğini görmek istedim.

Su sıralar Lazca üzerinde

yürüttüğünüz alan çalışması hangi konuda yoğunlaşıyor?

Fiil çekimi, cümle kuruluşu, isimlerin ergatif (k hali), datif (s hali) ve nominatif (yalın hali) durumları üzerinde yoğunlaştım.

Çerkezce olarak bilinen diller ile ilgili çalışmalar yürüttüğünüzü söylediniz. Bu diller hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Çerkez dilleri ile Lazca'nın benzerliğini mi ifade ediyorsunuz? Sizce var mı böyle bir benzerlik?

Benzerlik var; fonolojik bakımdan. p ile p', 3 ile 3', ç ile ç' seslerinin ayrı ses, fonem olmasıdır. Ondan sonra fiil çekimi bakımından bir fiilin hem öznesinin hem nesnesinin uyumlu olması ki bunlarda Kafkas dillerinin ortak özelliğidir. Yalnız bu tür benzerliklerin olması Çerkezce ile Lazca'nın aynı kökenden geldiği anlamına gelmez.

Kafkas dilleri hakkındaki genel değerlendirmeniz nedir?

Kuzey-Doğu Kafkas dillerinin "bir dil grubu" olup olmadığını halen bilmiyoruz. Çalışmalar devam etmektedir. Kuzey-Batı Kafkas dilleri yine aynı durumda. Bir grup mu, birkaç grup mu bilmiyoruz halen. Güney-Batı Kafkas dilleri grubu yani Lazca, Megrelce, Svanca ve Gürcüce'nin aynı grubu oluşturduğu, aynı kökenden geldiği ispatlanmıştır. Bu konudaki kaynakları okudum. Çok inandırıcı bilgiler var.

Lazca, Megrelce, Svanca ve Gürcüce'yi aynı dil grubu olarak değerlendiriyorsunuz. Peki, bu dil grubunun dilbilimdeki adı nedir?

Güney-Batı Kafkas dil grubu.

Gürcü literatüründe bu dillerin oluşturduğu gruba Kartveluri dilleri denilmektedir. Bu adlandırmayı dilbilimsel açıdan doğru buluyor musunuz?

Hayır. "Kartvelo" Gürcüce'nin "Gürcüce" adıdır. Diğerlerine "Kartveluri" adını vermek yanlış. Örnek vereyim; bugün Avrupa'da konuşulan Fransızca, Portekizce, İtalyanca, İspanyolca gibi. Bunlara Latin dilleri deniliyor. Bunlara Fransız dilleri denilmez, İtalyan dilleri de denilmez. Bir grup adının bu grubun içindeki bir dilin adıyla aynı olmaması lazım. Başka bir örnek vereyim; Rusça, Polencezce, Çekçe, Slovakça, Sırpça... Bunlara Slav dilleri deniliyor. Bunlara Hırvat dilleri ya da Bulgar dilleri demek yanlıştır.

Yani Lazca'nın durumu da bu örneklerle aynıdır diyorsunuz?

Evet. Yani Güney-Batı Kafkas dillerine Laz dilleri demek yanlıştır. Gürcü dilleri demek yine yanlıştır.

Türkiye'deki diller hakkında yaptığınız çalışmaları yayınladınız mı?

Japonya'da yayımladım. Dil ansiklopedisinde makaleler halinde ve bir kitap olarak yayımladım.

Türkiye'de konuşulan diller hakkında yapılan çalışmaları takip ediyor musunuz?

Türkiye içindeki çalışmalar mı?

Evet. Dil, kültürle ilgili çalışmalar...

Hayır.

Niçin?

1970'lerde yapılan birkaç çalışmayı inceledim ve bunlarda bilimsel bir yön bulamadım. İçinde bilimsel yazılardan çok siyasal yazılar vardı.

Yani Türkiye'de su anda Lazca, Çerkezce, Kürtçe... hakkında çalışmalar yürütülüyor, yayımlar çıkıyor. Bunların yeterince bilimsel olmadığını söylüyorsunuz?

Evet. Bence bilimsel değil.

Bugün kullandığımız "Latin kökenli Laz alfabesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Fonolojik bakımdan çok iyi diyebilirim. Yalnız bilimsel açıdan bir harf eksik. Ben bir harf fazla kullanıyorum. Bu "w" harfidir. Makvalı ya da makvali kelimesinin yazılışı örnek olabilir. Yöresel farklılıkları belirtmek için bunu kullanmak zorundayım. Yalnız bu harf değişikliği fonolojik bakımdan bir anlamı yok.

Lazca'yı gramatik açıdan nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok ilginç isimler için mesela bir cümlede öznenin üç durumu var: Birincisi yalın hali (Hasan-ı), ikincisi ergatif hali (Hasan-ı-k) ve üçüncüsü datif hali (Hasan-ı-s). Fiilin çeşidine göre bu üç halden biri geliyor.

Lazca'da fiillerin pasif (edilgen) durumu var mı?

Bence yok. Türkçe'nin edilgen haline benzer bir şey var. Ama sadece uzaktan benziyor. Birinin tarafından yapılmış, yazılmış, edilmiş... öyle bir şey yok.

Sizce Lazca'da fiilde edilgen yapının bulunmaması nasıl bir durumdur?

Olmanası doğaldır. Çünkü Lazca diğer Kafkas dilleri gibi ergatif cümle kuruluştaki bir dildir. Bu durumda edilgen yapının ne yeri var ne de lüzumu. Yani edilgen yapının olmaması bir dilin zayıf olduğunu göstermiyor.

Lazca'daki şiveler hakkında ne söylenebilir?

Lazca bütün dillerde olduğu gibi yöre yöre, köy köy değişiyor. Bu gayet doğaldır. Böyle olmayan hiçbir dil yoktur. Kendi çalışmalarına göre gramer bakımından Ardesen ve Çamlıhemşin şivesinin çok özel bir durumu olduğunu gördüm. Diğer bölgelerde; Pazar'da olsun, Fındıklı ve daha doğuda olsun ergatif, datif cümle kuruluşları var. Ancak Ardesen ve Çamlıhemşin'de bu kaybolmuştur. Bu özel bir durum oluyor. Ondan sonra fiil çekimi olarak üçüncü tekili gösteren -ors, -oms, -ams, -ıms, -ir gibi ekler Ardesen şivesinde oy, ay, iy oluyor. Bir örnek: mç'ima mç'ims yerine mç'ima mç'iy; cari imxos yerine cari imxoy gibi. Üçüncü şahıs çoğul geçmiş zamanı diğer şivelerde -s geliyor: oç'k'omes, Ardesen ağzında bu osk'omey haline gelmiş. Bu durumda hem gramer, hem fonoloji bakımından Ardesen şivesinin özel bir yeri var.

Megrelce ile Lazca iki ayrı dil midir, yoksa ikisi tek bir dilin farkı şiveleri midir?

Bence her ikisi de siyasi bir değerlendirmedir. Hem iki dil olarak görmek mümkün hem de birini şive olarak görmek mümkün. Çünkü dil, bir küme değil bir "bulutsu"dur. Sınırı hiçbir zaman belli olmuyor. Dilbilim açısından Laz ve Megrel dil bulutsusu vardır. En bilimsel ifade budur. Bulutun var olduğunu biliyoruz. Uzak-

tan bakınca net gibi, yakından bakıldığında ise nereden başladığı, nerede bittiği belli olmuyor.

Aynı şeyi Lazca-Gürcüce ya da Megrelce-Gürcüce için de söyleyebilir miyiz?

Hayır. Bugünkü halleriyle Lazca ve Megrelce için yaptığımız değerlendirmeyi Lazca-Gürcüce ya da Megrelce-Gürcüce için diyemeyiz. Ama aynı şeyi, yani bulutsu olma durumunu, Sırça ile Hırvatça, Çekçe ile Slovaçça ya da Türkçe ile Azerice hakkında da söyleyebiliriz. Aynı şey, Lazca-Gürcüce ya da Megrelce-Gürcüce için söylenemez. Ama temel kelime hazinesi ve temel fiillerin çekimine bakarak aynı dil grubundan olduklarını söyleyebiliriz.

Lazca ile Pontiakça'nın (Pontus Rumcası) arasındaki etkileşim düzeyi nedir?

İlişki olarak sadece Pontiakça'dan Lazca'ya girmiş tek kelimeler var. Sadece kelimeler düzeyindedir bu. Fonoloji ve gramer bakımından Pontiakça'nın Lazca'ya bir etkisi yoktur. Pazar şivesi Pontiakça'nın etkisinden dolayı aslından uzaklaşmış değildir.

Türkçe ile Lazca arasındaki etkileşim hangi düzeydedir? Türkçe'den Lazca'ya çok sayıda sözcüğün geçtiği doğru mudur?

Evet doğrudur. Yalnız kelimelerin türüne dikkat etmemiz gerekir. Televizyon, taksi, resmi daire, belediye gibi kelimeler girmiş. Lazca bir devletin resmi dili olmadığına göre bu dilde böyle kelimeler zaten bulunmaz. Türkiye içinde konuşulduğuna göre bu türden kelimelerin Lazca'ya girmesi doğaldır.

Japonya'da hazırladığınız bir dil ansiklopedisi var. Bununla ilgili bilgi verir misiniz?

120 dilbilimci ekip halinde çalıştık. Dünyada var olan 5000'den fazla dil hakkında bildiğimiz kadarıyla yazdık. Mümkün olduğunca alan araştırması yaparak... Bu mümkün değilse "Falanca ülkedeki dilbilimci böyle söylüyor, ama biz gitmedik." diye açıkça belirttik. Lazca'da bunlardan biri. O süreçte Lazca hakkında alan çalışması yapmamıştık. Onun için "Sovyet zamanında yapılmış çalışmaya göre böyle, George Du-mézil'e göre böyledir." şeklinde yazdık. Ancak Lazca hakkında yarım sayfa kadar yazabildik.

Lazca üzerinde alan çalışması yaparken nasıl bir yol izliyorsunuz?

Önce Lazlarla dostça ilişki kuruyorum. Sonra beni unutup doğal konuşmaya geçmelerini bekliyorum. Ondan sonra var olduğu biçimiyle incelemeye başlıyorum. Söylenen her şeyi tam anlamayabilirim ama o önemli değil. Benim aradığım şu: Fiil çekimi olarak, cümle kurulumu olarak yöresel fark nedir?

Peki Lazca gibi bir dili araştırırken yöntem ne olmalıdır?

Lazca gibi bir dilin araştırılmasında sadece bir yöntem vardır. O da diyalektik alan çalışması, başka bir metot yoktur.

Burada (Pazar, Ardesen, Fındıklı, Arhavi, Hopa, Çamlıhemşin) yaptığınız çalışmaları nasıl değerlendirmeyi düşünüyorsunuz?

En kısa zamanda makale haline getirmek istiyorum. Mesela Kafkasya Yazıları diye bir dergi

var Türkiye'de. Bu dergide Türkçe yazıp yayımlayabilirsem çok memnun olurum. Olmazsa ya Fransa'da Fransızca-çünkü Fransa'da oturuyorum- ya da Japonya'da Japonca olarak yayımlayacağım ileride. Ama Lazlar için Türkçe yazmam daha faydalı olacak.

Lazca'nın bugünkü durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bugün Lazca hızla kaybolmak üzere. Lazca'yı çok iyi bilen büyükler çocuklarına, torunlarına Lazca'yı öğretmiyor. Yüzde yüz değil ama büyük çoğunluğun böyle olduğunu gördüm. Yanılmıyorsam bundan 40-50 sene sonra Lazca unutulmuş bir dil haline gelebilir. Ben bir dilbilimci olarak bütün dillerin yaşamasını istiyorum. Ancak bir dili yaşatacak olanlar o dili anadili olarak konuşanlardır. Dışardan gelenler bir dilin yaşaması için yardımcı olabilirler ancak o dili yaşatamazlar.

Ne yapılabilir böyle bir durumda?

Lazca'yı yaşatmak isteyen birileri varsa ki bu Lazlar arasında ya da dışında birileri olabilir; evde, sokakta çocuklarla Lazca konuşmak gerekir. Lazca öğretiyim diye özel bir çabaya gerek yok. Sadece normal olarak, doğal olarak çocuklarla Lazca konuşulması yeterlidir. Anne-babası ile çocuk, kardeşleri ile çocuk... birbirleriyle Lazca konuşurlarsa Lazca'nın kaybolmasının önüne geçilmiş olur.

Bu basit ama etkili bir tedavi sanırım?

Evet ve tabii ki Lazca ile Türkçe'yi iki ayrı dil olarak konuşmak,

yani birbirine karıştırmamak gerekir. Dünyadaki bütün çocuklar iki dilli olabiliyor, geri zekah olsa bile. Hem de iki dilli olan çocuklar daha zeki olabiliyor. Ayrıca, bir taraftan Lazca'nın yaşatılması için çalışmalar yapıldığını tespit ettim. Lazca sarkı söyleyenler var. Lazca kasetler satılıyor. Bu kasetler çok sayıda satılıyorsa ve halk bu şarkıları söylüyorsa yine de Lazca yasayacak demektir.

Su anda Lazca'yı çat-pat konuşanlar veya hiç bilmeyenler için kurslar açılrsa, bu dilin yaşamasına yardımcı olunabilir. Çünkü bazı kişiler "Lazca anlıyorum ama konuşamıyorum." ya da "Benim çocuğum Lazca konuştuğunda anlıyor ama Türkçe cevap veriyor, Lazca'ya dili dönmüyor." gibi sözler söylüyorlar. Şayet bu kişiler Lazca öğrenmek istiyorsa ve öğretmek isteyenler bulunup bu kişilere Lazca öğretilbilirse bu dil yaşayacaktır.

Bu konuyu biraz daha açar mısınız?

Bildiğiniz gibi İsviçre'de 4 resmi dil var; Fransızca, Almanca, İtalyanca ve Romanca. Birçok aile iki dil konuşuyor. Fransızca ve Almanca gibi. Mesela ev içinde muhakkak Fransızca konuşulur, dışarıda ise muhakkak Almanca konuşulur. Bu durumda insanlar tam olarak iki dilli oluyor. Yani anadili iki tane oluyor.

Bir insanın iki anadili olması mümkün müdür?

Tabii, bazen bir insanın üç anadili olması da mümkündür.

Lazca'da en iyi (!) şive hangisidir?

En iyi diye, bir şey yoktur. Bu sadece Lazca için geçerli değil.

Bütün diller için böyledir. Bütün dillerde yöresel farklılıklar vardır. Her köyde konuşulan şive o köye göre güzeldir, doğrudur. Kaba insan konuşursa dil kaba olur, kibar insan konuşursa dil kibar olur. Hepsî doğrudur. Yalnız ortak dil olarak bir yazı dili geliştirilirse suni kurallar olacaktır. O zaman bu kurallara göre doğru ya da yanlış diyebiliriz.

Lazca sizce yazı dili olma yolunda mı?

Olabilir. yalnız Lazlar'ın çoğunluğunun bunu isteyip hem Lazca yazmaya hem de okumaya başlamaları lazım.

Sizinle doyurucu bir röportaj yaptık. Bölgeyi gezmiş ve Lazlar'ı tanımış biri olarak ben soru sormadan ne söylemek istersiniz?

Bu ciddi bir çalışmanın ilk adımıdır. Başlangıçta burada kaç gün kalabileceğimi bilmiyordum. 1,5 ay kaldım. Artık Lazca'ya aşık oldum. Böyle devam edeceğim bundan sonra. Seneye yine gelip alan araştırmalarımı sürdüreceğim. Artık Lazca üzerinde çalışacağım.

Bu röportaj için çok teşekkür ediyorum. Seneye geldiğinizde yine görüşelim.

Ben teşekkür ederim. Görüşelim. Bizzat.

KAYNAK: Lazebura.net

Sesi

Sorular

Sesi

- 1- Son karikatür olayı hakkında ne düşünüyorsunuz? Karikatürlerin çizimi ve yayımlanması sizce düşünce özgürlüğü mü, yoksa inançlara hakaret mi?
- 2- Düşünce özgürlüğünün belli bir sınırı var mıdır? Yoksa sınırsız mıdır?
- 3- 1993 yılında Avusturya'da bir film Meryem Ana'yı hayvanlarla sapkın ilişkiye giren bir kadın olarak karikatürize ettiği için yasaklanmıştı. Daha sonra AHİM'de bu kararı inançlara hakaret ettiği için desteklemişti. Bu tutarsızlık hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 4- Tepkiler hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 5- Şu anda medeniyetler çatışmasında söz edilebilir mi? Varsa da bunun kaynağı ekonomik sömür mü, yoksa kültürel çatışma mı?

Karikatür krizi

Cenk Erçetin (23)
Öğrenci

- 1- Bence hakaret.
- 2- Belli bir sınırı vardır. Tabii ki insanlara zarar vermedikçe özgürlük sınırsızdır. İnsanlara zarar veriyorsa ona özgürlük denemez.
- 3- Bir şey diyemeyeceğim.
- 4- Tepkiler doğru bence. Ama yakıp yıkmak doğru değil. Danimarka Büyükelçiliği'nin yakılmasını doğru bulmuyorum. Katılmıyorum bunlara.
- 5- Medeniyetler çatışması vardır. Sebebinin bilemeyeceğim. Ne desem yalan olur.

Ece Binol (22) Öğrenci

- 1- İnançlara hakaret. Tabii ki zaten böyle bir durumda böyle stratejik bir durumda düşünce özgürlüğünden söz edilemez. Basın özgürlüğünü bir yere kadar savunur ama bir yerden sonra iş duy-

gusal boyutlara geldiğinde inançlara hakaret burada daha ağır basıyor bence.

- 2- Düşünce özgürlüğüne bir sınır koymak tabii ki doğru olmaz. Sonuçta dediğim gibi duygusal anlamda olduğu zaman düşünce özgürlüğünün bir sınırı olmalı bence.
- 3- Çok hassas bir konu. AHİM gibi özgürlüğü savunan bir kuruluş bunu inançlara haka-

ret sayıyorsa bize yorum yapmak düşmez.

- 4- Çok yanlış buluyorum tepkileri. Biraz daha protestolar yumuşak olabilir. Biraz daha basın yolu kullanılabilir. Daha çok ülkeler arası ilişkilerde anlaşmacı olmayan yollar izlenebilir.
- 5- Medeniyetler çatışması var, olacak da. Ekonomik çatışma var ama bir yere kadar. Sosyal çatışma da var. Özellikle Doğu

ile Batı arasındaki çatışma, sosyal bir çatışma bence.

Erdogan Asaf (39)

Serbest Meslek

- 1- Düşünce özgürlüğü derken insanlar düşüncelerini karikatüre çizebilirler; ama bir düşünce özgürlüğü değildir bence. Bu Amerika'nın ortalığı karıştırmak için ya da bir yerlere saldırmak için bir oyunu diye düşünüyorum. İnsan Hazret-i Muhammed hakkında fikrini beyan edebilir, bir tane çizzer, iki tane çizzer; ama on tane peşpeşe yayımlamaz diye düşünüyorum. Çizebilirler onlar da. Müslümanlar da Hristiyanlar hakkında bir şeyler yazıp çiziyorlar. Bir kişinin düşüncesi. Bunu bütün ülkeyle bağdaştırmak bence yanlış, o ülkeyi tamamen mahkum etmek ya da bütün Hristiyanları mahkum etmek büyük bir yanlış. Artı, ikincisi de İslam Alemi ve Türkiye'yi farklı şeylerle oyalayıp Kuzey Irak'ta Kürt devleti kurmak istiyorlar. Yani Amerika bizi farklı şeylerle oyalayıp orada aynı bir devlet kurmak istiyor.
- 2- Başka insanlara zarar vermedikçe insanlar düşünebilir; ama başka insanlara direkt zarar verirse sınırlandırılabilir.
- 3- Sonuçta AHİM de kişilerden oluşuyor. Yasaklanabilir. Türkiye'de de çoğu şey yasaklanıyor; ama o da kişilerin düşüncesi. Deniz Gezmişler şu an aynı suçlu işlemiş olsalardı ya da aynı harekette bulunmuş olsalardı asılmayacaklardı. Haksız mıyım? Ortama göre, siyasi fikirlere göre, konjonktüre göre her şey değişir.
- 4- Saçma
- 5- Geçen gün Can Dündar'ın bir yazısını okudum. Diyor ki in-

sanlar hakaret etmiş olabilir; seni barbar göstermiş olabilirler, sen diyor yakıp yıkarak onların göstermiş olduğu şeyi kanıtlamış oluyorsun. Sana adam "barbar-sın" diyor sen de yakıp yıkıyorsun ve adamlar haklı çıkıyor. Çok güzel bir düşünce bana göre.

Mustafa Eren (40)

Seyyar Satıcı

- 1- İnanca hakaret tabii.
- 2- Yoktur.
- 3- O da yanlış, çifte standart.
- 4- Katılmıyorum.
- 5- Evet. Zaten bunu bildim bileli böyledir. Sebebi Haçlılar. Hem ekonomik sömürü var hem de kültürel sömürü. Özellikle Türkiye'de ve Ortadoğu'da. İnsanları yok ediyor emperyalistler. Kapitalistlerin amacı odur köleleştirmek insanları.

Zafer Dağkan (32) Esnaf

- 1- İnanca hakaret. Düşünce özgürlüğü ile bir alakası yoktur. Düşünce özgürlüğü olsa Müslümanlar da Hazret-i İsa'ya, Hazret-i Musa'ya hakaret etsin. Ama biz bunları seviyoruz. Bunlar da peygamber olarak dünyaya gelmiş. Bunlara hakaret etmiyoruz. Müslüman bir ülke de gördünüz mü 'süme haşa' kötü gösterdiler Hazret-i İsa'yı, Hazret-i Davut'u.
- 2- Buna dayandığı zaman sınırlı olması gerekiyor. Çünkü düşünce özgürlüğü nasıldır? Kendi görüşüm, herkese saygı duymaktır. Her inanca her ırka saygı duymaktır. İncancıma saygı duymuyorsa düşünce özgürlüğü ile alakası yoktur.

3- Bu çok yanlış. Şiddetle kınamak lazım. Hz. Meryem'i kal-kıp öyle kötü gösteremezsiniz. Çünkü o öyle kötü bir insan değil. Hz. Meryem koskoca bir insan, o da bir peygamber sayılır. O da yanlış ama başka inançlara da saygı göstermek lazım.

4- Protestolara katılıyorum. Sınırlı protestolara, cinayet işlememek kaydıyla, destek verilebilir. Ben de destek veriyorum, katılıyorum.

5- Bir medeniyet dünyada görmüyorum. Kim kime hakaret ettiyse, medeniyim diyor, özgürlüğünü savunduğunu idda ediyor. Ama düşünceme incancıma saygı duymuyor. Özgürlük dedin mi herkesin düşüncesine saygı duymak lazım. Herkesin incancına saygı duymak lazım.

Adem Korkmaz (34)
Esnaf

- 1- Bence inanca hakarettir bu, düşünce özgürlüğüyle bir alakası yok.
- 2- Herkes düşüncesini tabii ki beyan edecektir. Ama bu karikatür olayı değişik bir şey yani. Bir düşüncüyü böyle yansıtmak bence yanlış.
- 3- Ben bu olayı bilmiyorum. Bu konu hakkında bir fikrim yok.
- 4- Protesto ediyor, niye ediyor. O da öyle düşünüyor. O da yanlış olduğunu düşünüyor.
- 5- Ekonomik dersek daha doğru olur. Nasıl değerlendirelim, ben de bilmiyorum valahii.

Mücadele Tarihinden

Sovyet Devrimi'nde KADINLAR

Avrupa, Asya, Amerika, Afrika ve dünyanın her yerinde yaşayan tüm kadınlar, asırlardır bağımlı ve toplum içinde hep geri bir konuma sahip olmuştur. Yaşamın her alanında sömürüye maruz kalan kadınlar, kapitalist sömürü altında, fabrikalarda iki kat sömürüyle daha da kötü bir hale sokulur. Kapitalist ülkelerin yönetici sınıfları ve savunucuları, burjuva sözde demokrasisini göklere çıkarırlar. Fakat gerçek şu ki kapitalizm altında kadınların neredeyse tamamı insana yakışmayan bir şekilde sömürülür; kamu haklarının kısıtlanmasından tutulmuş da kadını küçük düşüren ve onu erkeğe göre daha aşağı bir konumda bırakan alçaltıcı evlilik ve boşanma yasalarına, ekonomik bağımlılık ve angarya ev işlerinden insan olarak görülmemeye kadar tüm ezilmişliklerden ve baskıdan muzdariptir kadın. Biz bu yazımızda kadının ezilmişliğinden, mağduriyetliğinden

den ziyade, kadına biçilen tüm rollerden sıyrılarak toplumsal kuruluş mücadelesinde erkek yoldaşlarıyla birlikte, adını tarihe birer devrimci kadın olarak yazdıran kadınlarımızdan bahsedeceğiz kısaca.

Dünyadaki işçi, köylü ve emekçiler için özgürlük bayrağı haline gelen Marksizm-Leninizm, kadın sorununu çözmede doğru yolu gösterdi. Lenin ve Stalin Rusya'nın işçi, köylü, emekçi halkını Çarlık Rusya'sı üzerinden zafere götürdü. Bolşevik Parti'nin önderliğinde Sovyet halkı şanlı ve kahramanca bir yol kat etti, sosyalizmi kurdu.

Bolşevikler, kadınları örgütlemek ve pek çoğunu çarlığa ve kapitalizme karşı devrimci savaşçılara haline getirmek için uyguladıkları eğitimde başarılı oldular. Bu başarı sonucunda Rusya'da bir işçi kadın hareketi gelişti.

Partinin, fabrika işçisi ve köylü kadınları devrimci hareketi içerisinde birer faaliyetçi olmaları için yürüttüğü çalışmasının sonuçları 1905 ve 1907 devrimlerinde gözler önüne serildi. Pek çok kadın Bolşeviklerin saflarına katıldı. Grev ve gösterilerde etkin rol aldı. Fabrikalarda işçiler arasında, köylerde köylüler arasında ajitasyon ve propaganda yaptı. İlegal yazıların saklanması ve dağıtımına kadar bütün faaliyeti omuzlayarak devrimin birer savaşçısı oldular. Bu yiğit kadınların bazıları şunlardır:

Klavdia Kirsanova 16 yaşındayken; henüz 1905 Devrimi'nden önce Bolşevik Parti'ye katıldı. Lenin ve Stalin'in fikirlerinin ateşli bir yayıcısı, işçi, köylü ve emekçilerin kurtuluşunun, sosyalizm davasının sadık ve yürekli bir savaşçısı oldu. 1907'de hapse konuldu fakat bu olay onu

yıldırmadı. Serbest bırakıldığında Bolşevik Parti'nin askeri bölümlerinde çalıştı ve askeri birimler arasında Bolşevik fikirleri korkusuzca yaydı. 1908 yılında tekrar tutuklandı ve bir kaleye kapatıldı. Serbest kalır kalmaz tekrar yeraltı faaliyetine başladı. Üçüncü tutuklanmasından sonra ömür boyu Sibirya'ya sürüldü; fakat çok geçmeden kaçmayı başardı ve yeralındaki Bolşevik örgütlerle çalışmaya devam etti. Tekrar tutuklandı; 4 yıl hapis, 4 yıl da sürgün hayatı Bolşevik partinin bu yiğit kadını daha da çelikleştirdi. Büyük Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra Sovyet kuruluşlarında ve partide sorumlu mevkilere atandı; iç savaş sırasında kızıl ordu saflarına katıldı. Uzun yıllar partinin eğitim kurumlarında yönetici mevkilerde bulundu. Anavatan savaşına boyunca tüm bilgi ve gücünü düşmanı yenme çabasına adanmış. Ateşli konuşmaları cephe ve cephe gerisindeki Sovyet halkının savaşta kahramanca eylemler ortaya koymasında ilham kaynağı oldu. Klavdia Kirsanova, gericiliğe ve yeni bir savaşın elebaşlarına karşı dünyanın her yerindeki demokrat kadınları birleştirecek bir uluslararası kadın hareketinin örgütlenmesini geliştirmek için çok şey yaptı. 1947'de gelen ölümü, bu takdire değer hayatı ezilenlerin sömürden kurtuluşu, komünizmin zaferi için çalışma ve mücadelede adan-

Maria Ilyichna Ulyanova
1878 yılında doğdu. Tüm hayatı, erkek kardeşi Lenin'in hayatı çalışmasıyla çok yakından bağlıydı. En büyük kardeşi Aleksandr 1887 yılında çarlık hükümetinin emriyle idam edilmişti. Aleksander yanlış bir mücadele yolu tutmuştu; bireysel terörizm. Tutulacak başka bir yoldur dediği Lenin ve kız kardeşinin tuttuğu yol bu farklı yol Lenin'in yolu oldu. O yıllarda Rusyada bir işçi sınıfı hareketi daha yeni ortaya çıkmaya başlıyordu.

muş bir ömrü yarıda kesti.

Klavdia Ivanovna Nikolayeva 1893'te Petrograd'da doğdu. Gençimini sağlamak için küçük yaşlarda çalışmaya başladı. Uzun yıllar matbaalarda katlayıcı olarak çalıştı. Devrimci mücadeleye katıldığında çok gençti. 16 yaşındayken Bolşevik Parti'ye katıldı. Çarlık polisi onu defalarca tutukladı ve bir çok kez sürüldü, hapsedildi; fakat bu sadece onun iradesini çelikleştirirdi. Sürgünde de mücadeleye devam etti. Vologda ilindeki sürgün hayatı boyunca bir keten bezi fabrikasındaki kadın işçiler arasında devrimci propaganda yaptı. Klavdia Nikolayeva ancak Şubat Devrimi'nden sonra memleketi olan Petrograd'a döndü. Burada, parti ona çalışan kadınlar arasında örgütsel çalışma yetkisi verdi. Ekim Devrimi'nden sonra kendini tümüyle kadınlar arasında çalışmaya adanmıştı. Petrograd il komitesi kadın bölümü başkanı ve komünist parti merkez komitesi

çalışan kadınlar bölümüne başkan oldu. Onun özverili çalışmasının bilincinde olan Sovyet hükümeti onu Lenin nişanı ile onurlandırdı. 1936'da Tüm-Birlik Sendikalar Merkez Konseyi Sekreteri seçildi. Fabrikaları ziyaret edip işçilerin nasıl yaşadıklarına ve çalıştıklarına ilgi gösterdi, bir devrimcinin tüm coşkusuyla onları partinin ve Sovyet hükümetinin saptadığı görevleri yerine getirmek için gayretlerini ikiye katlama çağrılarını yaptı. Anavatan savaşının ilk günlerinden itibaren faşist alman işgalcilerine karşı mücadelede aktif rol oynadı. Hemşirelerin ve tıbbi koldaki kadınların eğitimini denetledi ve geniş çocuk evleri kurdu. Yaptığı her şeyde yorulmak nedir bilmezdi. Konuşmaları düşmana karşı zafer davası için özveriyle çaba gösterme konusunda cephe gerisindeki işçilere esin kaynağı oldu. Ölümünü 1944'de SBKP merkez komite üyesi iken yakaladı.

Nadejda Konstantinovna Krupskaya, kendini düşünmeden ülkesine hizmet eden ve halkının mutluluğu için savaşan bir kadının parlak bir örneğidir. Partinin henüz oluşma döneminde devrimci mücadeleye katıldığında, genç bir kızdı ve tüm hayatını partinin davası için, halkın refahı için, komünizm için çalışmaya adanmıştı.

Hemen hemen altmış yıl önce, 1890'da St. Petesburg'da bir Marksist çevreye girmişti. Bir akşam pazar okulunda öğretmenlik yaparken, 1894 yılında Lenin'le tanıştı. Bolşevik partinin büyük kurucusunun ömrünün son gününe kadar onun yakın arkadaşı ve sadık yardımcısı oldu. 1895 yılında Lenin tüm Marksist işçi çevrelerini birleştirerek işçi sınıfının kurtuluşu için mücadele birliğinde yer aldı ve bu birliğin içinde faal bir rol aldı. Krupskaya Lenin'in Iskra redaktörü olduğu günlerde, yazı kurulu sekreteri idi; daha sonra da Bolşevik gazete Vper'yod'un sekreteri oldu, her ikisi de yurt dışında basılıyordu. İş zordu, Rusya'daki parti örgütleriyle gizli irtibatları ayakta tutuyordu ve ikinci ve üçüncü parti kongrelerinin hazırlık çalışmalarına yardım etti. 1905'te Rusya'da merkez komitesi sekreteri olarak çalıştı, yer altı Bolşevik Parti çalışmalarında öncü bir rol aldı. 1905 Devrimi'ni izleyen fanatik gerici yılları boyunca Krupskaya yurt dışında yaşamak zorunda kaldı. Fakat Rusya'daki parti liderleri ile sıkı bağlarını korudu. Bolşevik gazete Proletari'nin sekreteri idi, oportünist tasfiyeciler ve otzovist eğilimlere karşı yürütülen savaşta faal bir rol aldı ve Dördüncü Devlet Duması'ndaki Bolşevik grubu ve Bolşevik gazete Pravda ile irtibatı sürdürdü.

Emperyalist savaş boyunca

emperyalizme karşı, emperyalist savaşta iç savaşa dönüştürmek için yapılan mücadelede, devrimci güçleri toparlamada çok aktif bir görev aldı. 1917 Şubat Devrimi'nden sonra Bolşevik Parti merkez komitesi sekreterlerinden biri olarak çalışan halk arasında kapsamlı eğitim çalışmasını yönetti ve işçi kadınlarla asker eslerine Rusya'da gerçekleşecek muzaffer bir sosyalist devrim için mücadele yolunda Bolşevik sloganları açıkladı. Krupskaya emperyalist burjuvazinin hükümetini devirmek ve iktidarı Sovyetlere devretmek için silahlı bir ayaklanma hedefinin ortaya konulduğu Bolşevik parti altıncı kongresinin çalışmalarına katıldı. Ekim Devrimi'ne katıldı ve iç savaşta cephelede Sovyet devletini savundu. Sovyet sisteminin zaferinden sonra ve ölümlüne kadar SSCB'de sosyalizmin kurulmasında faal bir rol oynadı. SBKP merkez komitesi üyesi olarak yaşamını yitirdi.

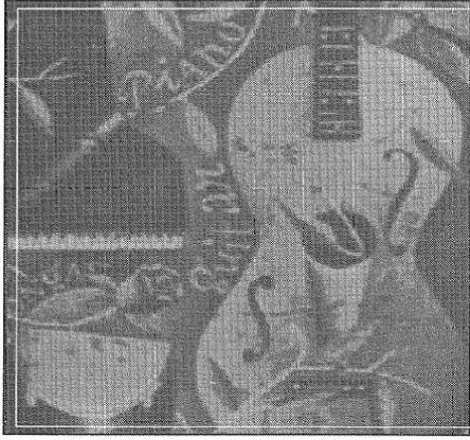
Maria İlyiniçna Ulyanova, 1878 yılında doğdu. Tüm hayatı, erkek kardeşi Lenin'in çalışmalarına yakından bağlılıkla geçti. En büyük kardeşi Aleksander 1887 yılında Çarlık Hükümeti'nin emriyle idam edilmişti. Aleksander yanlış bir mücadele yolu tutmuştu. 'Tutulacak başka bir yoldur' demişti Lenin ve kız kardeşi maria Ulyanova'nın tuttuğu yol Lenin'in yolu oldu. O yıllarda Rusya'da bir işçi sınıfı hareketi daha ortaya çıkmaya başlıyordu. Maria Petersburg'a 1896'da işçi sınıfının devrimci hareketinin büyük adımlar atmakta olduğu bir zamanda geldi. Üç yıl süren yer altı çalışmasından sonra tutuklanıp sürgün edildi. Sürgün süresi doluktan sonra Moskova'ya gitti ve orada kendini daha da büyük bir enerjiyle devrimci çalışmaya verdi. 1901'de tekrar tutuklanıp hap-

se kondu ve otokrasiye karşı mücadelesine devam ettiği Samara'ya sürgün edildi. 1904 yılında sürgünden döndükten sonra çarlık polisi tarafından öyle sıkı gözetlendi ki onun için Rusya'da herhangi bir devrimci faaliyette yer almak imkansızdı. O yıl Lenin'e katılmak üzere yurt dışına çıktı. Maria uzlaşmacılara karşı mücadelesinde Lenin'e yardım etti. Marks'ın Kugelmann'a mektuplarını çevirdi ve Sorbonne'de çalışmaya başladı. 1910 yılında Saratov'a taşındı fakat, çok geçmeden tutuklandı ve Volokta iline sürüldü. Orada demiryolu işçileri arasında devrimci çalışmalara katılıp Bolşevik Parti'yi güçlendirmek için payına düşeni sonuna kadar yaptı. Devrimden sonra Maria, Pravda'nın sekreterliğine getirildi ve çok geçmeden gazetenin yazı kurulu üyesi oldu. Pravda'nın 'işçi kadın sayfasının' editörü oldu ve makaleleri milyonlarca kadına Lenin'in buyruklarının yerine getirilmesi yolunda ısrarla savaşmayı öğretti. Şevkatli ve dikkatli bir şekilde daima işçi ve köylü kadınları etkileyen sorunlar üzerine özellikle eğildi. 14. parti kongresinde Maria merkez kontrol komisyonusuna sonra da bu komisyunun başkanlık divanına seçildi. 17. parti kongresinde Maria Sovyet Kontrol Komisyonu Bürosu'na seçildi ve şikayetler bölümünde görevlendirildi. Bu görevde doğru parti çizgisi uğrunda savaştı, Sovyet örgütlerinin faaliyetlerinde hata ve bozuklukların düzelmesi için ısrarla ve yetkinlikle çalıştı. 1937 yılında öldü. Onun yaşamı sadık bir bolşevinin asil yaşamı, Bolşevik partinin davasına sonsuz bağlılığının yaşamıydı. Rozalia Samoilovna Zemlyachka'nın yaşamı olağanüstü çalışmalar ve başarılarla doluydu. 1876'da doğmuş 17 yaşındayken

devrimci yaşama katılmıştı. 20 yaşına geldiğinde RSDİP Kiev Komite üyesiydi. Aynı yıl yani 1896'da tutuklanıp 3 yıl mahkum edildi. Iskra gazetesi çıktığında gazetenin fikirlerini yayan ve gazeteyi temsil eden sadık bir destekçi oldu. 1905'teki devrimci olaylarda önce Bolşevik Parti Petesburg örgüt sekreteri sonra Moskova Komitesi sekreteri olarak doğuda görev aldı. Moskava'daki silahlı ayaklanmasından sonra çalışmalarını yeraltı faaliyetleriyle devam ettirdi. Bolşeviklerin tüm Rusya askeri konferansına katıldıktan sonra diğer delegelerle birlikte tutuklandı ancak kısa bir süre cezaevinden kaçtı. 1909'da Parti Merkez Komitesi onu Bakü'ye Bolşevik örgütünün sekreteri olarak gönderdi ancak Çar'ın gizli polisleri tarafından izlendiğinden dolayı yurt dışına gitmek zorunda kaldı. Rusya'ya dönüşünün ardından 1915-16'da Parti Merkez Komitesi Moskava Bürosu üyesi oldu. Ekim Devrimi sırasında kendi bölgesindeki işçilerin kahramanca mücadelesini yönetti. İç savaş yılları, bir ordunun siyasi bölümünden sorumlu olan Rozalia için gayretli çalışmaları dolu idi. Bu dönemde yaptığı seçkin hizmetlerden dolayı Kızıl Bayrak Nişanı ile onurlandırıldı. İç savaştan sonra gücünü Sovyet devletinin güçlendirilmesine adanmıştı. Yaşamı boyunca Lenin'in ve Stalin'in fikirlerinin ve Bolşevik partinin çizgisinin saflığının güçlü bir savunucusu oldu.

Ekim Devrimi'nde kadınlar, erkekler ile beraber sosyalizmin muhteşem binasını inşa ettiler ve savaş boyunca süren savaş yıllarında, birer devrimci kadın olarak ülkenin bağımsızlığını savunup bu uğurda savaşın en önlerinde oldular.□

Estetik ve Sanat

Bilim, felsefe ve sanat bir bütün oluşturmaya çalışıyor. Birbirlerine iç içedirler. Birbirleri üzerinde dolaysız etkilerde bulunurlar. 18. yüzyıla kadar sanat, bilim anlamına da gelen felsefenin dışında geliştirdi. Estetik, sanatın az çok uzağında felsefenin ayrı bir dalı olarak kaldı.

Her çağın sanattan anladığı ya da beklediği birbirinden farklı şeyler oldu. İlk uygarlıklar döneminde sanatın dinsel bir işlevi vardı. Sanatçı din karşısında bağımsız değildi. Dine bağımlı sanat icra ederdi. Bu dönemde sanat, daha çok zanaata yakın olduğu için, sanatsal incelik bilince varılarak yapılmıyordu. Bir marangozun, bir duvar ustasının işini güzel yapma-

sı gibi sanatçı da en güzel yaratmaya çalışıyordu. Çünkü o dönemde sanat bir ve aynı amaca uygun olarak anlaşıyor ve görülüyordu. Buna göre sanat marangozluğu, mimarlığı, yontuğu, resmi, mantığı, gökbilimini, müziği, destanı, matematiği vs. içeriyordu. Yani sanat belli kurallara bütününe dayanarak herhangi bir amaca ulaşmayı, yaşam için gerekli herhangi bir şeyi üretmeyi anlatıyordu.

18. yüzyılla birlikte bilimler gelişince her bilim kendi deney ve inceleme alanına yoğunlaşarak farklı bilim dalları oluştu. Her dal kendi iç kurallarını ve yöntemlerini kurdu. Kendi disiplinlerine yöneldi. Ancak hiçbir zaman fel-

sefiyle olan bağıni koparmadı. Bilimler her zaman için temellerini, kurallarını yani disiplinlerini belli bir felsefeye dayanarak daha çok ampirik deneysel-felsefeye göre kurdular. Her bilim kendi iç bütünlüğünü, tutarlılığını ve evrensel bilgiyle olan bağıni felsefeye dayanarak oluşturur. Felsefeden bağımsız bilim olamaz ve her bilim kendi alanının felsefesine ihtiyaç duyar. Öte yandan felsefe de kendi dayanaklarını oluşturabilmek için bilimlere ve bilimsel gelişmelere ihtiyaç duyar. Bu anlamıyla felsefe ve bilim birbirlerini besler, büyütür ve birbirine dayanak oluşturur. Sanat da bilimle ve felsefeyle bağıni içerisinde sürekli bir arayış içindedir. Sanat, felsefe

ve bilime duygu ve düşünceleri, davranış biçimleri, üretimdeki yetenekleri gibi konularda zengin insan malzemesi ve bilgisi sunar. Estetik yani güzel yaratma, geliştirme bilgisi de bilimlerin ve felsefenin sağladığı bilgi ve veri kazanımlarıyla paralellik içerisinde kendisini geliştirip yetkinleştirir.

Estetiğin kapsam alanı; yaşamın çeşitliliği ve değişkenlikleridir. Yani yaşamın daha doğru deyişle varlığın insan beynindeki düşüncelerinin dünyayı, bugünü ve yarını kapsayan geniş bir alanıdır. Dolayısıyla estetik, değişkenin kendisine bağlı olarak yol alır. Yaşamdaki değişim ve dönüşümlerle biçimlenir. Çağlar, iktisadi

ve toplumsal koşulların belirleyiciliğinde ortaya çıkar. İktisadi ve toplumsal gelişmeler ve dönüşümler yaşam tarzlarını da geliştirir. Buna bağlı olarak değerler de değişir, dönüşür ve çağa uygun biçimler alır. Eskiye değer yargıları ölür. Her yeni üretim ve yaşam tarzı kendi değer yargılarını oluşturur. Ahlakî değerler, sanat değerleri gibi değerler kendi içinde mutlak uyum göstermezler. Kendi içinde çelişir, çatırır. Bu uyumsuzluk eskiyle yeni, egemen sınıfa egemenlik altındaki sınıfların varlığının doğal bir sonucudur. Dolayısıyla her tarihsel süreci kendi özgünlükleri içinde ele almak gerekir. Sanat ve estetikte de

bu böyledir. Her tarihsel süreç kendi yaratıklarını kendi özgünlükleri içinde ortaya koyar. Tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkan tüm değerler, yaşamdan gıda alınarak üretilenler üzerinde anlamlandırılır ve anlatılır. Belli bir roman hangi tarihsel süreçte ortaya çıkmışsa o sürecin değerlerini ifade eder ve anlatır. Bugünü anlatır ve bugünü geleceğe taşır. Özcesi tarihten günümüze geçişte yeni koşullara göre yeni biçimler alarak gelen evrensel değerler, sanat ve estetikte de sürekli yenilenecek biçimler alır. Bunu şöyle örnekle-yebiliriz. Doğru, iyi ahlak ve ahlaksızlık her tarihsel süreçte egemen ve egemenlik altındaki sınıflara göre hep değişir ve değişerek de ileriye taşınır. Bu sanat ve estetik için de böyledir. Dolayısıyla çerçevesi netleşmiş ve kalıplaşmış mutlak estetik kural ve yargılardan söz edilemez. Ancak felsefi ve sınıfsal kural ve yargılar bütününden yaklaşılarak içerik kazanırlır. Tarihsel süreçler yarattığı değerler ile sanatsal üretimlerde kendini ortaya koyar.

Estetik, en genel anlamıyla doğru, güzel haz, hüznün gibi yaşamın direkt içerisinde olan duygu, beğeni değerleri yaratma ve tüm bunlara dair kurallar oluşturmaktır.

Estetik, en genel anlamıyla doğru, güzel haz, hüznün gibi yaşamın direkt içerisinde olan duygu, beğeni değerleri yaratma ve tüm bunlara dair kurallar oluşturmaktadır. Bunu da sanatla, çeşitli sanat etkinlikleriyle yapar ve kendisini bu şekilde ortaya koyar. Yaşamın değişkenliği, sanatı ve estetiği de değişken kılar.

tadır. Bunu da sanatla, çeşitli sanat etkinlikleriyle yapar ve kendisini bu şekilde ortaya koyar. Yaşamın değişkenliği, sanatı ve estetiği de değişken kılar.

Estetiği, doğruyu ve güzeli yaratmanın değerleri bilimi olarak ele almak, onu nesnel özellikleriyle var olan bir özel bilgi alanı yapar. Her bilgi alanı gibi estetik de kendi özgül sorunlarıyla vardır. Bunlardan başlıca ve belirleyici olanı işlenecek konu ve bu konuyu işleme yönteminin belirlenmesidir. Yöntemin tutarlılığı ve konunun tespiti, her ciddi çalışmanın sonuçlarını direkt etkiler. Estetik de yüzyıllar boyunca dinsel inançlar olarak kendisini ortaya koyan metafiziğin kurallarıyla ve düşünce yöntemiyle beslenmiştir. Bu sağlıklı, nesnel gerçekten kopukluk; estetiğin yöntemini de içeriğini de (konusunu da) kısırlaştırmış; estetiği gerçek yaşamdan koparmıştır. Estetiğin özgülleşmesi kendisini sınırlayan metafizik yöntemden kopup, yeni yöntemler yaratmasıyla mümkündür. Bu da estetiğin diğer bilimlere gibi kendi iç yasalarıyla ele alınmasını gerekli kılar ve felsefeyle olan bağını da giderek daha da güçlendirmek zorunluluğu ortaya çıkar. Bu felsefe, nesnel dünyanın gerçek varlığı üzerinden yükselen kalıplaşmayı ve daralmayı ortadan kaldırarak sınırsız hareket alanı sunan diyalektik ve tarihsel materyalizmdir.

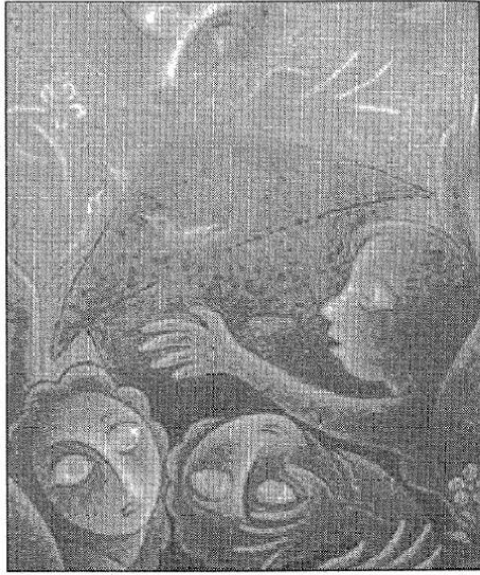
Kendi varoluş koşullarını felsefi bir bakışla sık sık gözden geçirmeyen bilim de sanat da toplumsal organizasyonlarda yaratıcı olma, kendini geliştirme gücünden ve dayanaklarından mahrum kalmış, statikleşmiş, donuklaşmış. Teknik uygulamalar ve uyarlamalarla

kendisini tekrar eder. Giderek kendisine yabancılaşmaya başlar. Her türlü bilim, hareket, düşünce, toplumsal yapı vs. geliştikçe kendisini bulur, kişilik kazanır ve yeni değer yargıları yaratır. Aksi takdirde kendi varlığına yabancılaşır, mekanikleşir.

Estetiğin alanı, toplumsal de-

na, acı ve üzüntüsüne kadar... Yani nesnel olarak var olan olgudur. Varlığın birbirleriyle ilişkisi ve çelişkileridir. Bu veriler üzerinde iş görür, yolunu çizer. Deney laboratuvarı ise sanattır.

Estetik beğeni değerleridir. Beğenilerin ölçütleri değişkendir. Bu değişkenlik, bireylerin, sınıfların

ger yargılarıdır. Bu alanda "güzel" kavramının araştırılmasına ve yaratılmasına dayanan uçsuz bucaksız üretim çabasını içine alır. Estetiğin sıkıntısı yaratımlarda bulunurken, tüm sanat kolları açısından güzelin ne olup olmadığını araştırıp, bu yükün altına girmiş olmasıdır. Alan sınırsızdır: İnsan anatomisinden taşın yontulmasına, insan gücünden şiire, resime kadar; insan yaşamından, yaşamını idame ettirdiği üretim araçları-

rın ve toplumsal üretim tarzlarının koşullandığı kriterlerden kaynaklanır. Yalnız bu noktada şöyle bir ayrımı ortaya koymak gerekir. Genel anlamda tüm insanlığın ortak beğenileri ile sınıfsal ve toplumsal konulardan kaynaklı beğenileri birbirinden ayırır. Farklı sınıfsal ve toplumsal konular insanları kimi ortak beğenileri ortadan kaldırmaz. Örneğin güneşin doğuşu veya batışında ortaya çıkan görüntülerden alınan hazlar

veya etkilenimler genelde tüm insanlarda ortak olur veya birbirine çok yakındır; ki doğadaki güzellikler doğal güzelliklerdir. Bu anlamıyla işlenmemiş, sıradan güzelliklerdir. Bu doğal, işlenmemiş, sıradan güzelliklerin algısı ve bu algıların öznelleşerek işlenmesi, tasarımlanması söz konusu olduğunda sınıfsal ve toplumsal değer yargılarıyla ölçütler devreye girer. Böylece değer olan ortak beğenilerde farklılaşma başlar.

Öznel olan, bireylerin algılayış ve yorumlayışlarıdır. Bunlar da bilincin özelliklerine göre şekillenir. Buna karşılık nesnel olan, bilinci şekillendirecek olan temel verimi sunar. Bu diyalektik bağ sanatsal yapıtlardaki estetik tasarım ve yaratımdır. Burada temel sorun öznel olanın mı nesnel olanın mı esas alınacağıdır.

Nesnel olan her insanda belli duygulanımlar oluşturur: Sevinç, coşku, haz üzüntü, acı, karamsarlık gibi... Kimi şeylerden nefret edilir, kimi şeylerden zevk alınır. Bu estetik değer yargılarının nesneyi algılayıştaki ölçütüdür. İyinin, güzelin, doğrunun, yanlışın sınıflara ve toplumlara göre belli ölçütleri vardır. Bu ölçütler çatışmalı ve zıttırlar. Öznelin mi, nesnelin mi esas olduğunu da bu çatışmalar ve zıtlıklar belirginleştirir. Bu belirginleşme ortaya konan sanat yapımının felsefi tercihi ve duruşuyla bağlantılıdır. Felsefi anlayışlar, estetik ve sanat alanlarında kendilerini bu şekilde ortaya koyar. Çünkü bu, felsefenin temel sorunu olan düşüncenin mi varlığını ilk veri olduğu sorundur. İdealizmle materyalizm arasındaki temel ayrım noktası da budur. Estetikteki öznel olan mı, nesnel olan mı tartışması buradan kaynaklanır.

Sanat ve estetikteki duygusal-cılık-duygusal-cılık yani öznelcilik konusuna girerken öncelikle he-

men şunu belirtelim: Sanat yaratımı, nesnenin algılanmasında oluşan öznel tasarım ve kurgu oluşturmaya dayanır. Bu öznelcilik ile nesneden kopuk, nesneyi dışlayan öznelcilik birbirinden farklıdır. Mao yoldaşın çok net ifade ettiği; düşüncenin, madde-nin ürünü olduğu ve düşüncenin tekrar dönüp madde üzerinde etki-de bulunduğu somuttan soyuta, soyuttan somuta geçiş sarmalı, sanat yaratımında da bu şekilde vücut bulur. Duyusal-cılık veya duygusal-cılık ise materyalist anlayışla bu yanılla uyumlu olsa da bir yanılla idealizmle sakatlanmıştır. Söyle ki her olay, her nesne, her görüntü insanda belli duygulanımlar oluşturur. Bu duygulanımlar sanatsal bir yaratıma dönüşürken duygular, olayın, nesnenin görüntünün önüne geçip, tüm bunları geri plana itiyor ve belirsizleştiriyor. O anda nesneden kopar, tümüyle öznelleşir, öznel kurgu düzeyine çıkar. Bu "sanat için sanat" anlayışının da temelini oluşturur. İdealizmle bağını buradan kurar ve idealizmin batağına saplanır. Bunun tam karşını da nesnelcilik oluşturur. (Nesnelcilikle nesnelcilik aynı şeyler değildir. Birbirleriyle karıştırılmamalıdır). Nesnelcilik, nesnenin bilingteki etkilemelerini ve tasarımlarını yok sayar. Kendisini nesnenin, olayın, görüntünün kendisiyle sınırlar. Mekaniktir, biçimcidir. İşlenen konuyu zamanından, çevresinden soyutlar, tekleştirir. Kaba materyalist bir karakter taşımakla birlikte idealizmden de muzdarip bir estetik ve sanat anlayışıdır.

Elbette ki estetiğin, sanatın günümüzdeki konumundan farkı, daha ileri bir dilinin olmasındandır. Olmak da zorundadır. Estetiğin ve sanatın dili, işlediği konuyu çekici kılmak zorundadır. Sıradan bir dil ve üslupla çekici olamaz. Yerine göre duyguları coşturmalı, yerine göre hüznü ve özlemini ifade

edebilmeli, yerine göre öfkelen-dirmeli, yerine göre de yatıştırma-lıdır. Güzeli ve doğruyu verebil-melidir. Kısacası ilgilenenin bilin-cine ve duygularına hitap edebile-cek ve harekete geçirebilecek bir dili olmak zorundadır. Bunu yaratırken de ne duyguculuğa kaçma-lıdır ne de nesneciliğe düşmelidir.

Bunu şöyle örnekleylebiliriz: Ormanı herkes görür; fakat her bir insanın ormanı algılayışı farklı olur. Farklı yönler görür ve hisse-der. Bir öznelci, ormandan yola çıkarak kurgulamalar yaratır ve giderek bir ormandan çıkar ve kendi iç alemindeki tasarımları ormanın önüne geçir. Nesnecide ise ağaç silsileleri ve görüntüsü öne çıkar ve orman tasarımındaki dilleri de buna uygun olarak şekil-lenir. Bunlardan ilki bizi orman-dan koparır, diğeri görüntüyle sınırlar. Oysa olması gereken orma-nı bütün yanlarıyla anlatabilmek-tir. Yani ormandaki renk cümbü-şünü, ışığın yapıyla buluşmasını, yansımasını; ağaçların toprakla birbiriyle, doğayla, insan ve hay-vanla ilişkilerinin bütünü olanca sadeliği ve çekiciliği ile bize verebilmesi ve bizim ormanın bir parçası olabilmemizi sağlayacak bir dili ve üslubu yakalayabilme-sidir sanatsal yapıt. Bunu başara-bildiği oranda öznelci ve kaba nesneci tuzaklardan kendini kur-tarmış; nesneyle özneyi uyumlaş-tırmış olur. Bu örnek bize sanat-çıyla sıradan insan arasındaki fark-ı da gösterir. Bir sanatçı, kendini kaba nesneci ve duygucu tuzak-lardan kurtardığı ölçüde, ormanı tüm çekiciliğiyle estetik bir tasanımla görürken; sıradan insan orma-nı, üretimde bulunduğu alanla ilgili görüp algılar. Bir köylü orma-nı, kişilik odun ihtiyacını karşı-ladığı veya diğer ihtiyaçlarını kar-şıladığı bir alan olarak algılar. Bir marangoz, ormanı kereste olarak algılar. Bir mühendis, tonlarca se-lülöz yığını olarak algılar. Bir ge-

rilla, gizlenip düşmandan veya meraklı gözlerden korunacak bir alan olarak algılar veya bir malıyıcı servet yığını olarak görür ormanı. Sanatçı bunların hepsini görür. Sanatçı diğer insanların görmediği diğer yanları da görür; tek tek ağaçları ve bu tek tek ağaçların, toprağın derinliklerindeki damarlarını/köklerini, oradan beslenişini, kuşlarla olan ilişkisini, ormanın bütününe vs. özelliklerini görür. Bunları estetize ederek işler ve bize verir. Bu anlamıyla sanatçı herkesin görmediğini görendir de diyebiliriz.

Estetik değer yargılarıdır demişti. Değer yargıları ise nesnelerin nitelikleri hakkında oluşan duygu ve düşüncelerin toplamıdır. Buradan yola çıkarak estetik, aynı zamanda nitelik yargıları bütünüdür de diyebiliriz. Sanatsal yaratılar nesnelle öznel karşılıklı etkileşimi ve koşullanmasının ürünü olduğu için estetik değer yargıları da sınıfsal konumlanış ve bireyleşimin algı ve bilinçlerine göre nitelik değerleri kazanırlar. Özel ölçü kriterleri varsaymsal bir karaktere bürünür.

Herhangi bir yargı oluşturmak; kavramlar, terimler ve nesneler arasında bağ kurmak, benzerlikler, karıştırmalar, azlık, çokluk, kapsamlılık ve bunlar arasında birbiriyle ilinti kurmakla gerçekleşir. Bunlar, sanat yapıtının biçim ve içeriğine dönük olarak iki yan taşırlar. İçerik, ele alınıp işlenen konudur. Biçimse konunun işleniş ve verilmişinde kullanılan dildir, üsluptur. Yani sanat yapıtının kendisini ortaya koyuş tarzıdır.

Yargıları, işlevselliği, içeriği ve uyumunu diye üçe ayırmak gerekir. İşlevselliği, değer yargıları ve var oluş yargıları; içeriği nitelik ve nicelik yapıları; uyumunu ise kesin ve varsaymsal yargılar olarak kendi içlerinde detaylandırılmak mümkündür. Varoluş yargısı bir

şeyin var olup olmadığını gösteren yargıdır. Değer yargısı ise herhangi bir değeri varsayan veya yok sayan yargıdır. Estetikteki her yargı, usulamaya dayandığı için zorunlu olarak herhangi bir niteliğin veya niceliğin değer belirlemesiyle ilgili varsayımdır. Bu anlamıyla estetik, nitelikler bir başka deyişle değerler araştırmasıdır.

Her değer, belirli bir nitelik veya nicelik belirlemesidir. Nitelik denilen şey, her nesnenin, önceki, şimdiki ve gelecek zamanlarıyla; dışında ve çevresinde var olanlarla girdiği ilişkileri vb. özellikleri taşıması demektir. Güzel, çirkin, iyi, kötü, doğru, yanlış gibi değerlendirmeye ölçütleri, atfedilen değer ölçütleridir. Değer yargıları özneliği de içerir. Bu öznelik nesnelliliğiyle direk ilintilidir.

Değer yargıları, toplumun ve sınıfın üretim koşulları, gelenekleri ve beğenilerine göre oluşan bilincin değeri ve tatmin ölçütleri olarak farklılaşır. Hatta bunlar bireylerin bilinç seviyesine göre de farklılaşır. Çünkü her bireyin algı ve algılarını muhakeme etmesi bir ve aynı seviyede olmaz. Bilincin yetkinliği algıyı da, değeri de koşullandırır. Burada bahsedilen bilinç, suradan, güdübirlik bilinç değildir. Toplumsal, sınıfsal, tarihsel, bilimsel deneyimlerle beslenmiş ve belli bir birikim sağlayarak yetkinleşmiş bilinçten ve bu bilinçten değer ölçütlerinden bahsediyoruz. Bireyden-yerelden, evrensele ulaşan bilincin nesnelliliği, değer yargılarının geçerliliğinin güvencesidir. Tüm öznelere algısına ve yargısına açık olan, bilgisine ulaşılabilir olan, çözümlenebilen, doğada ve toplumda var olan her özel bilgi, nesneldir. Nesnel tabanına oturmuştur. İç içe geçmiş, özneyi içine alan değer ölçütü nesnel karakterdir, nesnel unsurlardır. Bu bağlamda, sanatı ve sanat yapıtını nesnelleşmiş özne veya taşıtı için-

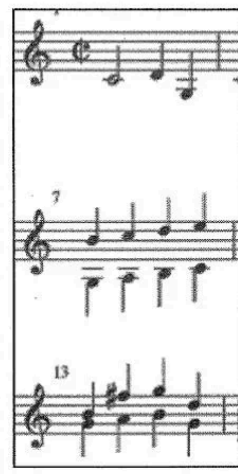
de öznelleşmiş nesne diye de tanımlamak pekala mümkündür.

Estetiğin amacı, bu nesnelleşmiş özneli, öznelleşmiş nesnel evrenselleştirme. Nesnel düzeyde estetik, kavranılır, açıklanabilir ve değer ölçütü olarak kullanılabilir.

Nesnel düzeyde nitelikler ve değer yargıları saptayabilmek için, bunların açıklanması, kavranması ve ortaya koyan temel kavramların ya da kategorilerin belirlenebilmesi gerekmektedir. Ölçütleri bireyden yerele, yerelden evrensele taşıyabilmek, bunları ortaklaştırabilmektir. Genelleşmiş kategoriler, nitelikler, değer ölçütleri yaratılabilmek estetiğin temel sorunlarıdır. Elbette ki bu sınıfsal bir karakter taşıy. Yoksa bütün sınıflar ve katmanlar için ortaklaştırma, eşyanın tabiatına aykırı olur. Tarih boyunca birçok estetik ve sanat akımı oluşup gelişmiştir. Berek, nait, drama, melodram, duygucu, klasik, öğretici, dogmatik, epikrosçu, destansı, yazgıcı, izlenimci, gelenekçi, dışavurumcu, sezgici, dizemci, gerçekçi, doğacı, kırsalcı, plastik, şiirsel, simgesel, gerçek üstücü, siyasalcı, toplumsal gerçekçi gibi. Bunların her birisi insanlığın tarihi boyunca geçirdiği toplumsal üretim süreçleri ve bu süreçlerin geliştirdiği kültürleri, bilinçlere ve ideolojilere göre biçimlenmiştir. Bütün bunlar oluştuğu tarihsel, toplumsal süreçlerin ileri estetik sanat ölçütlerini, niteliklerini üzerlerinde taşıyorlardı. Estetik, genel estetik, nitelik belirlemeleri oluştururken; estetik kavramsallaşturmalar ve kategorileştirmeler gerçekleştirip temel ölçütleri belirlerken, bütün bunlarda öne çıkan, nesnelle buluşan ortak karakterleri bulup ortaya çıkarmaya çalışıyor.

Bunu yapabilmesinin yöntemi kuşkusuz ki diyalektik ve tarihsel materyalizmdir. Estetik, nesneleri, olayları diyalektik ve tarihsel materyalizmin, tümevarım ve tümdengelim yöntemleriyle tek tek nesneleri, olayları kendi süreçleriyle irdelemek hem de süreçlerin tümünden öze inen, çözümlenen yöntemine/ilkesine uymak zorundadır. Aksi taktirde tekil olanı genelleştirir, geneli tekilleştirir. Bu konuda Marks'ın "Kapital" gibi büyük bir eseri oluştururken kullandığı tümdengelim ve tümevarım ilkesi estetiğin üzerinde yürütmesi gereken temel yasadır. Bu yasa sadece estetiğin nitelik değerlerini kategorileştirmek için geçerli değildir. Aynı zamanda sanatsal yapıtlarda da geçerlidir. Kavramsallaştırma, simgeselleştirme ve yansıma gibi noktalardan da yerelden evrensele, evrenselenden yerele indirgeme ve uygulama pratiğinde de tümdengelim ve tümevarım yöntemini kullanması şarttır. Tekilden tümele, tümeleden tekile gidış gelişle evrensel estetik değer yargıları oluşturulabilir. Aksi taktirde ya yerele bağlı kalınır, yerelde sıkışılır ya da yerelden kopulur. Yerelden kopmak yaşanan toplumsal, nesnel koşulların ötesine geçiştir. Bu da gerçek yaşamdan kopuk, soyut, sanatsal yapıtlar ve kuramlarla estetik değer yargılarının oluşmasına neden olur. Bu iki yanlış önlemenin tek çıkar yolu ikisini de birleştirebilmektir.

Bu yöntem estetik niteliğin kendisini de direk belirler. Ya yerel motifler, beğeniler, hayaller, duyguların evrenselenden kopuk nitelik düzeyinde bir başka deyişle yerel kültür ve bilincin algı düzeyinde kalınır ya da hala nesnelci-lik doğası gereği ulusal kimliğin ağırlığını taşıy; sınıfsal yönünü törpüler. Var olan her şey belirli bir kitleye sahiptir. Kendi boyutlarında, evrende bir yer kaplar. Bu varoluş da belirli koşulların yan-

yana gelmesine ve tarihsel evrim süreçlerine bağlıdır. Çünkü doğada evrende var olan hiçbir şey bir anda ve kendi başına oluşmaz. Bu anlamıyla her nesnenin kendisi bir varlık olarak uzam(kütle) ve zaman boyutuyla vardır. Kendisini bu boyutlarıyla gösterir.

İnsan da belli tarihsel koşulların ve emek yetkinliklerinin ürünüdür. Homo Sapiens'den Neodental süreçlerdeki evrimlerinden günümüze kadarki insana ulaşması, başından itibaren yaşamını var edebilmek için girişmiş olduğu, doğayla ilişkisi, doğa karşısındaki varlığını sürdürebilmek için kullanmak zorunda olduğu emeği ve bunların algısı, bunların ürünü olan düşünme yetisinin gelişmesi kısa zamanda olmamıştır. Binlerce yılın (kimi antropologlar 50000 yıl kimileri 150000 yıl diyor. Kesin bir tarih ortaya konulamamıştır.) ürünü olan insan emeği ve bunun ürünü olan düşüncesi geliştikçe sürü topluluklardan klanlara, klanlar-

dan avlarklara, avlarklardan yurtluklara ve özel mülkiyete doğru, yani sınıflı toplumlara doğru yol almıştır. Bu temel verilerden yola çıkarak insan; toplumlar, sınıflar, uluslar, bireyler birer zamandan, tarihtir de diyebiliriz. Çünkü her şey gibi bunlar da kendini tarihsel süreçleriyle ortaya koyarlar. Her birisinin de kendi özgül tarihleri vardır. Doğada var olan hiçbir şey zamandan ve kütlesinden ayrı ele alınamaz. Estetik ve sanat da temel verisi olan nesneyi işlemeyi konu edinirken tarihinden ve kütlesinden bağımsız ele alınamaz. Bu her hangi bir konunun öznesi olanı işlerken tarihini sıfırdan başlatıp, bugüne kadar getirmesi demek değildir. Gerçi sanatsal yapıtlarda bu yönlü kaba nesneci mekanikliklere pek rastlanmıyor. Fakat çoğunlukla tarihten soyutlanarak kimi yaratılar ortaya konuluyor. Bu her iki yöntem de aslında diyalektik materyalist tarih anlayışından uzaktır. Birisi kaba materyalisttir, diğeri ise idealist tarih anlayışından kaynaklanır. Konumuzla hem direk bağlantılı hem de asgari bir yazı konusu olması itibarıyla aynı yanlış yaklaşımları günlük politik tahlillerde (sözlü ve yazılı) görebiliyoruz. Burada bir dipnot babında şunu belirtelim: Sanat ve estetikteki tüm yaklaşımlar politik yazılar için de geçerlidir. Günlük politika dilimizde de belli bir estetik düzey yakalamak gerekir. Kaba nesneci olmaktan kaçınmak gerekir. Kaba tarihçi olmaktan kaçınmak gerekir. Estetik ve sanat konuyu ele alış ve hedef kitleye verişteki içeriktir, biçimdir. İçerik ve biçimin zenginliği birbiriyle uyumdur. Politik dilde de bu yakalanabilmelidir. Bu konuda Marks'ın kapitalizmin en kaba, en pervasız karakterini ele alış ve çözümlerinde dilediği için, şiirsel dil tanımlaması yapılır, diyerek geçiyoruz. Kütle (buradaki kütleden kast

edilen nesnenin evrende, boşlukta kapladığı yerdur. Buna uzam da denilir, biçim de denilir. Bundan sonra en uygun tanım olarak uzam diyeceğiz ve zaman birbirinden ayrılmaz. Uzam, zamanla birlikte var olur. Uzam, nesnenin özünü yansımasıdır. Yani esasta içseldir. Zamansa nesneyi etkileyen dış faktör olması açısından dışsaldır. İçsel olan, kendi hareket koşullarında kendi tarihini de yaratır. Bu tarih elbette ki nesneyi çevreleyen koşullara bağlı olarak yaratılır. Her insanın özel tarihi vardır. Bununla birlikte içinde yer aldığı üretici güçler ve üretim ilişkileri tarihi, mensubu olduğu sınıfın, toplumun ve ulusun tarihiyle iç içedir. Bu tarihinin yarattığı, bu tarihlerin içinde oluşup gelişen özel bir tarihtir. Kendine ait, kendi tarihidir. Sanat ve estetik tüm bu tarihleri ele almak durumundadır. Bir roman işlediği konuya, konunun genel tarih içindeki yeri, genel tarihi işlemeyen birey tarihine değinmezse, konusuna derinlik kazandıramaz. Daha önceki bölümlerde tündengelim ve tümevarım yönteminden bahsetmiştik. Aynı yöntem uzam-zaman ilişkisinde de uyulması gereken tarihsel materyalist yöntemdir. Güzel deneyi bir başka deyişle estetik deneyi dışımızdaki nesnel varlıkların duyumlarıyla, algılarıyla elde edilir. Bu bağlamda algılar ve duyular deneyi uzamsallık ve zamansallıkla ortaya çıkarır. Yaratma edimi de uzamda ve zamanda uzamsal ve zamansal bir bütünü gerçekleştirir. Yani işlenen nesnenin düni, bugünü veya geleceğindeki uzam ve zamansallığını gerçekleştirmektedir. Salt dün, salt bugün veya geleceğiyle sınırlandırılmaz. Bütünü korumalıdır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken kimi ön kabullerin varlığıdır. Ön kabuller denilen apriori diye de tanımlanan tüm var olan şeylerin var olu-

şundaki nedendir yani temel ilkelere. Sınıflar var olmadan sınıfın bireyi olunmaz. Özel mülkiyet olmadan sınıflar olmaz. Çirkin olmadan güzel olmaz. Yanlış olmadan doğru olmaz. Bu, felsefedeki zıtlar (gelişmeler) meselesidir. İşte bunları olur olmaz ve her zaman tekrarlamaktan kaçınmak gerekir. Bir başka biçimde söylersek totaliteyi yapmamak gerekiyor.

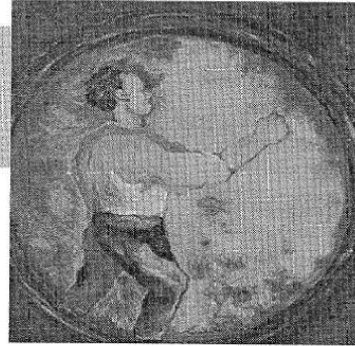
Sanatçı yaratımında ve tasarımda ele aldığı konunun uzamsallığına ve zamansallığına temel olarak eserinde uzamı ve zamanı kurgular. Çünkü sanatçı bir anlamda düzenleyicidir. Estetik niyetinde güzelin, güzelliklerin uyumunu sağlamayı amaçlar. Bununla söyle, müzikle, sesle boyayla, yontuyla, dansla gerçekleştirir ve bunlar da birer uzamdır, zamandır, uzam ve zamanın içindedir. Uzam ve zamanın içinde anlam kazanırlar, işlevler yüklenirler. Bir Antik Yunan yontusu uzam ve zamanı, bu uzam ve zamandaki

ortaya konuluş/yaratılış koşulları içinde büyük bir anlam ifade eder. Bugünün teknik aletleriyle o yontuları gerçekleştirmek bir heykeltici için basit ve sıradandır. Ama tekniğin ilkel olanaklarında o yontuları yaratılabilmek çok daha büyük maharet, emek ve ustalık gerektirir. Antik Yunan yontularının uzam-zamandaki anlamı da buradan çıkar. Estetik yargıları da buradan belirlenir. Günümüz koşullarında değerlendirildiğinde sıradandır, basittir. Keza Mısır piramitleri bugünün teknolojik olanakları ve bilimin gelişkenliği, emeğin yaratıcılığıyla kısa sürede ve görsel olarak daha çekici inşa edilebilir. Ama bir on bin yıl öncesinin köle emeğiyle teknik araç ve gereçlerin ilkeliliğiyle matematik, astronomi, denge vb. bilimlerinin o dönemdeki geriliğiyle inşa edilmesi piramitlere gerçek anlamını kazandırır. Bunlar müzik için de yazılı eserler için de geçerlidir.□

Yazarından Kısa Not: Bu öykü, Özgür Düşün'ün daha önceki sayılarında yayımlanan 'Anlatı', 'Anafor' ve 'Şehrin Işıkları...' adlı çalışmalarda; en yüce insanlık ülküsünün yolunda özveri ve cesaretle yürüten isimsizlerin yaşantılarından hareketle, naçizane kaleme alınan öykülerde vücut bulan karakterlerin şahsında, umudun kardedelerine... 17'lere ithaf olunmuştur.

ÖYKÜ

Düş...

17'lerin anısına...

Onlar ki ...
Yürekləri sevdalıydı umuda.
Şiirdi, türküyüdü, ağıttı,
Sazın teliydi mızrapta.
Onlar ki ... öldüler.
Kan kusan hayin pusular,
Yağmalanır insanlık,
Yüreklər ağır sevdaya.
Onlar ki ... ölmedi,
Yaşıyor kavgamızda,
Zalimlerin zulmüne inat
Gözleri güneşi gören
Güzel bir dünya için...

Kocaaltı'den Özgür Düşün okurları

Karanlığın ortasına uyandı birden. Bir süreye öylece bekledi. Sıcak ve boğuk havayı duyumsadı. Pencereden süzülen ay ışığının aydınlığına alışkın gözleri ile etrafını süzdü. Yatağının başucunda ki sehpaye uzanıp, su şişesini kafasına dikiverdi. Kurumuş genzini ıslatan ılık ve acımsı su, onu ayağa kaldırdı.

Üç gündür eve uğramadığını ve şişeyi yenilemediğini düşlürken pencereyi açtı. Gecenin durgunluğunu, sessizliğini yorgun gözlerle izledi. Uyuşukluğunu atmak için derin nefesler aldı. Toprağın ve bahçedeki ağaçların, sarmaşıkların kokusu ile yüklü nemli havayı soludu.

Uzun uzun aya baktı. Ay, terli yüzünü aydınlattı. Dolunayda görmeye alışkın olduğu şekilleri tekrardan inceledi. Bu şekillere kafa yorduğu günden bugüne benzetdiği şeylerin hiç değişmemiş olduklarını düşündü. 'İlginç', dedi kendi kendine... Ve birden, günlerdir kendisini uykusuz bırakan, sersemleten, uyuşturan ve her geçen gün daha içten varlığını hissettiren gerçek, aklına düşüverdi... Ürperdi.

Dolabına döndü, atletini çıkarıp, soğumaya başlayan terini temizledi. Yenisini giyindi ve günlerdir yakasını bırakmayan sıkıntı ile yorgun adımlarla mutfağa gitti. Susuzluğunu giderdikten sonra, son haftalarda birkaç gündür istifleme alışkanlık haline

ne getirdiği bira şişelerinden ikisini alıp, çalışma odasına yöneldi. Birkaç gündür üzerinde çalıştığı yazı ile uğraşmanın; yapabileceği en uygun iş olduğunu düşündü.

Sigara kokusunun, kitap kokusuna karıştığı odada, masa lambasını açıp bilgisayarının başına oturdu. Açılmasını beklerken sigarasını yaktı. En sevdiği şarkılarını depoladığı klasörü ve üzerinde çalışacağı dosyayı seçti. Fransız bir bayanın hüznünlü sesi ve piyano melodileri kapladı odayı. Soğuk birasından bir yudum aldı ve dalgın gözlerle etrafı süzerken, gazetesinin katlanmış köşesinden kendisine bakan gözlerle takıldı.

Aynı his, aynı boğukluk...

Boğazında yutamadığı birşeyler sıkıyordu kendisini. Tavas'a, Gürol'a, Nilüfer'e ve diğerlerine baktı uzun uzun. Fısıldaşmalar, konuşmalar, gülüşler yankılandı kafasında.

Yüzler... Umutlu, ağlamaklı, sevinçli, endişeli, meraklı, kaygılı, kızgın... Atlı karınca gibi dolandı bir an. Uyuşan yüzünü ovaladı, avuçlarını inceledi. Bir yudum daha aldı biradan. Üzerine derin bir nefes çekti sigarasından ve ağır ağır üfledi dumanı monitöre. Kaldı böylece...

Tavas'ın amansız eleştirilerinin sabahın erken vaktinde, kör ayazında hiç de iyi bir başlangıç olmayacağı düşünülmesi ile adamlarını hızlandırdı. Saatine baktı, şimdiden beş dakika gecikmişti. Tavas'ın, öne sürmeyi planladığı trafik bahanesine vereceği cevabın da yaratacağı aynı sıkıntılı durumu düşündü ve lise yıllarındaki klasik numarasını hatırladı. İhtiyaç duyduğu süreyi de ekleyerek, saatini on dakika geriye aldı.

Tavas'ı, yarılmış sigarasını köküklerken buldu. Beresi, atkısı, kahverengi paltosu, çapraz asılı çantası, kumaş pantolonu ve botları ile aşına olduğu tipi gördüğünde bir sıcaklık yayıldı içine. Muzip bir gülümsemeye yaklaştı.

"Selamünaleyküm."

Neredeyse sürekli karşılaştığı benzer durumun yarattığı bıkkın ve sitemkar bir yüzle karşıladı Tavas, selamı. Karşısındaki muzipliği sezdi, gülümser gibi oldu.

"Ciddi ciddi bu gecikmelerden sıkılmaya başladım. Bilerek yapıyorsun gibime geliyor ve böyle devam ederse yapılan onca

konuşmanın boşa gittiğini düşüneneceğim..."

"Dur bakalım canım. Hemen başladın eleştiriyi. Gecikmedim ki bak..." Saatini gösterdi. Tam sekiz buçuktu.

Şaşırdı Tavas. Kendi saatine baktı. Tam on dakika ilerideydi. "Hayret, geri kalanı anladık da ileri giden saati de hiç görmemiştim" dedi ve ekledi, "Kusura bakma abi, bu sefer saatin azizliğine uğradık. Hiç böyle olmamıştı."

Saatini kurcalayan Tavas'a baktı gittikçe büyü-

da yuvarlanıyorlardı.

"Ulan Allahsız!..."

"Dur bi dakka... Bak açıkla-yabilirim... Savunma hakkı talep ediyorum..."

Çevreden geçenler meraklı ve garipseyen nazarlarda, her hallerinden öğrenci oldukları belli olan ikilinin kikirdeyen, gülen ve altı üstü debelenen hallerine bakıp yollarına devam ediyorlardı ki yaşlı bir teyze yanlarında diki-liverdi.

"Evladım, bu karda soğukta hasta olacaksınız. Ne yapı-yorsunuz böyle?"

Boğuşmaları bölünen ikili, durup teyzeye baktılar. Kolları bacakları birbirine dolanmış, bereleri atıkları dağılmış bir halde gülüşüyorlardı.

"Yok teyzeciğim..."

Uzun zamandır görmedik birbirimizi. Çok sevişiriz biz, hasret gideriyoruz."

Bu halleri teyzeyi de güldürdü. "Hay Allah! E kalkın haydi kalkın. Talebe misiniz siz? Okulunuza gidin, ısının bari... Allah, bizim milleti bi baş-ka yaratmış zaten."

İkili toparlanırken yaşlı teyze gülerек ve anlamadıkları bir şeyler mırıldanarak ayırdı yanlarından. Ardından bakıp gülümsüyorlardı ki Tavas aniden ciddileşti.

Karşısındaki yüzün bu ifade değişikliğine gülecekti ki "Gülme parçalarını seni!" diye parladı Tavas. Randevu prosedürünü sıralamaya başladı...

Birden kendine geldi. Güldüğünü fark etti. Sanki gerçekten, yeniden yaşamış gibiydi. Dikkati dağıldı, tekrar odayı algıladı. Si-

garasının elinde, filtresinin yanmakta olduğunu gördü. Külleri masaya dökülmüştü.

'İyi değilim ben, hiç iyi değilim' dedi kendi kendine. Masayı temizledi, bir yudum alıp birasından, yazdığı son paragrafı tekrardan okudu. Kaldığı yerden devam etti.

Tuşlara indirdiği her darbe ahenkli bir melodinin tınılarına dönüştü...

Ağır ağır doğruldu uzandığı yerden, terlemişti. Algıladığı ilk şey odanın sıcaklığı ve giderek artan bir tonda duymağa başladığı tuş sesleri oldu. Sonra ağrılarını fark etti. Sol yanı uyuşmuştu. Yüzünü ovalayıp etrafına bakınırken, bilgisayarın arkasında kafasını eğmiş, büyük bir dikkatle yazı yazmakla uğraşan Gürol'u gördü.

Fahir Atakoğlu'nun, 12 Mart

belgeselinde kullanılan müziklerinden birisi çalıyordu kısık sesle. Boğazlı kahverengi kazağı, gözlükleri, seyreli saçları, gür sakalı ve yanı başında küllükte tüten sigarası ile Gürol'u inceledi; gülümsemeye başlayan bir ifadeyle. Gürol'un, arkasında duvara yaslanmış kitaplıkla birlikte, görüntü karesini tamamladığını düşündü.

"Bu anları fotoğraflamak lazımdı. Oldukça özgün bir halin var" dedi hırıltılı bir sesle.

Gözlüklerinin üzerinden tatlı tatlı baktı Gürol. "Ooo... Beyim uyardılar nihayet."

"Kaç oldu ki saat?"

"Dörde geliyor."

"Hadi yaa... Dalmışım valla, farkında değilim. Uyumuşum be bayağı."

"Yok canım, gözlerini dinlendirdin sadece. Numaracı seni, yıktın raporun yazı işini bana, devirdin kıçımı... Üstelik yolcu

olan benim."

Kazağını çıkarıp ayağa kalktı, rahatsız, mahmur, dağınık bir vaziyette Gürol'un yanına gidip yazıya göz attı.

"Kırma şimdi kalbimi, sen biliyorsun-kaç gündür yaşadıklarımızı... Sızmışım farkında değilim. Ne kadar kaldı?" Kaşınmakla meşguldü bu arada.

"Kızmadım canım, fazla bi şey kalmadı zaten" dedi Gürol, gerinerek koltuğa yaslanırken. "Hallederim ben. Sen git bi çay koy, aç mısın?"

"Tamam ayarlarım ben."

Tuvalete uğradı önce. Elini yüzünü yıkadı, mutfağa geçti. Işığı yaktı ve birden, tezgahın üzerinden kendisine bakan fareyle göz göze geldi. Fal taşı gibi irileşti gözleri...

"Alçak!..."

Eline geçirdiği ekmeğe bıçağına can havliyle kaçan hayvanın peşinden rasgele savurmaya baş-

ladı. Çevik hamlelerle, bıçak darbelerini boşa çıkaran fare, ani bir manevra ile tezgahın yere atladı ve atlama ile tezgahın altındaki dolapların altına sıvışması bir oldu.

"Kurtulacağımı mı zannediyorsun? Seni gerizekahlı!"

Gürültüye ayaklanan Gürol, askılı atleti, çizgili eşofmanı, saçı sakalı birbirine karışmış ve elindeki ekmeğe bıçağını dolapların altına sokuşturan hali ile cennet geçiren rakı müptelalarını andıran arkadaşını gördü. Kaldıkları evin meşhur küçük sakini ile bir başka kapışmanın yaşanmakta olduğunu anladı. Arkadaşının halini, söylenmelerini ve işine gösterdiği ciddiyeti, ağırbaşlı bir tebessümle, bir süre seyretti. Tamam olduğunu düşündüğü noktada:

"Birader! İyi misin sen? Gece nin bi vakti ne yapıyorsun?" diyerek araya girdi.

Duyamıştı bile Gürol'un söylediklerini. Bu kez hedefe çok yaklaşmıştı. Nihai sonuç çok yakındaydı. "Cengiz Han!.. Az önce buradaydı. Dolabın altına kaçtı namussuz. Peçete versene oradan."

"Vaay! Yeni bir peynir

eylemi ha! Helal olsun koçuma!" Durumu kızıştırmaktan da alamıyordu kendisini Gürol ama toparlıyordu sonra, "Tamam yeter gürlü yapma, o bıçağı da bırak, sürme oralara!"

"Peçete verecek misin?" diye terslendi.

"Ne peçetesi! Bırak uğraşma!"

Homurdanarak ayağa kalktı. Gürol'un bu can alıcı meseleye olan ilgisizliğine ve alaycılığına sinirli bakışlar fırlatarak, buzdolabının üzerinden peçeteyi aldı. Ucundan tutuşturdu, bir süre yanmasını bekledi, sonra söndürdü ve dolabın altına sokuşturdu. Hem elindeki bıçakla iteliyor hem de daha fazla duman çıkması için üflüyordu. Kükürlerinin dozu artmaya başlamıştı.

Mutfak kapısından bu azimli uğraşmayı ilgilie seyreden Gürol, müdahale vaktinin geldiğine karar verdi.

"Birader!... Şu ilginç huylarından vazgeçin artık. Burası bizim evimiz değil hatırlatırım. Ayrıca o elinde tuttuğun da evin tek bıçağı ve her işimizi onunla görüyoruz!" Elinden bıçağı aldı. Yanık peçete kokusunun ve dumanının kapladığı mutfakta, iki yabancı gibi bakıştılar.

"Şimdi bir başka çerçevede hayat bulacak o yaratıcılık." Yıllardır birlikte çalıştığı arkadaşını iyi tanımanın getirdiği rahatlıkla, karşı tarafın argümanlarına cevap veriyordu Nilüfer. "Devrimci bir bilinci yakalayabilmiş kadınların ve erkeklerin paylaşımlarında, her iki taraf da kendisini daha fazla arındırma imkanı bulacaktır. Kadının ve erkeğin bilinçlerini prangalayan toplumsal rollerin gerici yanları, daha rahat ayıklanabilecektir. Böylelikle birey, mücadeleyle daha yetkin bir düşünsel ve pratik katılım sağlayabilir."

"Tamam tamam... Ama bu hesap burada kapanmayacak." Tehditkar bakışlar fırlattı dolabın altına.

Cıkcıklandı Gürol, "Tavas'la senin şu hallerinizi bi gören olsa?... Çocuk musunuz siz? Ayrıca niye gürlü yapıyorsunuz gece nin bu vakti, niye dikkat çekiyorsunuz?"

"Tamam abi, abartma! Sen niye böyle can siperane savunuyorsun Cengiz Han'ı? Ne çıkarın var? Zehirliyor hayvan hepimizi."

Karşısındakinin bu abartılı çıkışlarını, sürecin gerilimlerine ve yaşayacakları uzun süreli ayrılıkların, tehlikelere açılan ihtimallerin getirdiği duygu yoğunluğuna yordu Gürol. Babacan bir ifade takındı.

"Neyse tamam. Sen git, yazıya bak. Geliyorum ben." dedi Gürol. Tezgaha doğru yönelcekti ki aniden karşısındaki bakışların değiştiğini fark etti. Tekrar döndü.

Kısa bir süre bakakaldılar. Gürol gülümsedi. Ellerini uzatıp, karmaşık iklimlerde kendisine bakan yüzü avuçladı. "Ne yapalım, sana da buraları beklemek kaldı hep" dedi.

Gülümsemeye çabaladıysa da

başaramadı. Ağzını açar gibi oldu ama boğazında koca bir yumruk vardı sanki.

Zoraki yutkundu. Tekrar dalıp gitmiş olduğunu fark etti.

Günlerdir, yalnız kaldığında ardı arkası kesilmeyen bu düşünsel gidiş gelişler iyice yormaya başlamıştı kendisini. Dışarıda, koşuşturma içerisinde eriyip giden düşünceler, böylece zamanlarda tekrar toparlanıyor ve kafasının içinde giderek büyüyorlardı.

"Bu yaz, normalden daha sıcak ve bunaltıcı" diye düşündü. Durumunu biraz da buna yordu. Uzanıp masanın ardındaki pencereyi açtı. Ayağa kalkıp, odada birkaç tur attı. Oda lambasını yaktı. Kitaplığı gözden geçirdi. Bir sigara daha çekti paketten, yaktı. İkinci birasını alıp, odanın diğer ucundaki tekli koltukta oturmaya gidecekken gözleri tekrar gazeteyle takıldı. Onu da aldı.

Fotoğraflara baktı tek tek. Nilüfer'in olduğundan daha güzel göründüğüne kanaat getirdi tekrar. Ani bir kararla ayağa kalkıp odadan çıktı.

Yaratılabileceği tüm tehlikeleri bile bile yanından ayıramadığı, birkaç fotoğrafı sakladığı zulasına gitmişti. Gürol'un, Tavas'ın ve Nilüfer'in olduğu, birlikte ya da tek tek çekilmiş fotoğrafları bunlar.

Nilüfer'le çektiği fotoğrafı ayırdı diğerlerinden. İrice bir yudum aldı biradan, üzerine dolu dolu bir nefes çekti ve her ayrıştısını kafasına kazıdığı fotoğrafı tekrardan incelemeye koyuldu.

Yan yana duruyorlardı. Hemen hemen aynı boydaydılar. Biraz uzuncaydılar. Eli, Nilüfer'in omzundaydı. Nilüfer'se belinden

tutuyordu kendisini, diğer elinde, beline kadar uzanan bayrak sopası vardı. Siyah kadife pantolonunun geniş paçalarının altından ufak botlarının yıpranmış uçları görünüyordu.

Bu türden pantolonların O'na hep yakıştığını geçirdi aklından...

Yine siyah olan boğazlı kazakının üzerinde parka yeşili bol cepli kalınca bir ceket vardı. İnce belini saran ceket, biraz uzuncaydı. Beresinin altından omuzlarına yaklaşan saçlarının ve göğsüne sarkan şalının ortasında gülümseyen bir yüzde, içleri ısıtıcı bir çift iri kara göz dikkati çekiyordu. Yuvarlak yüz hatları ile orantılı burnu, biçimli dudakları, kalınca ve düzgün kaşları, kompozisyondaki eşgüdümü sergiliyorlardı. Üzerine tam oturan kıyafetleri, atletik yapısını ortaya çıkarıyordu.

Hemen arkalarında pankartların, dövizlerin, bayrakların her-cümercine karışmış kalabalık genç kitle, gözlerini belirgin bir dikkatle ilerlere dikmişti. İkili-nin ardındaki kalabalığın bu dikkati ve yüzlerden yansıyan ciddiyeti, gergin havayı fotoğraftan dışarı çıkarmak düzeydeydi. Kalabalığın içerisinde tanıdığı siluetleri de üstünkörü gözden geçirdi. Her zamanki gibi vaktinden önce elindeki bayrağı yüzüne dolamış, iki eliyle tuttuğu sopanın üzerinde, öne doğru hafif eğilmiş vaziyette, pankartın altında diki-len Tavas'a baktı, gülümsedi...

Tekrar Nilüfer' döndü. Baktı uzun uzun...

"Tamam mı?"

"Tamam, çektim."

"Sakin yakalanayım deme."

"Endişeye mahal yok" dedi

fotoğrafı çeken. "Karşınızda Ortadoğu ve Balkanların en hızlı deparcısı duruyor. Bu işi boşuna bana vermediler."

Gülüştüler karşılıklı... Tam o anda, Gürol geldi yanlarına. O da sarmalamıştı yüzünü.

"Hayret ediyorum size!" dedi, "Hadi oyalanmayın, hazırlanın!" geldiği gibi aniden ayrıldı yanlarından.

Her zamankinden farklıydı konuşması. Bi tuhaflık... Ne diyeceğini bilemez bir hali var gibiydi. Kortejin arkalarına sarsak adımlarla gidişine baktılar. Ace mi, kaçamak bir bakış attı arkasından kendisine bakanlara Gürol.

Bu esnada, Nilüfer'in de yüzünde artık başka bir gülümseme olduğunu fark etti atkısını dolar-ken. "Yoksa?" dedi, anlamlı bir ses tonuyla. Gürol ve Nilüfer arasında aylardır sürüp giden karşılıklı ilgiyi ve Gürol'un tutukluk-ları ile sıkıntılı bir hal alıp, Nilüfer'le arasında derin kritiklere konu olan meseleyi kastederek.

"Evet" diye uzatarak yanıtladı Nilüfer.

"E nihayet... Hadi hayırlısı" dedi gülümseyerek, "Bekarlar cemiyetinden iki fire daha verdik."

"Öyle deme, aşk kavgayı daha da güzelleştirir" diye cevapladı Nilüfer.

Kadın-erkek ilişkileri ve mücadele üzerine Nilüfer'le yaptıkları uzun sohbetlere gönderme yaparak, bu tutum değişikliğinin yaratacağını düşündüğü ikilemin tadını çıkarmaya niyetlendi.

"Bak sen!... Yarın şahsında somutlaşan tasavvufi sevdanın mücadele içerisinde tetikleyeceği yaratıcılığı ne oldu peki?"

"Şimdi bir başka çerçevede hayat bulacak o yaratıcılık." Yıllardır birlikte çalıştığı arkadaşını

iyi tanınmanın getirdiği rahatlıkla, karşı tarafın argümanlarına cevap veriyordu Nilüfer. "Devrimci bir bilinci yakalayabilmis kadınların ve erkeklerin paylaşımlarında, her iki taraf da kendisini daha fazla arındırma imkanı bulacaktır. Kadının ve erkeğin bilinçlerini prangalayan toplumsal rollerin gerici yanları, daha rahat ayıklanabilecektir. Böylelikle birey, mücadeleye daha yetkin bir duşünsel ve pratik katılım sağlayabilir."

Nilüfer, konferansının gelişme bölümüne ilerlerken, herkesin mutlaka karşı cinsten yakın arkadaşlarının olması gerektiğini düşündü. Kadınların, hele ki mücadele içerisinde kendilerini geliştirmiş olanlarının; insana katkılarını üzerine kafa yordu. Yanlış samalarla örülmüş yaşamdan sıyrılabilmek, özgürleşen ve bilinci örgütlülükle kendisini yenileyen bir ortamda tüm toplumsal ilişkileri yeniden örebilmenin, bunun çabası içerisinde olabilmeyi getirdiği güven ve mutlulukla gülmüştü.

"Ya... İşte öyle" dedi ve eğilip arkadaşının derinlere dalmış gözlerine baktı Nilüfer.

Toparlandı. Nilüfer'i dinlemediğini fark etti. Güldü.

"Uzaktan bakmak yerine harekete geçersen, böylece Mecnunluklardan da kurtulabilirsin." dedi Nilüfer. Yüzündeki gülümse, tüm bir zamanı durdurabilecek güzellikteydi...

Cevap vermeye hazırlanıyordu ki ön saflardan güçlü bir haykırış yükseldi. Mobidik'in sırtındaki zipkinlara, halatlara sarmalanmış vaziyette görkemli köpüklü dalgaların arasında bir görünüp bir kaybolan ve peşinden kürek çeken kayıklar; efsunlu sesiyle kutsal savaşının geri dönüşü olmayan kaderine çağırılan

Kaptan Ahab'ın kudretli gürelişine benzer bir ses duyuldu.

"İleri!... Haydi Yoldaşlar!... Dünyayı sarsınlar!... İleri!..."

Bir an için, Tavas'ı seçer gibi oldu. Koşarken elindeki sopayı başı üzerinde çeviriyor ve Ahab gibi arkasındakileri sürükleyordu. En önderdeydi yine... Güçlü haykırışlara ve ileriye atılan kitleye karıştı.

Şehrin sokaklarında uzun bir maratona dönüştü çatışma. Polis karşı saldırısında dağılan kitle; kimi zaman ara sokaklarda toparlandı kimi zaman da toparlanan gruplar ana kavşaklarda tekrar bir araya geldiler. Sinir bozucu ve yıkıcı bir inatla polisi uzun süre uğraştırdılar. Yaklaşık dört saatin ardından; artan kayıpların, gruplardan kopanların, topluca çekilen siyasatların ve geri kalanlarda da takatleri zorlayan yorgunluk, eylemi bitirdi.

Son dağılma noktasından yarındaki birkaç kişi ile ayrıldı. Eylemin başladığı yerdan, araya birkaç semt girecek kadar uzaklaşmış olduklarına şaşırı. Atıklar berele indirildi, kimileri yanlarında getirdikleri ile üzerlerini değiştirdi. İhtiyatı elden bırakmayarak önce taksii ile ardından dolmuşla kampusa geri döndüler. Buluşmayı kararlaştırdıkları kız yurdunun kantinine yöneldiler. Son gelenler, onlar oldu.

Nilüfer'i gördüğüne sevindi. Genel değerlendirmenin, fakülte ekibinden bazılarının gözlerden kaçmayan ve anılar listelerinde çokça taraftar bulacağı umulan anekdotlarının magazinsele kriterlerinin ardından, diğerleri dağıldı. Fakültenin iki kadimlisi baş başa kaldılar. Tekrar çaylarını aldılar, sigaralar körüklendi. Diğer siyasatlerdeki kendi kuşaklarından olanlardan başlayan sohbet, araya gündelik işlerin

tartışmalarını da alarak önce Tavas'a ardından Gürol'a yelken açtı...

"Duydun mu Tavas'ın söylediklerini?" dedi büyük altından güler.

Güldü Nilüfer. "Evet, az bulunur bir arkadaş. Mücadelenin böylelerini yaratması ve bunun da saflarda hayat bulması ayrı bir güzellik. Öte yandan, yeni Tavas'lar da yetişmeye başlamış." dedi imalı bir tonda.

Tavas'ın, dar sokakta sıkışan panzerin üzerine tırmanmaya çalışırken, ekibinden bir başkasının panzerin musluğu e lindeki kalınca sopayla tukamaya çalıştığı görüntüler aklına geldi. Gülmüştü. Yeni açtığı paketi evirip çevirdi. Kısa bir sessizlik oldu.

"Konuşması için Gürol'u ikna eden sen mi oldun?" diye aniden çevirdi konuyu Nilüfer.

"Evet, vatandaş ikna edene kadar az şarap içmedik. Sayesinde bira, şarap derken iyice sürüklendik...Tabi bir de şu meşhur ağdalı Osmanlıca takıntısına katlandık."

"Bahaneci. Kaptırdın sen iyice bu aralar." Yüzüne yayılan gülümsemeye süzdü karşısındaki Nilüfer. "Peki seninkinden ne haber?"

"O, artık mahsun ve yitık bir düşünüm için. Şimdi, yeni bir sevgilisi var. Ama ben hala içiyorum." Çocuksu, muzip bir ifade yerleşti yüzüne.

Saflardaki bazı erkeklerin, okullarda, mahallelerde, mücadelerde bu kadar önderde, insanların içerisinde olmalarına rağmen bu konularda böylesine tutuk davranmalarını gariptedi.

"Sanırım bu da bir başka bahane."

Nilüfer'in de diğerlerinin söylemlerine bu hızlı geçişi dik-

katini çekti. Verilebilecek cevap mı yoktu şimdi. "Ucu biranın membaındaki buluşmalarımızı, daha doğrusu eftar partilerimizi hatırlatırım. Bu kadar da çabuk tutum değişmez ki canım." Sesi ni incelterek, "Ne kadar ilginç bir adam, yani sence daha nasıl ifade edebilirim ki tavrımı?" diye taklit etti Nilüfer'i.

Kendinden emin, şen ve az bulunur bir güzellikle patlattı kahkahasını Nilüfer...

Güzel insanların, kendileriyle birlikte çevrelerini saran her şeyi de güzelleştirdiklerini düşündü. Güzel'e baktı. Yaşadığı andan haz duydu. Gülmüştü.

Kitaplıkta belirsiz bir noktaya dalmışken buldu kendisini. Aç karnına devirdiği üçüncü bira ve düşünsel yoğunluk iyice uyuşturmuştu onu. Dağınık fotoğraflara ve kullukte üst üste yığılmış siğara izmaritlerine baktı. "Doğru değil bu yaptığım" diye düşündü. Açtı ama yerinden kalkacak, bir şeyler atıştırarak mecali bulamadı kendinde.

Koltuğun yanındaki çekyata uzandı. Katlanmış ince battaniyeye gömdüğü kafası, içten içe zorlanan, kendisine ait olmayan ama hissettiği bir yükümüş gibi geldi. Lambanın parlak ışığına baktı. Eliyle uyuşan yüzünü ovaladı. Boğazı düğümlendi tekrar, gözleri sulandı. Derin bir nefes alıp atmaya çalıştı sıkıntısını. "Bu yük çok ağır" diye mırıldandı.

Alnından saçlarına doğru yumuşak, hafif bir şeyin birden bütün yorgunluğunu çekmeye başladığını fark etti. Gözlerini açtı. Nilüfer'in anaç gülümseyişini gördü. Başını kucağına almış, usul usul okşuyordu...

Kapattı gözlerini sımsıkı.

Korku kapladı içini, yekirmek istedi ama buna takati yoktu. İşin artık halüsünasyon boyutlarına vardığını ve tehlikeli bir hal aldığını düşündü.

"Sakinleş, hırpalama kendini bu kadar." dedi Nilüfer, yumuşak ve iç rahatlatan bir tonda. Yani başına ilişen Gürol, onayladı bu telkini.

Gürol'un sıcak, babacan sesine açtı gözlerini. Tavas'ı gördü içeri girerken. Sandalyeyi çekip başucuna kuruldu Tavas. "Alkol ile ilgili eleştirilerin pek dikkate alınmadığını görüyorum." dedi.

"Mukaddes komünizm ülkümüzün bu pek yığıt mücadidinin halet-i ruhiyesini nezaketle karşılamak lazım." diye yanıtladı Tavas'ın nükteli sözlerini Gürol ve anlamlı bir bakışla 'yanındayım' dedi.

"Tolerans, küçük burjuva alışkanlıklara açılan tehlikeli bir kapıdır."

"Müşamah, kalenderin haki mane alakasıdır. Pek tabii ki bu vefakar mücadidin yaralı hissiyatını tahkim etme gayesi ile."

Tavas'a ve Gürol'a, azimle birbirlerine laf yetiştirmeye çalışan çocuksu hallerine baktı Nilüfer tebessümle. "Sizler de sakin olun bakalım. Toplanma sebebi-mizi unutmayalım lütfen".

Nilüfer'in dizlerinde konuşulanları dinliyordu. "Ben iyi değilim. Yalnızım..." diyebildi zoraki bir sesle.

"Yaşadıklarımız, duyguların kadar gerçek. Ağır olabilir ama unutmak ki sancısından çok daha iyilerini yaratacak kadar da gerçekler. Ayrıca yalnız da değilsin" dedi Gürol.

"Panzerlere sopalarla yürüyene ateşli gençlerden ne haber?" diye ekledi Nilüfer; göz ucuyla Tavas'a bakarken ince bir gülmüseyişle.

"Ne var!" gibilerinden kafasını dikiverdi Tavas.

İçindeki yük vücudunu zorluyor, akıp gideceği bir çıkış arıyordu. İki iri göz damlası süzülüyor. Gözler, damlaları takip etti. Sımsıcak elleriyle sildi yaşları Nilüfer. Gürol, elini göğsüne koydu. Göğsüne yayılan rahatlığı algıladı. Tavas'a baktı. Yavaşça kulağına eğildi Tavas:

"İşleri yarım bırakırsan, parçalarını seni!" dedi güler.

Gözlerinde umut vardı...

Gülmeye başladı. Diğerleri de katıldılar. Gürol ve Nilüfer, yarıttıkları sevginin derinliğinde ancak onlar gibilerinin yapabilecekleri şekilde bakışarak konuşuyorlardı, güldüler. Güldükçe rahatladı, gevşedi. Konuşmalar, yüzler silikleşti hafiften. Belli belirsiz duyulur oldular... Rahat, dingin bir boşluğa bıraktı kendisini.

Gözlerini açtığı anda serinliği ve taze havayı duyumsadı. Yavaşça doğruldu yattığı yerdan. Sehpayı, fotoğraflara, şişelere göz gezdirdi. Gerindi. İçindeki rahatlığı, hafifliği çözmeye çalıştı. Haftalardır süreden o baskı, yoğunluk, bulanıklık... Üzerinden uzun yıllar geçmiş gibiydi.

Kalktı, açık lambaları kapattı.

Bilgisayar çalışıyordu hala. Pencereye yaklaşıp sabah aydınlığına baktı. Güneş yükselmemişti henüz. Kuş civıtlarının yavaş yavaş ortallığı kaplayışını dinledi. Renk karmaşasına bulanmış kürkü ile tembel adımlarla bahçe duvarında yürüten kediyi izledi. Taze havayı soludukça gözleri parladı. Derin bir nefes alıp, "Yeni bir gün daha..." diye mırıldandı.

Akşam gitmesi gereken randevuyu hatırladı. Yetiştireceği yazı aklına düştü. □

Okurlardan

“Özgür Düşün dergisi daha geniş kitlelere ulaşmalı...”

Merhabalar,

Özgür Düşün emekçileri, çalışanları, Özgür Düşün dergisini yayınlamakta emeği geçenler. Ben Özgür Düşün'ün ilk sayısından bu yana Özgür Düşün'ü beğenerek, isteyerek sürekli takip etmeye çalışıyorum. Hemen bütün sayılarını bakarak okuma imkanım oldu.

Özgür Düşün'ü beğeniyelim okuyoruz. Özgür Düşün teorik olarak sürekli gelişen bir dergi. Özgür Düşün'de diğer gençlik dergilerinde görmediğim bilimsel, teorik yazıları görmem her zaman mümkün. Özgür Düşün'ü özümseyerek okuyan bir kimsenin teorik donanımını tamamlamakta zorluk çekmeyeceğini düşünüyorum. Bu yönüyle gelişen bir şey izleyen Özgür Düşün dergisinin, bu olumlu yönüyle birlikte olumsuz gördüğüm yönü de var. Teorik gelişimini sağlayan bir yavının aynı zamanda kitlelerle buluşma gibi bir isteğinin de olduğuna inanıyorum ki doğru olan da budur bence. Özgür Düşün sadece gençlik içinde öcütü diyebileceğimiz kesime mi hitap edecek yoksa her kesim-

den köylü, işçi, işsiz kesimde de buluşmayı hedefleyecek mi? İşte ben bu noktada eksiklik olduğunu düşünüyorum. Belki yanlışlıyorum ama Özgür Düşün'de bir köylünün, işçinin kendi sorunları doğrultusunda, öğrenci gençlik kadar, kendisini bulamadığını düşünüyorum. Kitlelerle buluşması (gençlik)

Özgür Düşün

İçin derginin bizlerin sorunlarından yola çıkarak o tür yazılara yer vermesi, sorunların çözümü noktasında teorik yaklaşımlar, yazılar sergilemesi gerekir, diye düşünüyorum. Doğru teorik olarak gelişen aydın kesime hitap eden bir dergi olabiliriz ama Özgür Düşün'ü esas kitleleriyle buluşturamada zorluk çekebiliriz diye düşünüyorum ki öyle oluyor. Özgür Düşün'ü okurken teorik donanımın geliştirdiysen bir çok önemli, olmalı gereken bir yönü ama diğer yönünü etkile bırakarak esas amacına (kitlelerle buluşma) ulaşmakta zorlanacağını düşünmekteyim. Belki aşırıya

kaçmadan gençlik haberlerini içeren sayfalar olmalı. Köydeki genç kendisini anlatmakta zorlanabilir ama öğrenci gençlik o eksikliği giderebilir. Özünden kopmamakta bunu gerektirir. Bilimsel teorik birikime sahip olabilen üniversiteli gençlik ulaştığı teorik seviyeyi özümseyerek harmanlayıp esas kesimi olan işçi-köylü gençlikle buluşturma becerisini gösterdiğinde devrimci misyonunu yerine getirmiş olacaktır. Tersine, teorik donanımına sahip kitlelerden kopuk elit bir zümre olmak başka bir şey ifade etmeyecektir.

Kırsal alandaki yaşam biçimlerine, saygılarımızda yer verilebilir. Köylü kadınların durumunu açığa çıkartılabilir; saygılarına yer verilebilir. Yani demek istediğim, zincirin en zayıf halkalarına gitmeliyiz, onları anlamak, anlatmak. Özgür Düşün'de yer vermeli, teorik donanımımızı onlarla buluşturmalıyız.

Başarılar, hepinize. Konyalı'nın bozkuşlarından sevgiler.

Konya'dan bir okur

Özgür Düşün'e...

Merhaba Özgür Düşün çalışanları (emekçileri). Ben "Koy Kızı" yazısını (eleştirisini) yazan Zümrüt. Bizde olduğu gibi önce hal hatır sormakla başlamak istiyorum. Nasılsınız? Umarım iyisinizdir. Çıçlı, kararlı olmanız temennimdir ki böyle olduğunuzu yazılardan görüyorum ve bu durum beni umutlu kılıyor. Sevinıyorum, mutluyum.

Eleştiri, özleştirmelere açık olmanız, yazılanlara (eleştiri, değerlendirme) dergimizde yer vermeniz, beni özümüze kavradırmıza, yeniden umut olacağımız umuduna sevk ediyor. Benim Türkiye yeterince kullanamam, düşüncüklerimi yazıya dokunmuş önünde bir engel teşkil ediyor ama ne yapayım biz bu yaz. Bu durum benim başka ya-

zılar yazmamı önünde en belirgin engeldi. Ama "Görmeyi Bilmek, Devrimci Romanizmin Eleştirisine Giriş" değerlendirmesini okudumda cesaretlenip bu yazıyı yazdım. Sözü edilen değerlendirme okur veya aktivistler açısından bir perspektif sunması açısından önemli ama bana göre en önemlisi Özgür Düşün dergisinin buna göre bir davranış sergilemesi. Bu bağlamında yazılanların bir değer taşıyacağına inanıyorum. Örneğin, önerimdir: Özgür Düşün dergisinin bazı yazıları perspektif sunan yazılar olabilir, bazı yazıları düşündürücü gibi, kitleye hitap edebilir. Köylü gençliği, varış gençliği, üniversite gençliğine hitap eden değerlendirmelere yer verilebilir.

Bana göre zaten esas sorun bu. Yıllardır gerçek esas hedef kitlemizle buluşamıyoruz. Hedeflenen devrimci (Demokratik Halk Devrimi) esas bileşenleriyle buluşamıyoruz. Cephe olarak geniş, pratikte dar oluşumuz esas kitleyle buluşmamız önünde

en büyük engeldi. "Devrimci Romanizmin Eleştirisi"nde söylendiği gibi bir davranış sergilenmelidir. O yeteneği gösterebilirsek belki de en önemli sorununuzu hallederiz. Bir taraftan millî burjuvaziyi de içerecek bir devrim modeli diğer yandan keskin sloganlar... Devrimci romanizmin adına! Bunun yıllarca yapılan bir model diğer yandan keskin sloganlar, kesimlerin duygularını önemsememe durumunda olduğu yaşamımızda kısaca her aktivist buna göre bir davranış sergilediğinde başarı sağlayacağımıza inanıyorum.

Yazının başında da söyledim gibi: eksik cümleler, hatalar yapmış olabiliriz. Bunu anlayışla karşılayacağınız umut ediyorum. Biz bizi iyi anlatabilmeli ve kitlelerin umudunu olabilmeliyiz. Umuduyum, insanları ve sizleri seviyorum.

Köylü Kızı Zümrüt
KONYA

Merhabalar

Özgür Düşün

çalışanları!

Öncelikle hepinizi devrimciliğimin olanca ateşle kucaklarım. Gerçekten devrimi seviyorum ama pek elimden bir şey gelmiyor ve devrim hakkında hiç de bir bilgim yok ama inanıyorum ki devrimcilik gerçekten de insanın doğru yolu bulmasını gösteriyor.

Beni rahatsız eden tek şey

gençlerimizi ya da bizleri neden anlayamıyorlar? Neden bizleri de algılamak istemiyorlar?

Saygı ve sevgilerimle. Sizleri çok seviyorum.

Ersin GÜNDÜZ KONYA-
EREĞLİ / ÖZGÜRLER
KÖYÜ

Biri Liselerimizi Gözetliyor!

E gemenler kapsamlı saldırılarını sürdürüyor. Toplumun hiçbir kesimini ayırmayan sistem; kendisine alternatif veya muhalif olabilecek tüm güçlere yönelik saldırı furcasını pervasızca devam ettiriyor. Bugüne kadar yapılan saldırılara durmaksızın yenileri ekleniyor. Terörle mücadele kisvesi altında ve terörü önleme paketi olarak adlandırılan bu saldırı dalgasından, biz liseliler de nasibimizi alıyoruz. Eşit, parasız, bilimsel, anadilde eğitim talebimize yönelik bu saldırıları dün yaşadık, bugün de yaşıyoruz. Liselerimize ve üniversitelere yönelik sivil ve resmi faşistlerin saldırıları sürüyor. Daha iyi bir yaşam isteyen öğretmenlerimiz Ankara sokaklarında gaz bombalarıyla ve coplarla karşılanıyor. Soruşturmalara ve okuldan atılmalar başta üniversitemiz olmak üzere bizlere reva görülürken, örgütlü mücadele yürüten öğretmenlerimize ise sürgünler çıkarılıyor. YÖK ise halk gençliğine üniversite kapılarını kapatmak için yeni icatlar bulmaya devam ediyor. Üniversiteye girmek için dershaneler liseler kadar eğitim sürecimizin bir parçası haline getiriliyor. Meslek liselerinde okuyan arkadaşlarımız sermayenin ücretsiz kölelerine çevriliyor. Emekleri ücretsiz gasp ediliyor.

Bugün ise bu saldırılara bir yenisi daha eklenmiş durumda: KAMERALAR.

GÖZETLENİYORUZ!

Kameralarla bir yaşam dayatılıyor bizlere. Önce sokaklara taktılar. Sonra üniversitelere ve liselerimize taktılar. Okul girişlerinden başlayıp bahçemize şimdi koridorlarımıza kameralar yerleştiriliyor. Yarın sınıflarımıza kadar gelecekler. Koridorda ve bahçemizde bizi izleyen öğretmenler değil artık. Sağımızdan solumuzdan bir çift polis gözü tarafından gözetleniyor olacağız. Yaramazlık(!) yaparsak kulaklarımız çekilecek, ailemize ihbar edilecek ve fişleneceğiz. Yaramazlık derken sakın kavgaya gürültü anlaşılmamasın. Onlar için okulundan başlayıp toplumsal sorunları görmek ve buna müdahale edip çözüm üretmektir, en büyük yaramazlık. Geleceğimize sahip çıkamamızı ve sorunlarla mücadele etmemizi suç sayıyorlar.

Okul bahçelerindeki ve kapılardaki uyuşturucu satışını önlemek, çetelerin önüne geçmek olarak anlaşılmamasın amaçları. Hiçbir suçlu kendisini yakalamak amacıyla bir şeyler yapmaz. Sistem beslediği bataklığı kurutmaz, yeni bataklıklar yaratır. Kirli beyinlerden beslenen düzen Beyin Yıkayıcıları sorun yaşar. Biz dün sahiplendik, yarın da bu suçumuzu sahipleneceğiz. Evet, biz beyin yıkıyoruz. Kendimizden başlayıp düzen tarafından kirlenmiş beyinleri yıkıyoruz, yıkayacağız.

Bizler halk gençliği olarak bu bataklıkla, bataklığın sahibi olan düzenle asla barışık yaşamayacağız. Bu yüzden gözetleniyoruz. Eşit ve parasız eğitim istediğimiz için gözetleniyoruz. Ezberci değil, bilimsel eğitim istediğimiz için gözetleniyoruz. Anadilde eğitim istediğimiz için gözetleniyoruz. Bizler halk için bilim, halk için eğitim istediğimiz için gözetleniyoruz. Biz liseli demokratik gençlik hareketi olarak haklılığımızdan aldığımız güçle, tereddüt etmeksizin yürüttüğümüz özgür dünya, yeni insan mücadelesini tüm baskılara rağmen kesintisiz sürdüreceğiz.

Yaşasın Özgür Dünya, Yeni İnsan Mücadelemiz!

Yaşasın Örgütlü Mücadelemiz!

Yaşasın Demokratik Gençlik Hareketi!

LİSELİ DEMOKRATİK GENÇLİK HAREKETİ

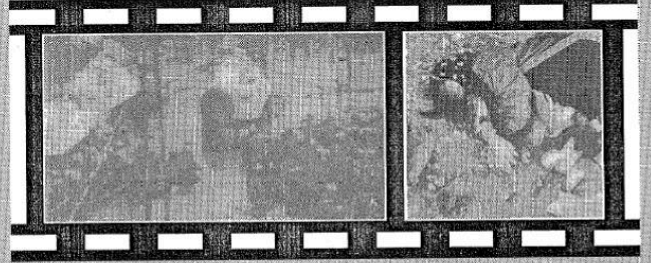

Nasıl ki,
zorbalar yok etmek isterse geleceğimizi
Öylesine haindir,
uzun yolun yolcusuna göz diken ölüm...

Zincirlerini kırmış
Gemi azıya almış
Salya bismis
Ve dahası
Zulmü meslek eylemiş
Bir kurutma çabasındır faşizminki

Kurutursun!
Eyy cellat, kurutursun,
Kurutursun çarmıhlara bağlanmış,
Kursunlarla doğranmış,
Yırmılık fidanın dalmı
Ama unutursun!
Eyy cellat, unutursun
Unutursun o fidana can veren
Düsen canla,
dökülen kanla, filizlenen
Toprağın derinliklerindeki damarlarını...

Cinneti KAHRAMAN

ÇİZ-DÜŞÜN?

Aşkın Ayrançioğlu

